

Vlaams
Parlement

vergadering **C11**
zittingsjaar 2017-2018

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

van 3 oktober 2017

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de uitwisseling van gegevens tussen Kind en Gezin, de politie en het parket – 2796 (2016-2017)	4
VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het pleegzorgproject 'Geef de wereld een thuis' – 2809 (2016-2017)	
VRAAG OM UITLEG van Elke Van den Brandt aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de campagne 'Geef de wereld een thuis' in het kader van een tijdelijke opvang van vluchtelingen door pleeggezinnen – 2857 (2016-2017)	
VRAAG OM UITLEG van Freya Van den Bossche aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de opvang van vluchtelingengezinnen in de pleegzorg – 2910 (2016-2017)	6
VRAAG OM UITLEG van Freya Van den Bossche aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over 'Stop it Now!', de hulplijn voor pedofielen – 2930 (2016-2017)	14
VRAAG OM UITLEG van Matthias Diependaele aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het ontwikkelen van een visie op de aanwendingsmogelijkheden van blockchaintechnologie in het bestuursdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin – 2976 (2016-2017)	18
VRAAG OM UITLEG van Elke Van den Brandt aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het uitdragen van de voedingsdriehoek via 'Health in All Policies' – 2986 (2016-2017)	
VRAAG OM UITLEG van Cindy Franssen aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de voedingsdriehoek en de brede visie rond preventieve gezondheidszorg – 56 (2017-2018)	22
VRAAG OM UITLEG van Griet Coppé aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de recente onderzoeksresultaten over hoe 60-plussers aankijken tegen het ouder worden – 32 (2017-2018)	
VRAAG OM UITLEG van Jan Bertels aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het ouderenbeleid naar aanleiding van een studie die het onderzoeksbureau Indiville in opdracht van de Koning Boudewijnstichting heeft uitgevoerd – 63 (2017-2018)	30
VRAAG OM UITLEG van Jan Bertels aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de Sensoacampagne 'seksmythes doorprikt' – 36 (2017-2018)	38
VRAAG OM UITLEG van Vera Jans aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over cyberpesten en de link met zelfdoding – 38 (2017-2018)	40

VRAAG OM UITLEG van Elke Sleurs aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de verdere stand van zaken inzake NMR-erkenningen (nucleaire magnetische resonantie) – 51 (2017-2018)	43
VRAAG OM UITLEG van Peter Persyn aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het sanctiesysteem bij de Vlaamse sociale bescherming – 54 (2017-2018)	44
VRAAG OM UITLEG van Freya Van den Bossche aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de gedwongen opname in de kinder- en jeugdpsychiatrie – 67 (2017-2018)	47
VRAAG OM UITLEG van Elke Van den Brandt aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de continuïteit van bijkomende middelen voor vluchtelingen – 69 (2017-2018)	50
VRAAG OM UITLEG van Bart Van Malderen aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het tekort aan tolkuren voor dove personen – 72 (2017-2018)	54

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de uitwisseling van gegevens tussen Kind en Gezin, de politie en het parket – 2796 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, ik heb een vraag met betrekking tot de procedures die gevolgd worden door Kind en Gezin wanneer er klachten worden geuit met betrekking tot een kinderopvanginitiatief en de gegevensuitwisseling. Aanleiding is een concreet geval, maar ik wil hier natuurlijk – dat wil ik eerst en vooral toch zeggen – niet toespitsen op een individuele klacht of iets dat in de pers is gekomen. Het gaat in algemeenheid over de procedures die worden gevolgd.

Want in antwoord op mijn schriftelijke vraag van 30 november vorig jaar, minister, die ging over de handhaving binnen de kinderopvang, hebt u gezegd dat een handhavingstraject altijd start met een voortraject. Wanneer er tekortkomingen aan de werking van de kinderopvang worden vastgesteld, treedt Kind en Gezin in het kader van een dergelijk voortraject in overleg en gesprek met een opvangorganisator, behalve wanneer er echt dringende noodzaak is om een onmiddellijke maatregel te nemen. Het aantal formele maatregelen dat vanuit Kind en Gezin wordt genomen, is beperkt.

Een ander aspect is het overleg tussen Kind en Gezin en andere organen waar klachten kunnen worden ingediend, zoals het parket, de politie en de sociaal-juridische dienst van de Gezinsbond. Kind en Gezin stelde naar aanleiding van een concreet geval dat ze te laat op de hoogte waren van concrete feiten om juiste maatregelen te kunnen nemen. Dat leidt inderdaad tot de vraag hoe de gegevensuitwisseling tussen het parket, de politie en Kind en Gezin verloopt.

Minister, kunt u meer toelichting geven met betrekking tot het verloop van een voortraject wanneer er in een kinderopvanginitiatief tekortkomingen worden vastgesteld?

Is er inderdaad een probleem van gegevensuitwisseling tussen Kind en Gezin enerzijds en politie en parket anderzijds? Wat zijn de concrete pijnpunten ter zake?

Tot slot, hoe kan hieraan dan een oplossing worden geboden, zodat Kind en Gezin in de toekomst desgevallend voldoende snel kan optreden, indien ouders bijvoorbeeld een klacht indienen bij de politie?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Collega, de aanmaning wordt in principe altijd voorafgegaan door een voortraject.

Dat voortraject gebeurt vanuit het klantenbeheer van Kind en Gezin, waarbij de focus ligt op de aanmoediging van de organisator om alles in orde te brengen. In deze fase zal klantenbeheer de organisator wijzen op de inbreuk en doorverwijzen naar informatie en bestaande ondersteuningsstructuren die de organisator eventueel kunnen helpen bij het wegwerken van de inbreuk. De uitwerking van dit voortraject wordt evenwel niet gevat door het voorliggend besluit.

Er is in principe altijd een voortraject, maar dit kan in bepaalde gevallen zeer kort zijn, zoals wanneer er een acuut gevaar is voor de veiligheid van kinderen of wanneer het gaat om een organisator die in het verleden nooit reageerde. Het voortraject zal kort of lang zijn naargelang de concrete omstandigheden.

Het gegeven van gegevenswisseling is niet nieuw en kent geen eenvoudige oplossing, omdat hier verschillende belangen en rechtsprincipes moeten worden verzoend. Wegens het geheim van het onderzoek hebben politie en parket niet de mogelijkheid om gegevens met Kind en Gezin uit te wisselen. Kind en Gezin stelt zich daarom in sommige dossiers als benadeelde partij, waardoor het binnen het wettelijk kader inzage kan krijgen in het strafrechtelijk of gerechtelijk dossier.

Dit heeft natuurlijk minpunten, omdat tijdens het strafrechtelijk of gerechtelijk onderzoek eerst de toelating moet worden gegeven, de inzage moet worden aangevraagd en de volgende vraag tot inzage minimaal drie maand na vorige inzage kan worden gesteld.

De oplossing is, zoals hierboven beschreven, dat Kind en Gezin zich benadeelde partij stelt. Kind en Gezin zal dit ook naar de toekomst toe blijven doen en ook strikt blijven opvolgen.

Verder is met het College van procureurs-generaal afgesproken dat de COL 8/2014, die de infolux regelt ten aanzien van vervolgingen en veroordelingen van ambtenaren, wordt herzien, ook wat betreft het toepassingsbied. Er zullen ook referentiemagistraten worden aangeduid. De minister-president heeft er in de vergadering met het College van procureurs-generaal van 5 september laatstleden op aangedrongen dat hier snel werk van moet worden gemaakt en dat ook sport en kinderopvang moeten worden meegenomen.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het laatste wat u hebt gezegd, is natuurlijk het belangrijkste. Ik denk dat we allemaal wel aanvoelen dat, indien er zich bepaalde feiten voordoen, en er is een klacht en een onderzoek door het parket, het toch wel belangrijk is dat er intussen vanuit Kind en Gezin een aantal maatregelen kunnen worden genomen. Ik begrijp dat er het geheim van het onderzoek is, dat verhindert dat er zomaar informatie wordt uitgewisseld. Maar we willen natuurlijk ook allemaal niet dat, wanneer er zich echt feiten voordoen, het opvanginitiatief nog maar gewoon kan voortwerken. Dat laatste zal voor mij dus zeker voorwerp uitmaken van verdere bevraging.

Met betrekking tot het voortraject hebt u in antwoord op vragen van mij al gezegd dat er geen formele registratie van gebeurt. Ik denk dat het goed is dat er een voortraject gebeurt en dat Kind en Gezin bemiddelend optreedt. Maar je voelt toch ook het spanningsveld tussen bemiddelend optreden tussen ouders en het kinderopvanginitiatief en dan toch ook eigenlijk degene zijn die echt kan optreden wanneer er inbreuken worden vastgesteld. Daarom zeg ik dat het goed is dat, met betrekking tot dat voortraject, er toch op een of andere manier kan gezien worden – niet nominatim – hoe vaak een dergelijk voortraject wordt gevoerd.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Kind en Gezin weet natuurlijk over wie het gaat. Ook de Zorginspectie kan tussenbeide komen. Er zijn dus wel wat manieren om dat op te volgen. Als men er al voorwerp van is geweest, wordt er evident ook wel strakker op toegekeken.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het pleegzorgproject 'Geef de wereld een thuis'
– 2809 (2016-2017)

VRAAG OM UITLEG van Elke Van den Brandt aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de campagne 'Geef de wereld een thuis' in het kader van een tijdelijke opvang van vluchtelingen door pleeggezinnen
– 2857 (2016-2017)

VRAAG OM UITLEG van Freya Van den Bossche aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de opvang van vluchtelingengezinnen in de pleegzorg
– 2910 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, naar aanleiding van de vluchtelingenstroom die in ons land aankwam in de loop van 2015, lanceerde Pleegzorg Vlaanderen in september 2015 het project 'Geef de wereld een thuis'. Via dit project wilde men niet alleen zoveel mogelijk niet-begeleide minderjarigen opvangen in een pleeggezin, maar ook vluchtelingen met een verblijfsstatuut. Vlaamse gezinnen die zich spontaan willen engageren om een gezin met kinderen op de vlucht tijdelijk in huis op te nemen, zouden in het kader van dit project onder pleegzorg terechtkunnen. Het zou ook kunnen in een tijdelijke fase omdat de zoektocht naar een geschikte woning inderdaad vaak heel moeizaam verloopt.

In antwoord op mijn vraag om uitleg van 14 maart 2017 zei de minister dat er op 31 december 2016 183 niet-begeleide minderjarige vreemdelingen in een pleeggezin verbleven. Er werden toen ook al twee snelle pleegzorgplaatsingen gerealiseerd. Dat houdt in dat een kind na aankomst in België slechts de tijd die nodig is voor het uitvoeren van de medische checks en het aanstellen van een voogd, in een federaal opvanginitiatief verblijft. Daarna wordt hij of zij onmiddellijk naar pleegzorg en een pleeggezin toegeleid. De gezinnen doorlopen het volledige traject van screening en vorming. Het verschil met gewone plaatsing in pleegzorg is dat het kind hier zonder voorafgaande kennismaking of matching in een gezin terechtkomt. Daarom is de intensiteit van de begeleiding groter. Na twee weken wordt geëvalueerd of een verlenging van de plaatsing is aangewezen. Indien nodig is een residentiële terugval mogelijk, en dit binnen Minor-Ndako, een organisatie die door Jongerenwelzijn is erkend voor de opvang en begeleiding van de niet-begeleide minderjarige vreemdelingen.

Minister, kunt u een stand van zaken geven met betrekking tot het project 'Geef de wereld een thuis'? Zijn er eventueel administratieve of regelgevende struikelblokken om dit project ten volle uit te werken? Hoeveel kandidaat-pleeggezinnen of pleeggezinnen zijn er momenteel binnen dit project? Hoeveel niet-begeleide minderjarigen vonden zo reeds een pleeggezin? Hoeveel vluchtelingen met een verblijfsstatuut werden zo reeds opgevangen? Over hoeveel pleeggezinnen gaat het dan? Zijn er wachtlijsten?

Minister, kunt u een stand van zaken geven met betrekking tot de snelle pleegzorgplaatsingen? Hoeveel werden sinds de opstart ervan reeds gerealiseerd? In hoeveel gevallen was er na de snelle pleegzorgplaatsing sprake van een residentiële terugval? Hoe wordt die dan opgevolgd?

De voorzitter: Mevrouw van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Voorzitter, minister collega's, ik wil eerst een vraagje toevoegen aan de vragen van mevrouw Schryvers. Overweegt u eventueel om de snelle pleegzorgplaatsingen verder uit te breiden en systematischer toe te passen of niet? Het is al een paar keer aan bod gekomen dat, zodra jongeren in een voorziening komen en ze daar gehecht geraken en zich veilig voelen, verhuizen niet evident is. Zonder die lange fase van de matching werken, is mogelijk wel beter voor de hechting van de kinderen.

De vraag die ik u had gesteld, gingen over dezelfde campagne maar specifiek over de opvang van vluchtelingengezinnen. Mevrouw Schryvers heeft uitgelegd hoe de campagne ineens zit en dat er verschillende deelgroepen zijn. Er zijn niet-begeleide minderjarige vluchtelingen, volwassen mensen met een beperking of een psychiatrische problematiek en gezinnen met minstens één minderjarig kind. Ik wil u vragen stellen over die gezinnen.

De opvang van gezinnen is op zich nieuw binnen pleegzorg. Zoals al gezegd, is het tijdelijk. Het gaat meestal over drie maanden, eventueel verlengbaar, met de bedoeling om een woning te zoeken en dat het pleeggezin het nieuwe gezin wegwijs kan maken in de samenleving en ervoor zorgt dat het nieuwe gezin een lokaal netwerk kan uitbouwen. Er wordt samengewerkt met Pleegzorg Vlaanderen en met Vluchtelingenwerk Vlaanderen. Zij doen de screeningsgesprekken met de kandidaat-vluchtelingengezinnen en staan in contact met Fedasil, de opvangcentra en de lokale opvanginitiatieven.

Aanvankelijk bleken er heel wat administratieve, technische en juridische obstakels. Er waren mensen die dit wilden doen en er waren mensen die in aanmerking kwamen, maar ze botsten op een aantal drempels: het gebruik van een referentieadres, drempels met betrekking tot de vergunningsplicht of meldingsplicht, het feit dat een eengezinswoning tijdelijk een meergezinswoning wordt. In verschillende gemeentes werd de wooncode ook anders gehanteerd.

Op 19 april 2016 heb ik u al ondervraagd, en toen kende u die problemen en was u bezig met het aanpassen en oplossingen te zoeken. Er werd een besluitwijziging aangekondigd die de vergunningsplicht vervangt door een verplichte melding wanneer de woning tijdelijk opgesplitst wordt voor het huisvesten van vluchtelingen en hun gezinnen. Bovendien werd de optie zorgwonen onderzocht, maar ook hier blijkt dat gemeenten dit sterk verschillend kunnen hanteren. We stellen echter vast dat er vandaag nog steeds dezelfde alarmsignalen komen van mensen op het terrein. Dezelfde drempels zijn nog steeds aanwezig en onvoldoende aangepakt.

Ongeveer twee jaar na de opstart van het project 'Geef de wereld een thuis' – een mooi en warm project dat op het moment van een asielcrisis de samenleving mee betreft om die crisis op te vangen – zijn er nog steeds praktische gevolgen die ervoor zorgen dat het programma niet volledig van de grond kan komen.

Minister, hoe zult u de knelpunten wegwerken opdat gezinnen die tijdelijk een vluchtelingengezin willen opvangen, dit zonder onnodige administratieve drempels en fiscale implicaties kunnen doen?

Welke stappen zijn er gezet om de lokale besturen te sensibiliseren, hen te overtuigen van de meerwaarde aan het project en hen te vragen om de toepassing van een aantal codes en systemen zo positief mogelijk aan te wenden?

Hoeveel gezinnen stelden zich kandidaat om in het kader van het proefproject 'Geef de wereld een thuis' tijdelijk een vluchtelingengezin op te vangen? Hoeveel gezinnen vangen momenteel al een vluchtelingengezin op?

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (sp-a): Minister, ik heb gelijkaardige vragen en bezorgdheden.

De opvang van erkende vluchtelingengezinnen door Vlaamse gezinnen was geen succes, ook al stonden er zo'n vijftig kandidaat-gezinnen klaar om een erkend vluchteling op te vangen. Het is maar in drie gevallen gelukt. Het project, dat door Jongerenwelzijn wordt gecoördineerd, blijkt wettelijk gezien erg moeilijk te regelen te zijn door 'overbureaucratisering en overregulering'. Het project staat dan ook on hold. Nochtans is de situatie op de woonmarkt van kwetsbare gezinnen in het algemeen bijzonder nijpend en hebben we echt nood aan een dergelijk project. Vluchtelingenwerk en Pleegzorg Vlaanderen vragen u dan ook om in dezen een duidelijk kader te scheppen.

Ik heb daarom drie vragen. Welke obstakels, juridisch en administratief, staan de opvang van vluchtelingengezinnen in de weg? Ik besef goed dat het niet alleen Vlaamse obstakels kunnen zijn, noem gerust ook de federale. Is er reeds overleg geweest met uw federale collega's om eventuele praktische bezwaren weg te werken? Wat kunt u, binnen uw bevoegdheid en het huidige federale kader, ondernemen om een antwoord te bieden op de te sterke bureaucratisering en overregulering waarvan sprake is?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Uit het tussentijdse verslag van het project 'Geef de wereld een thuis' blijkt dat eind juni 2017 288 niet-begeleide minderjarige vreemdelingen in een pleeggezin waren geplaatst, van wie 86 in de eerste helft van 2017. Van de opgestarte begeleidingen zijn er 18 beëindigd, in de meeste gevallen omdat de betrokkene overging naar zelfstandig wonen. Slechts in twee gevallen ging de minderjarige terug naar een federaal centrum, wat we als een negatieve beëindiging kunnen beschouwen. We mogen dus zeggen dat het project, wat de minderjarigen betreft, succesvol en op kruissnelheid is. Uit contacten met het werkveld blijkt dat het aantal pleegplaatsingen de komende maanden nog zal toenemen, zeker gezien de blijvende instroom in België van ongeveer 80 niet-begeleide minderjarige vreemdelingen per maand. Er blijft dus een nood aan bijkomende gezinnen bestaan. Enerzijds worden nog steeds bestandsgezinnen gezocht. Uit het tussentijds verslag blijkt dat er nog 75 kandidaat-gezinnen in de procedure van screening en matching zitten. De diensten blijven investeren in het aantrekken van nieuwe gezinnen. Anderzijds wordt ook in het netwerk van de jongeren gekeken of netwerkplaatsingen mogelijk zijn. Een update van de kwantitatieve gegevens is gepland in november. Voor de minderjarigen zijn er geen administratieve of andere beletsels.

Een ander aspect van het project betreft de introductie van de Alternative Family Care-methodiek in Vlaanderen. Deze methodiek is een bundeling van expertise van verschillende Europese lidstaten met betrekking tot pleegzorg voor de doelgroep, met onder meer de Nederlandse Nidos-methodiek. De methodiek beoogt meer en kwaliteitsvolle pleegzorg voor niet-begeleide minderjarige vreemdelingen, onder meer door het inschakelen van cultuurgezinnen. Momenteel gaat elke dienst voor pleegzorg met de screeningsmethodiek van Alternative Family Care aan de slag, wordt ondersteunend materiaal, zoals brochures en flyers uitgewerkt, worden sleutelfigurengroepen samengesteld en wordt een samenwerking met relevante organisaties uitgebouwd. We beogen een volledige implementatie in alle regio's tegen eind dit jaar.

We zijn in april 2017 met directe pleegplaatsingen gestart, waarbij jonge niet-begeleide minderjarige vreemdelingen, jonger dan 13 jaar, nagenoeg onmiddellijk na hun aankomst in België in een pleeggezin worden geplaatst, met intensieve begeleiding, ondersteuning en opvolging door de betrokken dienst voor pleegzorg en Minor-Ndako. Voor de pleeggezinnen is er een 24 urenpermanentie voor het geval het

moeilijk loopt. Na een periode van drie maanden gaat de situatie over in een reguliere pleegzorgbegeleiding. Inmiddels werden er zes directe pleegplaatsingen gerealiseerd. Er is nog geen nood geweest aan residentiële terugval, maar het blijft een essentieel sluitstuk om pleegouders de garantie te geven dat, wanneer het moeilijk loopt, er een onmiddellijk inzetbaar alternatief is. Het gaat momenteel nog over een beperkt aantal situaties. Het is dus nog voorbarig om al grote conclusies te trekken.

We herhalen dat het project voor minderjarigen succesvol is. Voor de opvang van vluchtelingengezinnen met kinderen in een pleeggezin via ondersteunende pleegzorg wisten we van bij aanvang dat er in een eerste fase veel voorbereidend onderzoekswerk nodig zou zijn om de haalbaarheid te toetsen en een administratief, regelgevend en fiscaal sluitend kader te creëren. We hebben ter zake maar een beperkte vooruitgang kunnen boeken. Sinds de start van het project zijn er maar drie vluchtelingengezinnen in pleegzorg ingestroomd. Een aantal beletsels zorgen ervoor dat we, ondanks vele inspanningen van het agentschap Jongerenwelzijn, Vluchtelingenwerk Vlaanderen en de andere betrokkenen, voor de kandidaat-gezinnen geen veilig kader hebben kunnen creëren. We worden met volgende problemen geconfronteerd.

Voor de aanpassing van de codering voor de registratie in het bevolkingsregister nam Jongerenwelzijn eind vorig jaar contact met de FOD Binnenlandse Zaken. We ontvingen onlangs de communicatie van Binnenlandse Zaken aan de lokale besturen. Dat punt is bijgevolg geregeld.

Er was onduidelijkheid over de impact op het kadastraal inkomen. Na contact met de FOD Financiën blijkt dat er geen probleem is voor zoverre aanpassingen aan de woonst louter onder de meldingsplicht vallen. Puur praktisch rijst wel een probleem omdat deze melding aan de woonst moet worden geafficheerd en bepaalde lokale besturen op de bekendmaking expliciet vermelden dat het over het huisvesten van asielzoekers en vluchtelingen gaat. Dat schrikt kandidaat-gezinnen af. We hebben dit met Ruimtelijke Ordening opgenomen, maar het zijn de gemeenten die beslissen welke specifieke tekst op de melding opgenomen wordt. Dat is vervelend, maar geen absoluut beletsel. Voor de volledigheid voegen we toe dat aanzienlijke wijzigingen aan de woning wel een impact op het kadastraal inkomen hebben.

Er heerste ook onduidelijkheid over de impact op de woonbonus en op de fiscaliteit. Een pleeggezin dat een woonbonus of een hypothecaire lening heeft, kan een deel van het fiscaal voordeel verliezen. Hierover hebben we met Vlaams minister van Financiën en Begroting en de FOD Financiën contact gehad. Het is een bijzonder complexe materie. De kern van het probleem is dat we de impact in het algemeen onmogelijk kunnen omschrijven.

Dit is afhankelijk van zeer veel factoren, zoals gedane uitgaven, het jaar van de lening, de begrenzing van het stelsel, het tarief van het belastingvoordeel, dus een marginale aanslagvoet of een vast tarief enzovoort. Ook gebeurt de feitelijke beoordeling door de bevoegde federale ambtenaar. Dat is mijns inziens het grootste euvel, omdat we geen stabiel en voorspelbaar kader kunnen creëren voor de kandidaat-pleeggezinnen wat de fiscaliteit betreft. De formule zorgwonen lijkt na grondige analyse evenmin een sluitend kader te creëren. We hebben geen zicht op het aantal kandidaat-pleeggezinnen die zich hebben opgegeven voor de tijdelijke opvang van een vluchtelingengezin.

Het is duidelijk dat de beletsels zich niet binnen onze bevoegdheid situeren. Gezien de complexiteit van de materie, niet het minst omdat er diverse overheden bij betrokken zijn, lijkt het ons weinig realistisch om die regelluwte te creëren, zeker niet op korte termijn. We blijven echter wel nog met Jongerenwelzijn en Vluchtelingenwerk Vlaanderen de opties bekijken en bekijken of we daar toch niet door geraken. Ondertussen is het echter natuurlijk ook wel zo dat we de middelen en de energie onverkort moeten inzetten voor de opvang van de kwetsbare groep niet-begeleide

minderjarige vreemdelingen. Een aantal kandidaat-pleeggezinnen die zich opgaven voor de opvang van een vluchtelingengezin, kunnen uiteraard ook, indien ze dat wensen, worden geheroriënteerd voor de opvang van minderjarigen.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik denk dat het antwoord heel duidelijk is. Ik kan eruit besluiten dat met betrekking tot de minderjarige niet-begeleide vreemdelingen het project eigenlijk zeker succesvol is. U zegt dat tegen de zomer van dit jaar 288 niet-begeleide minderjarige vreemdelingen in een pleeggezin verbleven. Slechts voor 2 was er een terugval naar een federaal centrum. Er zitten toch nog 75 gezinnen in de procedure van screening. Ik denk dat we mogen zeggen dat dat toch wel absoluut een goede zaak is, want ook voor dergelijke minderjarigen is opvang in een pleeggezin toch wel een goede optie, dus niet alleen voor minderjarigen hier die opvang nodig hebben, maar ook voor zij die instromen en dan nog vaak een zware problematiek met zich meedragen.

U noemt heel wat obstakels wat de gezinnen met minderjarigen betreft. Ik hoor dat lijstje met al die facetten waaraan inderdaad energie moet worden besteed, met de grote problemen om daaraan te kunnen tegemoetkomen. Als we dan proberen de mensen die daar kandidaat voor zijn, ook mee op te nemen bij de kandidaat-pleeggezinnen voor de minderjarigen, dan kunnen mogelijk veel meer minderjarigen worden opgenomen in een pleeggezin. Alleszins vond ik het idee toen dat werd gelanceerd zeker heel positief. Dat zijn mensen die hun deur echt ook willen openzetten voor een gezin met meerderjarige en minderjarige vluchtelingen, zij het tijdelijk, in afwachting van doorstroming naar een woning, tot men een woning heeft gevonden. In de praktijk blijken daar echter toch heel wat barrières te zijn. Ik denk dat we dat hier allemaal betreuren, maar dat niemand van ons hier met betrekking tot die diverse elementen die zijn opgesomd, ook zomaar ineens een oplossing uit de mouw kan schudden. Minister, ik weet niet in hoeverre daar nu nog verder op wordt ingezet, of er vooral wordt ingezet op het omschakelen van die pleeggezinnen naar de minderjarigen, maar dat lijkt me alleszins een goede optie.

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Ik vind dit hallucinant. In deze commissie horen we naar ik vermoed wekelijks over de vermaatschappelijking van de zorg: de samenleving moet voor een stuk mee zorg opnemen. We horen ook van staatssecretarissen en ministers die bevoegd zijn en instaan voor het opvangen van de asielcrisis, dat ook de samenleving haar deel moet doen. Hier hebben we dan een groep mensen, gezinnen die een ander gezin willen onthalen. Ze willen dat weggenomen bij de overheid en daarmee aan de slag gaan. Dat is iets ongelooflijk positiefs. Er zijn ook gezinnen die zich in die situatie bevinden. De vraag is dus hoe je die samenbrengt. Om die samen te brengen, zijn er actoren op het veld. Waarom lukt dit project niet? Door regels, door procedures, door kafkaïaanse situaties, waarvan er een deel bij die Vlaamse overheid liggen. Minister, dan kunt u zeggen dat dit niet onze bevoegdheid is en dat het niet is gelukt om regelluwte te creëren, maar ik vind dat hallucinant.

Het is meer dan een jaar geleden, in april 2016, dat ik u ondervroeg, en toen kwam u zelf met dat concept van zorgwonen aanzetten als mogelijke manier. Nu zegt u dat dat geen antwoord was. U hebt niet verduidelijkt waarom. Het benieuwt me wel waarom dat dan geen antwoord was. Wat die woonbonus en die fiscaliteit betreft, zegt u er niet in te zijn geslaagd om een stabiel kader te geven. Ik kan gewoon niet aanvaarden dat dezelfde Vlaamse Regering die vermaatschappelijking van de zorg wil, die wil dat de samenleving haar taak opneemt, dan op het moment dat de samenleving dat wil doen zegt: 'Ja, sorry, maar we krijgen echt wel de regeltjes niet in orde om dit gedaan te krijgen'. Het is inderdaad positief dat

die gezinnen dan worden verschoven naar niet-begeleide minderjarigen, maar het is ongelooflijk jammer dat hier een potentieel van warmte en van verbinding niet wordt benut wegens kafkaïaanse procedures.

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (sp.a): Minister, het is inderdaad toch jammer te horen: op een aantal vlakken heeft de federale overheid wel stappen gezet om mensen gerust te stellen, als het gaat over het bevolkingsregister, het kadastraal inkomen en zo, maar het is louter die impact van de woonbonus die het probleem blijft. Vanzelfsprekend wordt regelgeving niet gemaakt met het idee dat er ooit dergelijke uitzonderingen nodig zullen zijn. Dat is ook uw verantwoordelijkheid niet. Wat ik echter moeilijk vind, is dat een overheid niet bij machte lijkt om zelf de regels aan te passen of regelluwte te creëren wanneer de regels mensen in de weg zitten.

Dat komt vaker voor in uw departement. Dat is niet uw schuld, begrijp me niet verkeerd. Maar het is vaak zo bij Welzijn, dat is ook zo in de jeugdzorg, dat een oplossing die op het terrein de meest werkbare en positieve voor de mensen zelf zou blijken, wordt tegengegaan door regels die een goede bedoeling hebben, maar voor minstens een groep mensen hun doel voorbijschieten.

En het kan toch niet dat we er niet in slagen als overheid – wij ook, als wetgevers – om daar een antwoord op te bieden. Regels zijn er niet om mensen op het terrein in de weg te zitten, maar hier doen ze dat wel. Mijn vraag is: wat moet er gebeuren om die regelluwte te creëren?

Het kan. Ik herinner aan het project rond Wonen-Welzijn, waar een juridisch kader is geschapen om een tijdlang regelluwte te creëren en de regels opzij te zetten. Dat was eerder atypisch. U hebt daar uw schouders onder gezet. Is zoiets een oplossing? Is het mogelijk om ook hier in die termen daarover na te denken?

Een tweede vraag, volgend op wat u zegt, die ik mij dan stel, is: wat met het project zelf? Wat kan Pleegzorg Vlaanderen nu verwachten? Blijft het project voorlopig on hold? Zult u het heractiveren, zij het dan met die belangrijke handicap van die woonbonus die u nog niet hebt weggewerkt? Of is het project nu definitief afgevoerd? Want ook Pleegzorg Vlaanderen zit natuurlijk met die concrete bezorgdheid en vraag.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Voor de duidelijkheid in de discussie, stel ik voor dat we over gastgezinnen spreken als we het hebben over families die andere families opvangen en over pleeggezinnen als het gaat over niet-begeleide minderjarigen. Want soms worden die twee door elkaar gehaald en dat is natuurlijk erg verwarrend.

Als het over pleegzorg – en dus niet-begeleide minderjarigen – gaat, heb ik opgezocht – de minister heeft er al naar gealludeerd – dat ongeveer 80 procent van de snelle pleegzorgplaatsen die worden gerealiseerd, worden gerealiseerd in een netwerk. Dat is heel goed. We moeten daar verder op blijven inzetten, omdat we er zo voor zorgen dat we geen ander circuit creëren naast het gewone pleegzorgcircuit. Wanneer die kinderen dus terechtkomen in een netwerkplaatsing, vind ik dat heel positief.

Wat betreft het tweede geval waarover we spreken, de gastgezinnen, is het inderdaad jammer dat dat zo moeilijk lijkt. Ik denk dat we daar onszelf tegenkomen. We hebben de regels zo moeilijk en ingewikkeld gemaakt, dat we misschien eens naar een algemene vereenvoudiging moeten gaan kijken. In plaats van nu voor één bepaalde doelgroep weer koterij bij te bouwen, zouden we er beter voor zorgen dat we algemeen naar een versoepeling en een vereenvoudiging gaan,

zodat iedereen die aan dit soort initiatieven wil tegemoetkomen, maar niet enkel voor één bepaalde doelgroep, dat ook kan. Daaraan zou ik graag meewerken, mocht u daarin een initiatief nemen, minister.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Uiteraard is het altijd mogelijk om een parlementair initiatief te nemen, maar ik vind het een beetje kort door de bocht om heel welzijnslaan daarvoor te culpabiliseren. Wij hebben daar ontzettend veel tijd en energie in gestoken. En het feit dat we met die pleegplaatsingen op een cijfer van 288 niet-begeleide minderjarige vluchtelingen komen, is wat mij betreft een zeer groot succes. Wij hebben vanuit vele hoeken, ook van andere collega's, veel medewerking gekregen.

Maar de realiteit van het project is dat, als het gaat over de fiscaliteit – en vooral de fiscaliteit – wij niet in staat zijn – niet alleen Welzijn, Volksgezondheid en Gezin niet, maar ook niet de Vlaamse overheid – om daarvoor een stabiel kader te creëren. En dat heeft alles te maken met een aantal effecten die er zijn, onder meer door de woonbonus. Als je een bepaald deel van je huis niet langer voor eigen gebruik houdt, dan verlies je het fiscaal voordeel. Om dat allemaal te kunnen corrigeren, is er een heel specifieke regelgeving nodig, die volgens mij niet zomaar via een uitvoeringsbesluit kan worden gemaakt. Bovendien is er een combinatie met de effecten uit de fiscale federale mogelijkheden.

De conclusie van iedereen die eraan heeft meegewerkt, is dat dat telkens opnieuw een specifieke analyse veronderstelt voor elke specifieke situatie en dat het zeer moeilijk is op dat punt – want de andere punten die ik heb opgesomd, hebben we eigenlijk wel kunnen oplossen – om die zaak uit te klaren. Je moet het dus elke keer heel concreet bekijken. Hebben die mensen een hypothecaire lening? Is er een woonbonus die men benut? Enzovoort.

En wat is nu de status? We zullen natuurlijk proberen te bekijken hoe we die resterende knelpunten weggewerkt krijgen. Maar ondertussen zullen we onverkort onze inspanningen voortzetten naar dat stuk van het verhaal dat bijzonder succesvol is, namelijk het onderbrengen van de niet-begeleide minderjarigen in een pleeggezin.

Het is niet zo dat dat daar nu mee stilligt. Ik kan niet anders dan de waarheid te zeggen, en de waarheid is dat we daar op een wier zitten. En ik ben echt niet van plan om mij daarvoor te culpabiliseren als dat het geval is.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Voorzitter, met betrekking tot de minderjarigen herhaal ik dat het echt wel een succes kan worden genoemd.

Wat de gezinnen betreft, denk ik dat we allemaal wel onderschrijven dat het spijtig is. Maar iedereen van ons die eigenlijk zelf eens een beetje een analyse maakt, moet toch ook dadelijk bekennen dat het niet zo eenvoudig is. Het is gemakkelijk om te zeggen: 'Hoe kan dat nu dat er hier regeltjes zijn, we moeten die toch snel kunnen omturnen.' Het gaat inderdaad om een tijdelijke situatie. Het probleem dat de minister noemt, zullen we uiteraard decreetgevend kunnen veranderen. We kunnen zeggen dat wanneer je tijdelijk een deel van je huis niet meer gebruikt, je het fiscale voordeel niet verliest. Maar dan zul je moeten bepalen om welke redenen. Dan zullen we heel goed moeten aflijnen: waarom, wat is tijdelijk enzovoort. Zo eenvoudig is het allemaal niet.

Ik vind het goed dat er blijvend wordt bekeken of er oplossingen mogelijk zijn. Maar ondertussen moet de mensen die zich daarvoor kandidaat hebben gesteld, worden gevraagd of ze eventueel ook minderjarigen willen opvangen, want die blijven er maand na maand komen en daar zijn ook pleeggezinnen voor nodig.

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Minister, ik begrijp dat u niet de kop van jut wilt zijn op dat vlak. Maar het is een project dat u terecht met trots hebt aangekondigd en uitgedragen. We kunnen wel zeggen: 'Kijk eens objectief en intellectueel eerlijk naar al die voorstellen.' Ik wil dat absoluut doen. Maar we zijn meer dan twee jaar verder.

Het hoofdobstakel is de woonbonus. Ondertussen is dat een Vlaamse bevoegdheid. Binnen deze Vlaamse Regering zijn wij niet in staat om op twee jaar tijd voor deze specifieke doelgroep, voor dit warm programma – je kunt het dan hebben over korterij, maar we hebben er in dit parlement al gekkere spoeddecreten doorgejaagd – die obstakels weg te werken. Ik vind dat echt heel jammer. En daarvoor wil ik niet u alleen viseren, ik wil daarvoor de voltallige Vlaamse Regering viseren. Die kafkaïaanse procedures ondermijnen de warmte in de samenleving.

U zegt dat het een succes is voor de minderjarigen. Ik denk dat dat absoluut waar is. Maar ik wil er wel aan herinneren dat er ook daar een trage opstart is geweest, dat er ook daar een aantal obstakels zijn geweest. Ze zijn weggewerkt. Dat is positief. Maar om nu te zeggen dat we hieruit geen lessen moeten trekken over hoe dit gestart is, zou ook te snel zijn. Ik denk dat we duidelijk moeten zien hoe we eruit kunnen leren, zodat we de volgende asielcrisis sneller en efficiënter op die zaken kunnen inspelen.

Ik vind het jammer dat de asielcrisis niet opgelost is, dat er een vluchtelingstroom blijft. Dat is effectief zo. Ik ben daar niet gelukkig om. Maar ik ben wel blij dat u dat erkent. Straks kom ik daarop terug in een andere vraag, waarbij de Vlaamse Regering ervan uitgaat dat alles is opgelost en van de baan is, wat ook ver van de waarheid is.

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (sp-a): Minister, er is een belangrijk verschil tussen culpabiliseren en responsabiliseren. Ik heb dat al een paar keer gezegd. Het is niet allemaal uw persoonlijke schuld. Maar dat neemt niet weg dat u bevoegd bent en dat er van de overheid wordt verwacht dat zij verantwoordelijkheid neemt voor datgene waarvoor zij bevoegd is.

Ik ga maar gedeeltelijk mee in wat mevrouw Schryvers zegt. Zij zegt dat we zouden kunnen zeggen in welke situaties je de woonbonus niet verliest, maar dat dat allemaal potentieel ingewikkeld is. Ik weet niet of dat zo ingewikkeld moet zijn. Ik denk dat we het er bijvoorbeeld ook met elkaar over eens zouden kunnen zijn dat, als je mantelzorg bent voor je ouders die op oudere leeftijd bij je komen inwonen, dat ook een goede reden zou kunnen zijn om de woonbonus niet te verliezen. Ik durf denken, minister, dat we in staat zijn om samen met u na te denken over die specifieke situaties die vaker voorkomen, die niet louter de uitzondering zijn, waarin we het met z'n allen op basis van gezond verstand, wenselijk vinden dat dat geen fiscaal effect heeft voor mensen. Zo kunnen we ervoor zorgen dat niet enkel zij die beter gegoed zijn, het zich kunnen 'permitteren' om dat soort beslissingen te nemen.

Ik denk toch dat u daar, met uw collega's bevoegd voor fiscaliteit en wonen, initiatief zou kunnen nemen. Zelf denk ik aan mantelzorg, maar misschien zijn er nog interessante suggesties vanuit deze commissie of vanuit uw administratie. Van mijn partij zult u daarvoor voluit de steun hebben, niet omdat ik u wil culpabiliseren, maar omdat ik denk dat het misschien een kans kan zijn om iets op te lossen waaraan onze maatschappij steeds meer nood zal hebben. Ik betreur dat het project nu is gestopt, maar misschien kunnen we er op die manier iets goeds uit laten voortvloeien.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Freya Van den Bossche aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over 'Stop it Now!', de hulplijn voor pedofielen – 2930 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (sp-a): Minister, 1 tot 3 procent van de mannen en vrouwen in Vlaanderen worstelt met pedofiele gevoelens. Sinds mei kunnen zij met deze problematiek terecht bij de hulplijn Stop it Now!, een preventieproject dat seksueel kindermisbruik tracht te voorkomen.

Die hulplijn wordt bijna elke dag gecontacteerd. De meeste mensen zoeken contact via mail, maar een kleine helft ook via de telefoon. Het gaat zowel over mensen die aangeven gevoelens te hebben voor minderjarigen, mensen die een bepaald gedrag stellen of denken te stellen als om mensen die zich zorgen maken over iemand anders die met dergelijke gedachten of gevoelens worstelt. Soms gaat het ook louter om een zoektocht naar informatie.

Minister, hebt u zicht op de cijfers van andere landen waar het project loopt? Bij ons werd de hulplijn op drie en een halve maand 127 keer gecontacteerd. Ziet u ongeveer dezelfde tendensen in het buitenland? Of is dat anders?

Het is ook opvallend dat de helft van de oproepen in de eerste maand zijn gebeurd. Men leidt daaruit af dat een zekere belangstelling via media voor het feit dat die hulplijn bestaat, mensen sneller laat bellen. U zou ervoor kunnen zorgen dat, specifiek voor die doelgroep, het bestaan van die hulplijn bekend is, raakt, blijft.

Eén maand na de start is gebleken dat nogal wat mensen bellen buiten de openingsuren. Ik kan mij inbeelden dat het bijvoorbeeld niet zo evident is om tijdens de werkdag de telefoon te nemen en het daarover te hebben. De vraag is natuurlijk of mensen de moed hebben om terug te bellen als ze niemand aan de lijn hebben gehad. Mag ik u vragen hoe die hulplijn wordt bemand, welke budgetten daar tegenover staan en hoe u denkt om te gaan met het feit dat die kantooruren misschien niet zo ideaal zijn voor die specifieke doelgroep?

Mensen met pedofiele gevoelens hebben opvallend vaker dan anderen te maken met depressie. Het is ook zo dat de suïdecijfers daar hoger liggen. Ik las dat zes van de mensen die de hulplijn hebben gecontacteerd, duidelijk hebben aangegeven te denken aan suïcide. Is er een manier waarop die mensen extra aandacht wordt gegeven? Is er een vorm van opvolging, van doorverwijzing voor mensen die of zelf verder hulp willen aanvaarden dan wel mensen waarvan men via de hulplijn inschat dat die hulp toch echt noodzakelijk is?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Collega, in functie van de opstart en uitrol van Stop it Now! Vlaanderen is er regelmatig contact met Stop it Now! Nederland. Wat concrete cijfers betreft, geeft men vanuit Stop it Now! Nederland aan dat er op dit moment een zestigtal contacten per maand zijn. Het is belangrijk om in het achterhoofd te houden dat dit cijfers zijn na een werking van vijf jaar. Stop it Now! Nederland ging immers al in 2012 van start. De eerste jaren zouden er jaarlijks zo'n 350 tot 450 contacten geweest zijn. Stop it Now! Nederland geeft verder aan dat het aantal contacten het laatste jaar sterk gestegen is. Het vraagt dus wel wat tijd vooraleer een dergelijke hulplijn een vaste waarde is. Bovendien ligt het bevolkingsaantal in Nederland ook een stuk hoger dan in Vlaanderen. Onderlinge vergelijking op basis van cijfers moet in die zin dan ook met de juiste bril worden bekeken.

Wat de andere landen betreft, gaat de vergelijking minder op. In het Verenigd Koninkrijk en Ierland is er immers sprake van een iets andere benadering van Stop it Now! Daar gaat men vaak ruimer, zijn er al meer zijtakken, zoals bijvoorbeeld een zelfhulpmodule, uitgebouwd. In die zin is het op dit moment weinig zinvol om cijfers op te vragen en op basis hiervan analyses te maken.

Het klopt dat het aantal contactnames in de periode volgend op een bekendmaking, een interview in de media, een artikel over de eerste resultaten en dergelijke, piekt. We hebben deze pieken, zowel wat betreft contactnames als wat betreft websitebezoek, kunnen vaststellen in mei, na de lancering, en in juni, bij de bespreking van de eerste resultaten.

Ook de afgelopen twee weken zien we een piek in het aantal contactnames, en dit naar aanleiding van de bekendmaking van een aantal resultaten midden september. De blijvende bekendmaking is dan ook een belangrijk thema binnen de stuurgroep die het project opvolgt.

Een eerste manier om de aandacht voor de lijn levend te houden, is door regelmatig over de resultaten van de lijn te communiceren. We proberen ook op een proactieve manier met de media in overleg te gaan. Als er bijvoorbeeld een artikel verschijnt over pedofilie, wordt vanuit het Universitair Forensisch Centrum vaak contact genomen om hierin te nuanceren, aanvullingen te doen, feedback te geven enzovoort. De afgelopen maanden zijn we steeds op deze manier te werk gegaan en daar willen we ook de komende periode verder op inzetten.

Daarnaast hebben we ook verder geïnvesteerd in de website stopitnow.be. Deze website werd op 19 mei 2017, samen met de lijn, gelanceerd. De afgelopen periode zijn er verschillende contacten geweest om de bekendmaking van de website – en dus ook van Stop it Now! te verhogen. Zo is er onder andere een afspraak met Google in verband met het gebruik van bepaalde zoektermen. Wanneer er in Vlaanderen iemand bepaalde zoektermen – gerelateerd aan misbruikbeelden van kinderen – gebruikt, zal er bovenaan het scherm een waarschuwing verschijnen dat er volgens Google gezocht wordt naar kinderporno. Daarbij zal ook een beeld van het campagnefilmje van Stop it Now! te zien zijn en een link naar de website. Dit systeem, meer bekend als Google Ads, is intussen ontwikkeld in nauwe samenwerking met Child Focus, maar moet nog door Google online geplaatst worden. Het is nog onduidelijk wanneer Google deze Google Ads effectief zal kunnen implementeren. We volgen het in ieder geval nauw op.

Verder heeft Stop it Now!, in samenwerking met Europol, ook een plaats gekregen op de waarschuwingspagina van de politie. Deze pagina verschijnt wanneer er in peer-to-peernetwerken gezocht wordt naar misbruikbeelden van minderjarigen. Op de pagina wordt aangegeven dat de politie weet dat er op zoek werd gegaan naar strafbaar materiaal en dat hiervoor hulp gezocht kan worden. De link naar de website van Stop it Now! wordt op deze pagina weergegeven.

Ten derde staan ook de samenwerkingspartners mee in voor de verdere bekendmaking. Wat betreft Sensoa, Child Focus, Zorgnet-Icuro en het Steunpunt Algemeen Welzijnswerk is die bekendmaking vooral ingegeven vanuit de doelstelling om het maatschappelijk draagvlak te vergroten. Wat het Universiteit Forensisch Centrum betreft, gaat het eerder om een actieve bekendmaking bij directe en indirecte netwerkstructuren, zoals huisartsen, gespecialiseerde voorzieningen, scholen enzovoort.

Tot slot maken we werk van een communicatieplan rond Stop it Now! We willen grondig nadenken over wat er nodig is om Stop it Now! op termijn te bestendigen. Op welke soort communicatie moeten we hiervoor inzetten? De eerste resultaten geven bijvoorbeeld aan dat er veel vraag is naar flyers. We kiezen er echter voor om niet zomaar flyers te ontwikkelen, maar eerst grondig na te denken over wie we met de flyers willen bereiken en hoe die dan vorm moeten krijgen. We

zijn een concreet communicatieplan uit aan het werken, dat is beter dan af en toe losse initiatieven te lanceren.

De hulplijn is bereikbaar op dinsdag van 15 uur tot 19 uur, op woensdag van 09u30 tot 12u30 en op vrijdag van 12 uur tot 15 uur. Op dat moment zijn er steeds twee medewerkers van de hulplijn aanwezig. De hulplijn is gevestigd in het ambulancetrum voor preventie, begeleiding en behandeling van seksueel grensoverschrijdend gedrag I.T.E.R. te Brussel. De officiële projectaanvrager is het centrum algemeen welzijnswerk (CAW) Brussel. Zij ontvangen, voor de periode van 15 december 2016 tot 31 december 2017, een subsidie vanuit Vlaanderen van 54.000 euro voor het uitbouwen en bemannen van de telefoonlijn en alle onkosten die daarmee gepaard gaan.

Het aantal oproepen buiten de openingsuren van de hulplijn wordt nauwgezet geregistreerd. Het is de stuurgroep ook opgevallen dat er sprake is van een aantal gemiste oproepen. De tijdstippen van de gemiste oproepen worden nauwlettend geanalyseerd, maar tot nu toe is er nog geen patroon vast te stellen over de tijdstippen waarop Stop it Now! de meeste contacten verliest. Dit maakt dat het op dit moment nog niet mogelijk is om de openingsuren hieraan aan te passen. We blijven dit echter wel opvolgen en plannen een grondige analyse na één jaar. Mocht dan blijken dat er sprake is van een patroon, dan kunnen de openingsuren worden aangepast. Het totaal aantal uren waarop de Vlaamse hulplijn bereikbaar is, komt overigens overeen met de Nederlandse Stop it Now!-lijn. Ook zij evalueren de bereikbaarheid constant.

Om zoveel mogelijk te vermijden dat mensen afhaken of niet meer terugbellen, werd wel beslist om het bandje dat de bellers horen wanneer de lijn gesloten is, aan te passen. Hierop zullen binnenkort ook de concrete openingsuren worden vermeld, daar waar men vroeger enkel naar de website verwees. Op die manier willen we vermijden dat mensen die geen toegang hebben tot het internet, tevergeefs blijven proberen.

Het is belangrijk aan te geven dat mensen met pedofiele gevoelens slechts één van de vier doelgroepen van de Stop it Now!-lijn is. Daarnaast willen we immers ook inzetten op mensen uit de omgeving en professionals die zich zorgen maken en op het creëren van draagvlak binnen de bredere samenleving. Mensen met pedofiele gevoelens blijken vooral te bellen om hun verhaal te kunnen doen. Ze zijn op zoek naar een luisterend oor en willen vaak ook geholpen worden of kunnen hiertoe gemotiveerd worden.

Van 19 mei 2017 tot 1 september 2017 konden er twaalf doorverwijzingen naar gespecialiseerde hulpverlening gebeuren, waarvan we met zekerheid weten dat er in zeven gevallen daadwerkelijk een behandeltraject gestart is. Bellers die misbruikbeelden bekeken hebben, vragen een andere aanpak. Hiervoor wordt momenteel een methodiek uitgewerkt. Het is immers de bedoeling dat de hulpverleners deze bellers strikter benaderen, duidelijk aangeven dat dergelijke feiten strafbaar zijn en hen wijzen op de gevolgen zowel voor zichzelf als voor de betrokken kinderen.

In het geval iemand kindermisbruik opbiecht, is het belangrijk een onderscheid te maken tussen kindermisbruik in het verleden en kindermisbruik in de toekomst. De hulpverleners van de lijn zijn gebonden aan het beroepsgeheim. Dit houdt in dat hulpverleners verplicht zijn alle verkregen informatie in hun beroep geheim te houden. Enkel wanneer er sprake is van een noodtoestand, dat wil zeggen wanneer iemand in direct gevaar is, kan het beroepsgeheim worden doorbroken. Voor kennis over feiten in het verleden kan het beroepsgeheim dus niet worden geschonden, dit kan enkel voor gevaar in de toekomst. Het Universitair Forensisch Centrum heeft voor de hulplijn een protocol uitgewerkt dat de medewerkers kunnen gebruiken bij situaties waarbij er mogelijk sprake is van een noodtoestand of een onrustwekkende situatie.

In samenwerking met het Centrum ter Preventie van Zelfdoding is een opleiding voor de medewerkers van de hulplijn uitgewerkt. Die zal binnenkort van start gaan en is specifiek gericht naar het werken met deze doelgroep. Daarnaast proberen de hulpverleners ook steeds aanklappend te werken in geval van een suïcidedreiging. Gezien de anonimiteit kunnen de hulpverleners niet terugbellen, maar men probeert de beller wel te motiveren om binnen een bepaalde termijn terug te bellen of contact te nemen met de zelfmoordlijn. Indien het om mailcontacten gaat, is het aanklappend werken iets eenvoudiger. In dat geval kan de hulpverlener immers wel zelf een mailtje sturen.

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (sp-a): Minister, ik dank u voor uw concreet antwoord. Ik ben altijd heel blij als ik heel concrete antwoorden krijg.

U zei dat er in het Verenigd Koninkrijk en Ierland soms ook andere modules aan zijn gekoppeld. Ik vind dat interessant en zou er graag meer informatie over willen ontvangen om na te gaan of uit de cijfers, relatief ten opzichte van de eerste bellers zeg maar, blijkt dat sommige van die deelwerkingen succesvol zijn en of ze echt kunnen zorgen voor een verdere opvolging en aanpak. Het laatste van mijn gedachte is om u na drie maanden en half te beginnen te fileren over of u genoeg telefoons krijgt. Het gaat er mij echt om om na te gaan hoe het nog verder op punt kan worden gesteld en kan worden uitgebouwd om maximaal op zowel die preventie als hulpverlening in te zetten.

Ik vind het heel goed dat u voor de bekendmaking een beroep doet op een communicatieplan, dat u tijd neemt en vooral deskundig wordt begeleid om te weten op welke manier we die doelgroepen best kunnen bereiken. Ik vind het ook zeer goed dat het niet lukraak gebeurt wegens niet alleen de ernst van de problematiek maar ook wegens de zeer duidelijke omschrijving van die doelgroep. Het moet mogelijk zijn om hen op bepaalde manieren te bereiken.

Ik ben blij met de stappen die al zijn gezet, de communicatie via klassieke media, uw werk via Google Ads en Child Focus, maar ook met de verdere stappen die u nog zult zetten.

U spreekt over twaalf doorverwijzingen waarvan zeven echte behandeltrajecten werden. Het is goed, want dat zijn er toch al zeven. Ik vroeg me ook af of de mensen aan de andere kant van de telefoonlijn specifieke opleidingen kunnen volgen om maximaal te weten op welke manier mensen te overhalen zijn om in zo'n traject te stappen. Het kan toch belangrijk zijn voor henzelf en voor de eventuele slachtoffers.

Er wordt op een zeer goede manier omgegaan met het beroepsgeheim, begrijp ik. Enkel in een noodtoestand met nakend en concreet gevaar voor een specifieke persoon kan er worden gemeld. Dat zorgt er ook voor dat mensen makkelijker de stap zullen zetten om te bellen. Ik vind dat goed.

De opleiding die u bent gestart rond zelfdoding is een prima manier om ermee om te gaan. Ik merk dat u registreert hoeveel doorverwijzingen er zijn en hoeveel behandeltrajecten. Misschien is een verdere registratie van eventuele trajecten van mensen die denken aan zelfdoding ook zinvol in de toekomst.

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoorden.

Ik heb eerder al gezegd dat ik het heel positief vind dat dit soort projecten bestaat, en ik denk ook dat de eerste resultaten zoals aangegeven, er ook op wijzen dat dit absoluut nuttig is. Dat is prima.

Ik verwijs voor mijn opvolgingsvragen naar mijn schriftelijke vraag van juni 2017 waarin ook een aantal elementen voorkomen die u ook vandaag hebt aangehaald. Minister, op het einde van uw antwoord zegt u dat een eerste tussentijdse evaluatie gepland staat in het najaar van 2017. Op dat moment is Stop it Now! vier maanden actief. Dat is nodig en een grotere evaluatie is voor het voorjaar van 2018, schrijft u, omdat dat ook is vastgelegd in de overeenkomst tussen het Fonds Gerald Futter, dat wordt beheerd door de Koning Boudewijnstichting, en het UFC Antwerpen. Ik vraag me af of die eerste tussentijdse evaluatie nu niet wordt gedaan en wat de reden daarvan is. Als ik goed tel, zijn we nu in de zesde maand sinds de oprichting van Stop it Now!

Minister, mijn tweede vraag is ook een vraag die collega Van den Bossche heeft gesteld maar als ik goed heb opgelet, heb ik het antwoord niet gehoord. Die vraag gaat over het exacte budget dat ter beschikking wordt gesteld. In de begroting wordt dit niet as such hernomen. Hoeveel middelen en fondsen staan er de beschikking van Stop it Now!? En hoe is de opdeling tussen de verschillende partners?

Minister, ik wil me ook graag aansluiten bij wat collega Van den Bossche heeft gezegd. Het is een goede zaak dat de hulplijn die een infolijn is, het vertrouwen van de mensen die ernaar bellen, blijft behouden en het beroepsgeheim dus ook niet op een of andere manier wordt aangepast, maar dat we ons houden aan de regelgeving die vandaag bestaat. Als er ernstig en dreigend gevaar is, kan er worden opgetreden. Zo niet, dan primeert uiteraard het vertrouwen.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Ik heb hier geen informatie over de eerste evaluatie die in de stuurgroep zou zijn gemaakt. We moeten die eens opvragen. Ik zal de vragen over registratie en over het belichten van een aantal aspecten in de stuurgroep stellen. Geen enkel probleem.

Ik heb, denk ik, vrij punctueel aangegeven hoeveel geld wij daar insteken.

Collega Van den Bossche, u vraagt naar de andere connecties van de sites in andere landen. Dat is vrij eenvoudig te zoeken omdat u naar die sites kunt gaan en dan onmiddellijk ziet op welke aspecten zij inzetten. U ziet dan heel concreet hoe zij het zelf opvatten. Het gaat er ook over misbruik en een aantal andere aspecten die zij ook behandelen.

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (sp-a): Minister, het enige wat ik nog graag wilde weten, als u daar informatie over heeft, is welke van de verschillende vormen van werking die zijn gekoppeld aan de werking in het Verenigd Koninkrijk en Ierland, succesvol zijn zodat we eruit kunnen leren voor een eventuele verdere uitbouw van de Vlaamse lijn. Mocht u dat weten, het zou prettig zijn om dat te ontvangen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Matthias Diependaele aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het ontwikkelen van een visie op de aanwendingsmogelijkheden van blockchaintechnologie in het bestuursdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin – 2976 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: De heer Diependaele heeft het woord.

Matthias Diependaele (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, over blockchain hebben we in het verleden in de commissie Algemeen Beleid al een paar vragen hebben gesteld. Het is eigenlijk toepasselijk in de brede Vlaamse administratie, in alle administraties eigenlijk, en dus ook bij Welzijn zeer bruikbaar.

De technologie kwam voor het eerst ter sprake bij de bitcoin enkele jaren geleden. Het was een opvallende eerste toepassing. Inmiddels is blockchain uitgegroeid tot een computertechnologie waarin veel geïnvesteerd wordt. In Vlaanderen gaat het bijvoorbeeld ook om de belangrijke fintech-sector. Het heeft het potentieel van een zeer disruptieve technologische ontwikkeling.

Blockchain is een specifieke methode van registratie die zoveel mogelijk fouten moet uitsluiten. Normaal moet een officiële transactie genoteerd worden bij een officiële autoriteit of relevante private speler, zoals het kadaster, een bankcomputer, een hypotheekregistratiekantoor voor de hypotheek, een overheidsbureau. Blockchain vervangt al die verschillende instellingen. Op die manier is de info onbreekbaar doordat ze in een ketting aan elkaar wordt gehangen.

Dat maakt het ook mogelijk om de samenvloeiing van administratieve processen te versnellen en eenvoudiger af te handelen.

Verschillende gerenommeerde tijdschriften zien het een beetje als een hype. Voor dergelijke zaken worden verschillende categorieën gehanteerd en blockchaintechnologie schuift nu op van de overdreven verwachtingen naar een soort realitycheck. We zijn dus een beetje over de hype heen, en dat is het moment waarop de overheid op een innovatie moet inpikken, namelijk op het moment dat de grote illusies voorbij zijn en er werkelijk toepasbaarheid wordt aangetoond. Er zijn inmiddels wel heel wat voorbeelden van zeer concrete belangstelling vanwege overheden en private spelers. Het Nederlandse ministerie van Financiën doet er proeven mee en in het totaal lopen er al 27 verkennende projecten bij de Nederlandse overheid. De stad Antwerpen doet proof-of-conceptprojecten voor het vereenvoudigen van verhuisadministratie en het bijhouden van de levensloopinfo van de burger op de dienst Burgerlijke Stand. Een grote containerrederij, Maersk als ik me niet vergis, stapt in verschillende projecten.

Het is zeker nuttig dat ook de Vlaamse overheid zich over de toepassingsmogelijkheden van blockchaintechnologie buigt. Het Nederlandse Zorginstituut stelde in november 2016 een eerste demotoepassing voor: 'Blockchain in de plaats van een logboek op het aanrecht'. Het gaat om een applicatie waarbij zorgverstrekkers die thuiszorg leveren, via een blockchain-app info noteren in plaats van die neer te schrijven in het logboekschrijftje op het aanrecht. Er worden nog verdere proof-of-conceptinitiatieven in het vooruitzicht gesteld.

Hebt u, minister, voor het beleidsdomein Welzijn al eens bekeken of er toepassingsmogelijkheden voor deze technologie zijn? Zo ja, welke precies?

Blockchaintechnologie wordt ook gezien als een middel tegen het opgesloten houden van informatie. Daarnet heb ik in de commissie Bestuurszaken al het woord 'verkokering' gehoord, een fenomeen dat men in de Vlaamse administratie wil tegengaan. Ook daar kan blockchain heel nuttig voor zijn. Personen in de zorg zoals patiënten, jongeren met zorgbehoeften enzovoort komen vaak met heel wat zorgverstrekkers en voorzieningen in contact. Informatie over hun zorg wordt opgeslagen in deze settings en in de bovenliggende structuren. Blockchain kan mogelijkheden bieden om deze waaier aan gefragmenteerde informatie op een veilige wijze te bundelen op het niveau van de zorgbehoevende zelf. De zorgbehoevende krijgt dan ook zelf meer controle over die data. Zijn er studies over hoe we met die informatie omgaan of denkt u daar zelf over na, minister?

De recente evoluties in blockchaintechnologie gaan verder dan het gebruik als een middel om iets op te slaan en te certificeren. Zogenaamde 'smart contracts' worden

mee ingebouwd, waardoor administratieve processen volledig automatisch lopen. Zouden we het daardoor bijvoorbeeld zonder zorgkassen kunnen stellen voor het uitbetalen van de kinderbijslag?

Hebt u kennis van internationale voorbeelden waaruit uw departement kan leren?

Mijn vraag in het algemeen en voor de verschillende beleidsdomeinen is of onze ministers en administraties met de nieuwe technologieën bezig zijn en met de bijbehorende realitycheck om na te gaan of ze wel zo bruikbaar zijn als we denken.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Blockchain werd reeds in de stuurgroep eBeleid van het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (WVG) besproken. Het IT-team van het Departement WVG overlegde ook met deskundigen van onder meer de researchafdeling van Smals en volgde diverse opleidingen. Er werd ook geluisterd naar de blockchainexpert van het agentschap Informatie Vlaanderen.

We moeten omzichtig zijn met het delen van gevoelige gezondheidsinformatie. We hechten veel belang aan wie eigenaarschap en verantwoordelijkheid draagt in de keten van de gegevensdeling. De technologie is in volle evolutie en voor het aspect gegevensdeling in de zorg moeten we blijven nagaan welke mogelijkheden dit kan bieden. Maar wat we reeds hebben ontwikkeld, bevat elementen van blockchain, zoals data decentraal bewaren en netwerken met andere netwerken verbinden.

Voor de registratie van diverse parameters – bloed, hart, glucose enzovoort - zie ik wel mogelijkheden om blockchaintechnologie in te schakelen. De registratie van parameters genereert veel data, en die data delen is een uitdaging. Die centraliseren is geen optie, dus decentraal bewaren is het uitgangspunt. Mogelijk kan blockchain een antwoord bieden op de vraag hoe we die kunnen delen, zeker omdat die technologie 'garanties' biedt dat er niet wordt geknoeid, dat er dus geen manipulatie en vervalsing van data is. Zoals gezegd: er blijven nog veel vraagtekens, zeker op het vlak van veiligheid en privacy.

Er werd onderzocht of blockchaintechnologie in de toekomst een rol kan spelen in de werking van het departement WVG. Voor zover we daar nu zicht op hebben, zijn er wel mogelijkheden voor smart contracts, als die technologie verder evolueert.

Het agentschap Jongerenwelzijn maakt nog geen gebruik van blockchaintechnologie en heeft ook geen plannen om er in de nabije toekomst gebruik van te maken. De beide grootste ICT-leveranciers van Jongerenwelzijn, HB+ en Smals, hebben momenteel wel pilootprojecten waarin ze blockchaintechnologie uittesten.

Kind en Gezin heeft de mogelijkheden van blockchain bekeken, maar nog niet omgezet in concrete plannen of projecten.

Binnen het projectplan van de 'eerste lijn' overwegen we een pilootproject op te zetten in een belangrijk pakket rond digitalisering en gegevensdeling. We zitten daar nu in de verkennende fase.

Blockchain is op het ogenblik nog niet geschikt om op een bruikbare wijze medische informatie op te slaan en te delen. Het voornaamste bezwaar is dat elke betrokkene op elk moment een kopie van de hele ketting bewaart, met daarin alle gegevens over alle betrokkenen. Dat is prima voor publieke informatie, niet voor zeer gevoelige persoonsgegevens. Encryptie biedt nog geen goede oplossing voor dit probleem. Om de gefragmenteerde informatie op een veilige wijze te bundelen op het niveau van de zorgbehoevende zelf verwijs ik graag naar Vitalink en naar de roadmap eGezondheid, waar onder meer wordt ingezet op een 'personal health record'. Maar niets sluit uit dat bij nader onderzoek deze technologie op termijn aanvullende mogelijkheden kan bieden.

De automatische rechtentoekenning binnen het groeipakket zal gebaseerd zijn op het samenbrengen van meer dan veertig informatiestromen of fluxen die samen nodig zijn om in alle mogelijke situaties het recht op het groeipakket vast te stellen. Het volledig benutten van het toekomstig potentieel van smart contracts vereist het herdenken van de wijze waarop we omgaan met transacties en informatiestromen waarvan we in de meeste gevallen niet de eigenaar of de authentieke bron zijn. Het is momenteel nog niet duidelijk welke potentiële efficiëntiewinsten smart contracts in dit verband kunnen hebben. Anderzijds implementeren we, in het kader van ontwikkeling van het groeipakket, wel een systeem waarin de burger, over alle uitbetalingsactoren heen, zijn transacties met de uitbetalers kan volgen. Hoewel dit zeker niet gebaseerd is op blockchaintechnologie, is het wel mee gebaseerd op de filosofie die ook voor blockchain bestaat. Rechten zoals kinderbijslag, een studietoelage, een zorgpremie, ... moeten zoveel mogelijk automatisch worden toegekend op basis van de gegevens waarover de overheden al beschikken, zodat de mensen die ze het meest nodig hebben, ze ook krijgen, zonder dat ze erom moeten vragen, met welke technologie dan ook. Voor het grootste deel van het reguliere werk van het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin – erkennen, subsidiëren, inspecteren, enzovoort – is de smart contract-technologie op dit moment nog niet bruikbaar. De nodige kwalitatieve beoordelingen kunnen op dit moment nog niet vervangen worden door algoritmes uit smart contracts.

Voor zover we weten, zijn er op dit moment geen goede voorbeelden van het gebruik van blockchaintechnologie in de departementen welzijn of gezondheid in het buitenland. Wat de proof of concept van het Nederlandse zorginstituut betreft: in Vlaanderen wordt dit soort applicaties typisch zonder blockchaintechnologie gemaakt. Ik denk dan aan het e-zorgplan, Vitalink, enzovoort. De overheid van Estland is gestart met een project om de medische data van hun burgers te beheren via deze technologie. We volgen deze toepassingen op de voet, maar we zijn voorzichtig met pionierswerk rond nieuwe technologie met gevoelige gegevens van kwetsbare mensen.

De voorzitter: De heer Diependaele heeft het woord.

Matthias Diependaele (N-VA): Dank voor uw antwoord, minister. Ik hou er een beetje een dubbel gevoel aan over, zoals meestal in dergelijke zaken. Ik heb behoorlijk wat begrip voor het feit dat we met een nieuwe technologie altijd een zeker risico lopen. Dat is altijd zo, en enige terughoudendheid daarbij kan ik in zekere zin begrijpen. We moeten ook altijd zeer voorzichtig zijn.

Ik wil nog een paar zaken opmerken, en ik begin bij het decentraal bewaren van data en het verbinden van netwerken. Bij blockchain komen er natuurlijk een paar omgevingszaken kijken, maar ze vormen geen essentieel onderdeel van blockchain. Het verbinden van netwerken en het 'kruispuntbanken' moeten we al veel vroeger doen en staat los van de eigenlijke blockchaintechnologie.

U merkt op dat er angst bestaat dat er met de data wordt geknoeid. Net dat kunnen we met blockchain oplossen. Doordat de data op verschillende plaatsen zitten en met elkaar in contact komen, gaan de fouten er net uit. Ik neem het voorbeeld van Maersk, het best beschreven voorbeeld dat ik tot nog toe gelezen heb. Ergens in Afrika vertrekt een container. Hij wordt daar geregistreerd bij de douane, btw, overheidsdiensten enzovoort. Al die formaliteiten, een dertigtal in totaal, komen bij elkaar en het systeem zorgt ervoor dat er nergens in die schakels een fout kan zitten, want elke schakel wordt door al die andere schakels gecorrigeerd. Op die manier wordt het geknoei eruit gehaald.

Eenzijds vind ik het een goede zaak dat over nieuwe technologie wordt gepraat en nagedacht en dat ze in de gaten wordt gehouden, anderzijds vind ik het jammer dat we nalaten zelf in de 'driver's seat' plaats te nemen om die technologie te

ontwikkelen. Daar bezondigen we ons in Vlaanderen veel te veel aan en collega Van Malderen kan getuigen dat we in de vorige legislatuur al tientallen keren hebben gediscussieerd over innovatief aanbesteden en dergelijke meer. In uw antwoord heb ik u verschillende keren horen zeggen: “We houden de technologie in de gaten, we kijken hoe ze evolueert en gaan na wat we ermee kunnen doen.” Dat is natuurlijk de omgekeerde wereld, want zo bouwen we sowieso een achterstand in.

Eigenlijk moeten we wel zelf proefprojecten opzetten en die ontwikkelingen mee sturen, zoals dat in Estland gebeurt en ook in Nederland, zij het iets terughoudender. Het is natuurlijk jammer dat we daar zelf niet meer werk van maken. Ik weet dat er in verschillende geledingen van de Vlaamse administratie wel interesse voor blockchaintechnologie is en ik kan alleen maar hopen dat de passie die zij daarvoor hebben, naar de andere kokers doorstroomt en dat we snel komen tot een toepassing van deze technologie, zodat we daar geen achterstand oplopen, maar mee aan de kar kunnen trekken.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Ik heb ook gezegd dat we proefprojecten opstarten.

Matthias Diependaele (N-VA): Heel goed.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elke Van den Brandt aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het uitdragen van de voedingsdriehoek via 'Health in All Policies' – 2986 (2016-2017)

VRAAG OM UITLEG van Cindy Franssen aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de voedingsdriehoek en de brede visie rond preventieve gezondheidszorg – 56 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Minister, ik dacht: laat ik in de titel van mijn vraag 'Health in All Policies' zetten, dan bent alvast u geboeid. Het is namelijk een van uw eigen stokpaardjes, en terecht.

Op uw eentje kunt u, als minister van Volksgezondheid, niet het volledige beleid sturen. Daarvoor hebt u collega-ministers nodig, maar de gang van zaken vorige week verbaasde me toch wel erg. Wat gebeurde er?

Het Vlaams Instituut Gezond Leven stelde een nieuwe voedingsdriehoek voor en koppelde er meteen ook de zeer bruikbare bewegingsdriehoek aan. In tegenstelling tot de vorige richtlijnen gaan de nieuwe niet langer uit van voeding als bouwstof voor het lichaam. Ze focussen op een gezonde levensstijl, waarbij dus niet enkel de voedingswaarde, maar ook de gezondheidswaarde van voedingsstoffen wordt meegerekend, samen met voldoende lichaamsbeweging en in relatie tot een gezond leefmilieu.

Voedingsexperts hebben de nieuwe voedingsdriehoek vrij enthousiast onthaald. Het is een meer actuele en globale benadering en wordt gezien als een sterk signaal van de Vlaamse Regering om dergelijke duidelijke en eenvoudige leefregels voorop te stellen. Zelf was ik er ook enthousiast over. Voedings- en bewegingsdriehoeken zijn duidelijk, bruikbaar en omvattend.

Natuurlijk is het wel van belang dat de nieuwe richtlijnen inzake gezonde voeding ook doordringen in de verschillende domeinen en sectoren. Ze mogen niet beperkt blijven tot een onderwerp van gesprek in de commissie Welzijn, ze moeten overal doordringen. Dat zet u zelf ook vaak onder de koepel 'Health in All Policies'. Het is dan ook heel verwonderlijk dat, de dag na de presentatie van de nieuwe voedingsdriehoek, het Vlaams Centrum voor Agro- en Visserijmarketing (VLAM), een ander agentschap van de Vlaamse overheid, de 'Week van de Steak-Friet' lanceert. Ik heb niets tegen een steak met friet, maar een snelle blik op de voedingsdriehoek leert ons dat steak in het oranje puntje staat, bij te matigen, en dat frietjes zelfs compleet buiten de driehoek beland zijn, in de rode bol van 'zo weinig mogelijk'. Mensen mogen uiteraard steak met friet eten, maar de vraag is of de Vlaamse overheid dat moet promoten. Moeten we niet eerder zaken promoten die in de voedingsdriehoek passen?

Ik heb dan ook volgende vragen. Hoe verklaart u dat er vanuit de Vlaamse overheid binnen één en dezelfde week twee diametraal tegenovergestelde boodschappen kunnen worden uitgestuurd? Hoe zult u in het kader van 'health is in all policies' bij uw collega's het belang van gezonde voeding en voldoende beweging benadrukken, zodat de voedings- en bewegingsdriehoek ook in de praktijk in alle domeinen wordt uitgerold?

Zult u er bij de Vlaamse minister van Landbouw voor pleiten dat in promotiecampagnes voor producten van eigen bodem de voedingsdriehoek wordt meegenomen? Dat wil dus zeggen dat er meer moet worden ingezet op promotie voor sterk aangeraden groenten en fruit van eigen bodem, minder voor te matigen producten als boter en rood vlees en zelfs helemaal geen promotie meer wordt gevoerd voor te mijden producten zoals frieten, bewerkt vlees of bier.

De voorzitter: Mevrouw Franssen heeft het woord.

Cindy Franssen (CD&V): Voorzitter, minister, ook van mijn kant een vraag over de nieuwe voedingsdriehoek. Na een ruim ontwikkelingsproces, met literatuuronderzoek, advies van experts, een testfase en afstemming bij stakeholders, verscheen recent de vernieuwde voedingsdriehoek. Wat oorspronkelijk een instrument was voor professionals om voorlichting te geven over een evenwichtig voedingspatroon, werd door de jaren heen een gebruiksvoorwerp voor organisaties om te communiceren met de burgers. Door die globalisering van de voedingsdriehoek en de nieuwe voedingsinzichten die jaar na jaar via de wetenschap zijn verworven, onder meer met de adviezen van de Hoge Gezondheidsraad, was het tijd voor een vernieuwde versie. We kunnen wel stellen dat de nieuwe voedings- en bewegingsdriehoek de voornoemde verwachtingen heeft ingelost. Ook op visueel vlak is het veel logischer geworden. Je merkt ook dat er rekening wordt gehouden met duurzaamheid, wat we enkel maar kunnen toejuichen.

Om een zo ruim mogelijk publiek aan te spreken, werden bij de vernieuwde voedingsdriehoek de aanbevolen hoeveelheden per voedingsstoffen weggelaten. Enerzijds is dat een goede zaak, omdat bij specifiek voedingsadvies rekening moet worden gehouden met de doelgroep en de settings. Anderzijds zijn doelgroepen en settings ook de leidraad in het uittekenen van de nieuwe gezondheidsdoelstellingen en het actieplan hieromtrent. In mijn voorbije vragen om uitleg over voedingsconsumptie heb ik steeds het belang van adviezen voor specifieke kwetsbare doelgroepen en specifieke settings aangekaart. Ik denk dat we die informatie ook laagdrempelig moeten kunnen aanbieden, zonder dat mensen eerst moeten aankloppen bij een professional om de informatie te vinden en te begrijpen.

Minister, ik had dan ook een aantal vragen hieromtrent. We hebben echter ook een ruimere gedachtewisseling of hoorzitting in de toekomst gevraagd wat die voedingsdriehoek betreft. De adviezen per leeftijdscategorie zullen te raadplegen zijn

via de website www.gezondleven.be. Hoe zal er gericht worden gecommuniceerd ten behoeve van andere specifieke doelgroepen? Dan heb ik het niet zozeer over leeftijd, maar veeleer over de kwetsbare groepen of mensen met specifieke levensstijlen, zoals vegetariërs en veganisten. Men heeft immers natuurlijk ook nog altijd een beperkte hoeveelheid dierlijke eiwitten nodig. Zal er ook in het kader van een ketenaanpak worden gewerkt aan een gezonde mindset bij de producenten? De jongste collectieve gezondheidsovereenkomst tussen de Federatie Voedingsindustrie (FEVIA) en de Vlaamse Regering dateert van maart 2016 en werd afgesloten voor achttien maanden. Die zal nu dus op haar einde lopen. Voorziet u in een nieuwe collectieve gezondheidsovereenkomst en zal de vernieuwde visie van de gezondheidsdriehoek daarin centraal staan?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Geachte leden, misschien op voorhand toch een kleine bedenking. Mevrouw Franssen heeft er natuurlijk wel naar verwezen, maar ik ga er dus van uit, gelet op de aard van uw vragen, dat u het fundamenteel eens bent met het concept en de opbouw, waarvoor dank aan het Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie en Ziektepreventie (VIGeZ), dat nu van naam is veranderd, voor al die inspanningen. U hebt dat niet allemaal met zoveel woorden gezegd, maar ik zal dat dan namens u zeker nog eens bevestigen. Het is nu allemaal weer evident, en nu kan men bekijken wat er allemaal niet zo consequent is, maar laat ons beginnen met te zeggen dat die oefening door de partnerorganisatie op een goede manier is gebeurd.

In uitvoering van het Europees gemeenschappelijk landbouwbeleid voert VLAM inderdaad gezamenlijke promotieacties voor producten van Vlaamse bodem. De promotie die VLAM doet, kan en mag niet haaks staan op de actieve voedingsdriehoek, en doet dat ook niet. VLAM pleit niet zomaar voor een lineaire toename van de consumptie van een product, maar wil de Vlaming in de eerste plaats inspireren met de ruime keuze aan veelzijdige producten van bij ons. De bedoeling is om consumenten te doen nadenken als ze in de winkelrekken een keuze moeten maken tussen producten van eigen bodem of ingevoerde producten, of als ze in een restaurant een keuze moeten maken op de menukaart tussen bijvoorbeeld een lokaal veeras of een Latijns-Amerikaanse tegenhanger. Kiezen voor lekkers van eigen bodem is een slimme, duurzame en lekkere keuze. Wie die driehoek heeft bekeken, kan objectief vaststellen dat dierlijke producten niet worden verbannen naar de restgroep. Kip, vis, eieren en zuivel staan in de lichtgroene zone, rood vlees in de oranje zone. Het is wel zo dat sterk bewerkt vlees zich in het rode vlak bevindt, net zoals de andere sterk bewerkte producten.

Ik wil ook wijzen op het belang van de toelichtingsteksten en -materialen die aanvullend zijn bij de geografische voorstelling van de voedingsdriehoek. De tips voor wat je het best eet, zitten verwerkt in de voedingsdriehoek. De tips over hoe je het best eet, vind je terug in de concrete tools en afgeleide materialen. Daarin wordt aandacht gegeven aan een gevarieerd voedingspatroon, bewust eten, eten met mate, maar ook samen eten en genieten van wat je eet. Ik zie daarin dus geen diametraal tegenovergestelde boodschappen, zoals werd gesuggereerd.

Voor de uitwerking van 'Health in All Policies' zullen we onder andere settinggerichte werkgroepen oprichten. Die zullen de samenwerking in het kader van het preventief gezondheidsbeleid faciliteren. Daarbij gaat het binnen de respectievelijke levensdomeinen zowel over de beleidsactoren als over de actoren op het terrein. 'Health in All Policies' zou een manier van werken moeten worden die in de diverse beleidsdomeinen meer ingang vindt. De initiatie ervan kan op aangeven van het beleidsdomein Volksgezondheid, maar of dat daadwerkelijk tot een constructieve samenwerking leidt, is mee de verantwoordelijkheid van elk beleidsdomein. Dit is een proces dat tijd vraagt en ook moet kunnen groeien. Een eerste overleg tussen

het Agentschap Zorg en Gezondheid en VLAM is trouwens gepland midden oktober. De aanpak van de desbetreffende campagne zal daarbij ook aan bod komen.

Het is evident dat we vanuit ons beleidsdomein Volksgezondheid de promotie van gezonde voedingsmiddelen zullen behartigen, al moet worden opgemerkt dat het de combinatie van de juiste voedingsmiddelen is die maakt dat er gezondheidsvoordeel kan worden geboekt.

Mevrouw Franssen, om uw vragen te beantwoorden, er werd voor gekozen om vanuit Vlaanderen geen nieuwe aanbevolen hoeveelheden te formuleren per leeftijdsgroep en andere kenmerken, zoals fysieke activiteiten, maar om aan te sluiten bij het traject van de Hoge Gezondheidsraad, die tegen eind 2017 nieuwe aanbevolen hoeveelheden voor voedingsmiddelen zal publiceren. In afwachting van die nieuwe aanbevolen hoeveelheden zullen de huidige aanbevelingen per leeftijdsgroep op de website van het Vlaams Instituut Gezond Leven, de nieuwe naam van VIGeZ, te vinden zijn. Aanbevolen hoeveelheden zijn aanbevelingen voor de populatie. Voor individueel advies over aanbevolen hoeveelheden wordt het best een beroep gedaan op een diëtiste.

Gerichte communicatie voor specifieke doelgroepen zal door het Vlaams Instituut Gezond Leven op de volgende manieren worden verspreid. Via projecten, met het ontwikkelen en implementeren van interventies op maat van doelgroepen. Voorbeelden zijn Kleurrijk Gezond en Ratatouille. Dat zijn infosessies voor personen of ouders met een migratieachtergrond. Er is ook Bewegen op Verwijzing, gericht op de inactieve bevolking met specifieke aandacht voor kwetsbare groepen. Dit verspreiden gebeurt ook via settings: de nieuwe voedingsdriehoek vormt de basis voor settingspecifieke aanbevelingen, bijvoorbeeld advies voor gezonde schoolmaaltijden, gezonde dranken en tussendoortjes in basisonderwijs en secundair onderwijs, het aanbod in kinderdagverblijven en naschoolse opvang. In 2018 wordt dat aangevuld met richtlijnen voor onthaalouders en het aanbod in sportclubs. Het gebeurt ook via partners: voorafgaand aan de lancering werden gesprekken gevoerd met een ruime groep van stakeholders en opiniemakers, met als doel een draagvlak te creëren voor de bekendmaking en implementatie van de nieuwe modellen en bijhorende richtlijnen. Enkele voorbeelden relevant voor bepaalde doelgroepen zijn: Kind en Gezin voor zwangerschap en het jonge kind, Domus Medica, de Diabetes Liga, Eetexpert enzovoort. Ten slotte gebeurt het via vorming voor professionals op maat en op vraag, bijvoorbeeld diëtisten in een klinische setting, artsen in opleiding, pediatrie tandartsen enzovoort.

In alle acties zal het principe van proportioneel universalisme worden toegepast. Dat is een van de basisprincipes in de hernieuwde gezondheidsdoelstelling gezond leven. Daarmee zetten we vanuit al onze acties specifiek in op kwetsbare groepen.

De voedingsdriehoek vormt een onafhankelijk kader voor het informeren van het algemene publiek en professionals, maar zeker ook van producenten, over de invulling van een gezond voedingspatroon. Aan producentenzijde werden onder andere FEVIA, de Boerenbond, Comeos en VLAM geïnformeerd. De bestaande samenwerking met de sector van de producenten wordt ook voortgezet. In 2017 werd bijvoorbeeld een engagementsverklaring voor gezonde dranken en tussendoortjes in het basis- en secundair onderwijs afgesloten tussen mezelf, de minister van Onderwijs en FEVIA. In 2017 worden ook concrete aanbevelingen voor schoolmaaltijden ontwikkeld, in overleg met onder andere FEVIA, de Boerenbond, cateraars enzovoort. In 2018 wordt ingezet op het implementeren van deze richtlijnen.

Concrete afspraken kunnen verder worden gemaakt in het kader van een collectieve gezondheidsovereenkomst. U vroeg me of ik een nieuwe gezondheidsovereenkomst plan. Dat wordt momenteel onderzocht. Een nieuwe collectieve gezondheidsovereenkomst heeft slechts voldoende waarde indien ze leidt tot concrete

resultaten. Om er een zicht op te krijgen welke aspecten het meest relevant kunnen zijn voor een hernieuwde collectieve gezondheidsovereenkomst willen we onder andere ook het lopende onderzoek van het Vlaams Instituut Gezond Leven inzake ondervoeding bij ouderen bekijken. Dat kan mogelijk een belangrijke nieuwe klemtoon worden in de nieuwe collectieve gezondheidsovereenkomst.

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Minister, ik wil heel expliciet zeggen dat ik dat een positieve oefening vind en dat dit absoluut een vooruitgang is. U mag zeer zeker de complimenten van mij en zelfs namens Groen overmaken aan de ontwikkelaars.

Ik wil ook de positieve zaken uit uw antwoord halen. Ik zal dat meteen doen, maar ik wil toch nog even ingaan op uw uitspraak dat dat niet diametraal tegenovergesteld is, dat het de bedoeling is om mensen te inspireren om lekkers van eigen bodem te gaan eten. Ik denk dat je ook kunt inspireren met appels, peren en aardappelen. Dat hoeven niet per se net die elementen te zijn die in het oranje of rode stuk van de driehoek zitten. In die zin geloof ik dus toch dat die boodschap die daar is gebracht, weinig in lijn is met die driehoek.

Waarom ben ik toch positief over uw antwoord? Ik denk dat er misschien een snelheidskwestie is. Ik hoor dat Zorg en Gezondheid nog gaat praten met VLAM, dat het aan bod zal komen hoe ze daarmee omgaan. We hopen dat er op die manier langzaamaan een draagvlak wordt gecreëerd binnen de eigen Vlaamse overheid om de eigen voedingsdriehoek ook op alle vlakken uit te dragen. Het is ook positief dat het maken van een collectieve gezondheidsovereenkomst wordt bekeken, en dat er met de sector van de landbouw, met FEVIA en de Boerenbond, wordt overlegd. Ik hoop dus dat dit een kinderziekte was en dat we na verloop van tijd veel slimmere campagnes krijgen vanwege de overheid om die voedingsdriehoek op alle manieren te promoten.

De voorzitter: Mevrouw Franssen heeft het woord.

Cindy Franssen (CD&V): Minister, ook van mijn kant excuses als mijn enthousiasme over de nieuwe voedingsdriehoek niet zo duidelijk was. In mijn toelichting had ik echter al gezegd dat de verwachtingen zeker zijn ingelost. Ik verwees ook naar heel wat voedingsdeskundigen die bijzonder positief zijn. Ook het Instituut voor Orthomoleculaire Wetenschappen heeft zich daar positief over uitgesproken. Dat vind ik toch niet onbelangrijk.

Dank ook voor het antwoord en voor het proportioneel universalisme dat aan de dag wordt gelegd voor kwetsbare groepen. U verwijst ook naar het mogelijke onderzoek naar ondervoeding bij ouderen. Ik denk dat dat ook een van de uitdagingen is. Ik ben bijzonder tevreden dat dat dan ook zal worden opgenomen, om te zien hoe we daar verder mee kunnen gaan. Ook ik heb dus geen extra vragen. We hopen dat we ook Gezond Leven nog kunnen uitnodigen bij de gedachtewisseling, om onze felicitaties ook aan hen over te maken.

De voorzitter: We zitten vandaag met een bijzonder dossier in de commissie. Eén opmerking van de minister en iedereen begint de felicitaties te debiteren.

Mevrouw Godderis heeft het woord.

Danielle Godderis-T'Jonck (N-VA): Voorzitter, ik moet benadrukken dat ik wel respect heb voor vegetariërs, maar dat we niet mogen meegaan met de antivlees-industrie. Alles met mate, zou ik zeggen. Wat ik wel heel positief vind, is dat de bewegingsdriehoek met de voedingsdriehoek in tandem wordt gebracht. Dat is een mooi evenwicht. We worden ook niet graag gepusht tot bepaalde levensgewoonten, ik ook niet. Iedereen maakt graag zijn eigen keuzes. Daarom kan nudging hier heel

nuttig zijn. Minister, mevrouw Franssen had het over de ketenaanpak. Hoe werd de keuze van de belanghebbenden gemaakt? Werden voedselproducenten gehoord door het Vlaams Instituut Gezond Leven of via het kabinet van minister Schauvliege?

De voorzitter: Mevrouw Taelman heeft het woord.

Martine Taelman (Open Vld): Voorzitter, minister, ik wil absoluut geen pretbenderder zijn, maar ik heb naar aanleiding van de publicatie van die voedingsdriehoek twee publicaties gelezen die me toch wel opvielen. Voor alle duidelijkheid: ik lees ook dat die voedingsdriehoek absoluut goed is. Ik verwijs daarvoor ook naar een artikel in Knack van 20 september, waarin een Nederlandse professor zegt dat die eerlijk, eenvoudig en helder, en in die zin dus ook goed is. Ik wil me echter aansluiten bij wat mevrouw Godderis zegt: alles met mate. Die professor zegt ook dat de boodschap goed is, maar dat je er ook bij moet zeggen dat die sturende boodschap mensen ook een schuldgevoel kan opdringen. Hij verwoordt het zo: "Mijn gezondheid hangt af van wat ik in mijn mond stop." Dat is niet altijd het geval. Het pleidooi van mevrouw Godderis voor mate, ook wat de adviezen en de dwang vanuit de overheid betreft, zou ik dus zeker mee willen onderschrijven.

Ik zal – als u mij toestaat – nog eens een paragraaf uit dat artikel voorlezen waar die prof zegt: 'voeding is ook genot'. "Alle voedingsdriehoeken en -cirkels laten dat kortetermijnperspectief los. Dat is begrijpelijk en gevaarlijk. Door bier, wijn, koekjes, chips en frieten in die aparte rode bol te plaatsen met de boodschap: zo weinig mogelijk, straalt de driehoek een streng ontmoedigingsbeleid uit, terwijl mensen net die middelen vaak samen consumeren en ze ons plezier bezorgen. Dat is uiterst belangrijk voor de mentale gezondheid."

Nadat ik dit artikel gelezen had, verscheen er op 29 september een brief van ouders van kinderen met een eetstoornis in De Standaard. Ze vroegen aandacht voor dat gevaar dat die prof hier aanhaalt. Ik citeer ook daaruit. Ze zijn een beetje harder in hun taal. "De nieuwe voedingsdriehoek is een ware mokerslag voor ouders van patiënten met anorexia en voor anorexiapatiënten zelf. Er is geen wetenschappelijke evidentie" – dat laat ik natuurlijk in het midden, ik ben geen specialist – "dat het slecht zou zijn voor de gezondheid om met mate koekjes of een stukje salami te eten, integendeel, een grootschalige studie hieromtrent, recent verschenen in het gezaghebbende medische tijdschrift The Lancet, laat een ander geluid horen en concludeert dat de huidige dieetrichtlijnen het best aangepast worden. Bepaalde voedingsmiddelen in een toxische rode ballon plaatsen, is nefast voor de geestelijke gezondheidszorg."

Ik herhaal: geen kritiek, wie zou ik zijn, op die voedingsleer, maar toch een oproep om heel erg te nuanceren. Misschien heeft het ook te maken met wat die professor in Knack zei. De vorige driehoek was vooral bestemd voor gezondheidsprofessionals. Nu wordt hij gericht op alle Vlamingen. Ik doe eigenlijk gewoon een oproep om een genuanceerde boodschap de wereld in te sturen.

De voorzitter: De heer Moyaers heeft het woord.

Bert Moyaers (sp.a): Dat de voedingsdriehoek zoals we hem twintig jaar lang hebben gekend aan een update toe was, lijkt uiteraard geen twijfel. De focus ligt in de nieuwe driehoek zeker op een algemeen gezonde levensstijl, waarbij voeding, beweging en duurzaamheid toch wel hand in hand gaan. Dat is zeker positief te noemen.

Het is enerzijds zeer positief dat de voedingsdriehoek op een zeer bevattelijke manier visueel wordt voorgesteld en heldere richtlijnen geeft voor iedereen die dat op lange termijn wil proberen te behalen. Anderzijds ben ik ervan overtuigd dat er specifieke en relevante adviezen nodig zijn zowel voor als van de verschillende doelgroepen. Ik denk zowel aan consumenten als producenten als gezondheidswerkers. Dat is een geheel.

Als ik een beetje advocaat van de duivel mag spelen, er zijn toch ook wel wat bedenkingen bij de voedingsdriehoek. In de kranten las ik dat de vleesindustrie natuurlijk op haar achterste poten ging staan. Zij zeggen dat de Vlaamse eetcultuur wordt geraakt. Ik snap dat er dan een tegenreactie komt met een campagne voor biefstuk-friet natuurlijk. Ik denk dat we dit aan elkaar kunnen linken. In de commissie Landbouw zijn hier trouwens ook vragen over gesteld.

Zonder dat ik zelf een duidelijke mening heb over wat te veel en wat te weinig kan zijn, minister, wil ik u vragen hoe u staat tegenover de kritiek van de vleesindustrie en in welke mate er overleg werd gepleegd met u als minister.

Minister Jo Vandeuren: Collega's, het was misschien interessant geweest om aan het Vlaams Instituut Gezond Leven te vragen om u daaromtrent uitvoerig te informeren. De voedingsdriehoek is geen uitvinding van de minister of iets dat hij op zijn kabinet maakt. Dat is aan een partnerorganisatie toevertrouwd die daarvoor de nodige wetenschappers contacteert en een aantal partijen daaromtrent beluistert en een test doet bij het publiek om te zien of de communicatie inderdaad aanslaat. Dat is een hele methodologie die u door het instituut uiteraard met veel overtuiging zal worden uitgelegd. Als er kritieken op die driehoek zijn, dan moeten ze in eerste instantie geobjectiveerd worden. Daarna moeten ze worden getoetst aan de wetenschappelijke inzichten.

Ik zal het andere scenario even schetsen. De minister zou de driehoek kunnen bekritisieren en zelf eens zijn commentaar erop geven. Het kot zou hier te klein zijn. Men zou mij vragen waar ik de durf haalde om dat te doen. Men zou zeggen dat ik mij op sleeptouw liet nemen door de ene of de andere. Dat is niet gebeurd.

Ik ben natuurlijk even bekommerd geweest als een aantal commissieleden hier over de vraag hoe dat ging overkomen bij een breed publiek. Het is een communicatie die nu wel expliciet voor een breed publiek bedoeld is, wat van de vorige driehoek minder kan worden gezegd.

U zegt dat een aantal mensen het daar niet mee eens zijn. Dan zal ik aan wetenschappers en specialisten vragen om daar een oordeel over te vellen. Ik ben absoluut niet geplaagd om dat zelf te kunnen. Ik probeer alleen te realiseren wat ons in het kader van onze bevoegdheid gezondheids promotie te doen staat. De evaluatie van de voedingsdriehoek stond op de agenda. Ik zorg ervoor dat dat effectief gebeurt.

Mevrouw Taelman, u hebt een paar citaten gegeven. Ik zal u ook een citaat geven, van de website van het Vlaams Instituut Gezond Leven. U krijgt tien tips als u aan de slag wilt gaan met de voedingsdriehoek. De laatste tip luidt: "Geniet van wat je eet! Laat eten ook vooral een feest blijven. Verwen jezelf dagelijks met lekkere gezonde voeding. En gun jezelf af en toe een minder gezonde uitspatting. Blijf dan gewoon bewust van de frequentie (niet te vaak) en portiegrootte (niet te veel). Zoek de goede balans tussen voor je lichaam zorgen en genieten."

Dat staat in de communicatie en duiding van het instituut. Ik begrijp heel goed dat sommigen vinden dat de presentatie een hard beeld geeft, maar u moet luisteren naar die mensen die uitgaan van de analyse van de huidige voedingsgewoonten. Ze kijken ook naar wat er aangeleverd wordt en proberen hun boodschap voldoende te nuanceren.

Dat is ook mijn reactie aan u, mevrouw Van den Brandt. U lacht ermee, u zegt: 'Zie ze eens doen, aan de ene kant een gezondheidsdriehoek en aan de andere kant een campagne; we hebben weer de verdeeldheid gevonden, nu blijkbaar over de voedingsstrategie.' Sorry hoor, ook dat is geen volwassen reactie. Natuurlijk moet er met VLAM gesproken worden, maar de boodschap is niet dat u nooit meer biefstuk-friet mag eten. Dat staat daar niet in. Als iedereen de voedingsdriehoek begint te framen dat dat verder gaat of anders is dan de reële

boodschap – ik geef u een van de citaten, uiteraard wordt er gepleit voor water en groenten enzovoort – dan is dat ook niet de juiste manier van werken.

Die voedings- en bewegingsdriehoek is inderdaad ook een nieuwigheid, mevrouw Godderis, waarmee we redelijk uniek zijn op internationaal vlak. Wat mij betreft, is het ontzettend belangrijk dat hij voldoende draagvlak kan hebben. Er moet dus gedialoogd worden met heel veel partijen en stakeholders, die we tot bondgenoten moeten maken. We moeten ook durven de nuance in het verhaal benoemen. Hier aan de ene kant telkens weer komen zeggen dat er problemen zijn van overgewicht en obesitas en van alles, maar als er dan één eenvoudige duidelijk verstaanbare communicatie moet worden gemaakt, zeggen dat het niet oké is: dat is niet echt consistent. Ik ben de eerste om overleg te stimuleren. Nogmaals, als er kritiek is moeten we die objectiveren. Ik zou willen suggereren om de mensen het verhaal eens te laten doen. Laat ons vooral in de manier waarop we de onderliggende boodschap communiceren voldoende nuance aanbrengen. Laten we dat een kans geven, zoals uit de website van het instituut blijkt.

Elke Van den Brandt (Groen): Minister, ik was het bijna helemaal met u eens, maar ik heb toch een verschilpunt gevonden. De voedingsdriehoek pleit niet voor een antivleeshouding of verplicht vegetarisme. Hier ligt een voedingsdriehoek voor waarmee men aan de slag kan gaan. Er wordt niet gezegd dat men nooit meer biefstuk-friet mag eten. De vraag is: moeten wij actief als overheid met belastinggeld promoten dat mensen meer biefstuk-friet gaan eten? Die boodschap is niet in lijn met de driehoek.

Ik ga ervan uit dat wij veel goede Belgische producten hebben die we volledig overeenkomstig de filosofie van de driehoek kunnen promoten op dezelfde manier als 'eten van eigen bodem'. We kunnen net die elementen naar voren schuiven. De mensen moeten niet stoppen met dat te eten, maar we moeten hen ervan bewust maken dat ze er minder van moeten eten.

Alles met mate, ook de oppositie, dus ik wil u bedanken voor de grote stap vooruit die gezet is met deze voedingsdriehoek. Ik denk dat dat zeer belangrijk is.

Cindy Franssen (CD&V): Voorzitter, minister, ik viel toch ook eventjes van mijn stoel bij de eerste reacties. Als in de kranten een artikel staat over het zoutgehalte bij baby's, dan komen wij hier allemaal vragen om uitleg stellen. Dan vragen we wat de minister daaraan gaat doen. Als het gaat over adviezen van de Wereldgezondheidsraad over bewerkt vlees en het mogelijke risico op kanker, over het suikergehalte en de koolhydraten enzovoort, dan stellen we daar allemaal vragen over. Zo ook over de diabetesepidemie

Nu hebben we een aantal adviezen die met voortschrijdend inzicht uit de wetenschappelijke studies komen. Er zijn adviezen van de Wereldgezondheidsraad, het Wetenschappelijk Instituut voor de Volksgezondheid, het Kenniscentrum Volksgezondheid en de Hoge Gezondheidsraad waar we allemaal rekening mee houden. Niets zegt dat men absoluut geen vlees meer mag eten, ook dierlijke eiwitten heeft men nodig, dat heb ik ook in het begin van mijn tussenkomst gezegd. Voor een evenwichtig eetpatroon is het van belang dat we hier serieuze stappen vooruit hebben gezet.

Uiteraard moeten we omzichtig omgaan met mensen met eetstoornissen, dat is een niet-onbelangrijk punt, maar eerder dan gezondevoedingsadviezen in vraag te stellen, zou ik eerder de schoonheidsidealen en zo... (*Opmerkingen*)

Neen, dat weet ik. Ik denk dat we omzichtig moeten omgaan met mensen met eetstoornissen. We moeten dat goed duiden. We mogen de positieve stappen die gezet worden met deze voedingsadviezen en -driehoek niet in vraag stellen. Dat is een ander verhaal.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Griet Coppé aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de recente onderzoeksresultaten over hoe 60-plussers aankijken tegen het ouder worden – 32 (2017-2018)

VRAAG OM UITLEG van Jan Bertels aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het ouderenbeleid naar aanleiding van een studie die het onderzoeksbureau Indiville in opdracht van de Koning Boudewijnstichting heeft uitgevoerd – 63 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: Mevrouw Coppé heeft het woord.

Griet Coppé (CD&V): Voorzitter, u zult het toch met mij eens zijn dat dit een belangrijke leeftijdsgroep is, van 60 jaar tot het leven eindigt? Vandaar de vraag naar aanleiding van het onderzoek van de Koning Boudewijnstichting. Ik haal er enkele items uit die mijn aandacht trokken.

In het algemeen zien 60-plussers die niet-hulpbehoevend zijn het ouder worden positief tegemoet. 68 procent kijkt daar zeer positief tegenaan. De ondervraagde senioren zijn behoorlijk gelukkig. Als men hun vraagt om hun geluksniveau een cijfer op een schaal van 1 tot 10 te geven, dan bedraagt de gemiddelde score 7,4. Het positieve beeld van het ouder worden verklaart misschien waarom slechts een minderheid van de respondenten al concrete acties heeft ondernomen om zich op de nieuwe levensfase voor te bereiden. Met name bij jonge senioren – jonger dan 70 – en mensen die gezond zijn, zijn er maar zeer weinigen die denken aan het ouder worden en eventueel dalende zelfredzaamheid.

Als de respondenten al aan later denken, dan maken ze zich vooral zorgen over hun financiën, ver vóór het zorgen voor een aangepaste woning en het aanhouden van een actieve levensstijl. Volgens de respondenten heeft een goede gezondheid meer te maken met geluk dan met een gezonde levensstijl. Bij de groep die het risico loopt op gezondheidsproblemen, denken nog meer mensen er zo over. Senioren zijn gehecht aan de huidige woning, wat verrassend is. Meer dan 80 procent is na zijn pensionering niet verhuisd en is van oordeel dat zijn woning goed is aangepast om er een comfortabele oude dag te beleven. De zin om te verhuizen vermindert met de leeftijd en is nog kleiner bij mensen die eigenaar zijn van hun woning.

Er staan nog cijfergegevens in het onderzoek. Zo blijkt dat het opzetten van buurtnetwerken een belangrijk element is om isolement tegen te gaan. Zoals u weet, minister, heeft CD&V al langer heil gezien in de ontwikkeling van buurtgerichte ondersteuning van zorgafhankelijke mensen. Wij namen hiertoe in 2014 het voortouw met een resolutie.

Het KBS-rapport stelt dat een groot aantal ouderen bereid zijn zich daarvoor in te zetten, maar aangeven dat zij op dit moment de mogelijkheid nog niet hebben. Het mobiel of outreachend werken, waarbij professionals en vrijwilligers actief zijn buiten de muren van de organisatie waarvoor ze werken, moet volgens het rapport ook een hefboom zijn om zorg aan te bieden die gericht is op de buurt en om de oudere mensen die thuis wonen te ondersteunen. Het sensibiliseren van het brede publiek is eveneens noodzakelijk om de oude dag op tijd voor te bereiden. De Belgen nemen niet veel concrete maatregelen om zich te wapenen tegen de levensfase die eraan komt, zoals het aanpassen van de woning of het verhuizen naar een aangepaste woning.

Minister, vindt u de bevestiging van de onderzoeksresultaten, die niet alleen voor Vlaanderen, maar voor geheel België gelden, in de Vlaamse Gemeenschap? Welke inzichten gelden desgevallend minder of meer uitgesproken voor de senioren in Vlaanderen?

Welke instrumenten gebruikt het Vlaamse beleid om de levenskwaliteit van ouderen, dus ook de actieve senior, de 60-plusser, in beeld te brengen?

Voor wie ziet u allemaal een rol weggelegd om het brede publiek te sensibiliseren met betrekking tot de noodzaak om de oude dag op tijd voor te bereiden?

In het preventieve gezondheidsbeleid zou er bij de senioren een onderschatting zijn van het belang van een goede, gezonde levensstijl. Dit sluit een beetje aan bij de discussie van daarnet over de voedingsdriehoek en de bijkomende vragen die mevrouw Franssen had gesteld in verband met de ondervoeding van senioren. Hoe komt u hieraan desgevallend tegemoet ?

Welke concrete stappen werden deze legislatuur gezet om het mobiel of outreachend werken mogelijk te maken? En welke stappen zullen nog worden gezet?

Welke stappen werden gezet in de ontwikkeling van buurtgerichte ondersteuning van zorgafhankelijke mensen? En welke stappen zullen nog worden gezet ?

De voorzitter: De heer Bertels heeft het woord.

Jan Bertels (sp-a): Minister, ik neem aan dat u effectief beaamt dat senioren een belangrijke doelgroep, een belangrijk segment zijn in onze samenleving en dat studies en beleid in dat verband dan ook belangrijk zijn. Daarom heb ik deze vraag ook ingediend.

Ik zal niet de hele KBS-studie herhalen. Een belangrijke vaststelling is dat de resultaten laten zien dat globaal genomen onze seniorenpopulatie positief in het leven staat. Die groep senioren wil die positiviteit ook uitdrukken en zeggen dat ze, als ze op pensioen zijn, meer tijd zullen hebben voor zichzelf en hun gezin, en hopen het rustiger aan te kunnen doen en ook zaken te kunnen doen die ze in het verleden, door de ratrace, niet hebben kunnen doen of waarvoor ze te weinig tijd hadden.

De tweede vaststelling is de bezorgdheid over hun financiële situatie. Daarnaar heeft mevrouw Coppé ook al verwezen.

Een derde vaststelling die eruit springt, is dat senioren het liefst tot het einde van hun dagen thuis willen blijven wonen of in hun vertrouwde omgeving. Dat is ook niet zo verrassend, dat voelen we allemaal aan. De cijfers met betrekking tot serviceflats en woon- en zorgcentra zijn al geciteerd.

Maar, in contrast met dat verlangen om thuis te blijven leven tot het einde van hun hopelijk goed leven, staat dat slechts 26 procent van de respondenten reeds maatregelen nam of van plan is om te nemen om hun huis aan te passen, bijvoorbeeld toegankelijker te maken voor ouderen. 40 procent gaf aan dat ze er over nadenken of praten, wat niet hetzelfde is als er iets aan doen. 37 procent van de bevroegden zegt dat ze er gewoon helemaal niet mee bezig zijn of willen zijn omdat ze de nood nog niet aanvoelen.

Een vierde vaststelling betreft de aanwezigheid en het engagement in een buurt-netwerk. Iedereen wil dat, maar gemiddeld slechts 9 procent van de bevroegden woonde in een omgeving waar een buurtnetwerk aanwezig was, met ongeveer een op drie, 33 procent dus, die zich engageert in een buurtnetwerk. Ik neem aan dat de minister zal zeggen dat dat belangrijk is in het kader van de vermaatschappelijking van de zorg. Maar, en daar hangt de knoop, twee derde van de

resterende groep zou wel willen dat er een buurtnetwerk aanwezig was waarin men zich kon engageren of waarop men een beroep zou kunnen doen. En ze willen ook wel dat engagement opnemen. Dat cijfer is ook al geciteerd.

Minister, ik neem aan dat u, ook naar aanleiding van de vragen van de collega, uitgebreid hebt kennisgenomen van het onderzoek en dat u daaruit hopelijk een aantal positieve conclusies kunt trekken over uw ouderenbeleid.

Specifiek voor het toegankelijk maken van de eigen woning hebben we, samen met u, vastgesteld dat het aantal personen dat tot actie overgaat, niet in verhouding staat tot het aantal personen dat de wens uitdrukt om zo lang mogelijk, liefst hun hele leven, thuis of in de naaste omgeving te blijven wonen. We hebben al eens gesproken over sensibiliseringscampagnes om senioren te wijzen op de mogelijkheden of over het verspreiden van informatie in verband met best practices met betrekking tot het voorbereiden van het levenslang wonen. Ik neem dat u zult vertellen, minister, dat die mogelijkheden en de kennis over het toegankelijk maken van de eigen woning nog breder ingang zouden moeten kunnen vinden en dat we daar iets aan zullen doen. Ik hoop dat u ook zult verwijzen naar projecten die u al hebt opgezet met minister Homans. Als die een positief resultaat zouden geven, zou ik dat graag vernemen.

Een derde belangrijke vraag heeft betrekking op de buurtnetwerken. Die zijn belangrijk voor ondersteuning, voor engagement. Ze kunnen ook verzuring in een wijk of buurt tegengaan. Minister, ziet u mogelijkheden om de creatie van buurtnetwerken nog beter te stimuleren en het bestaan van de huidige buurtnetwerken levensvatbaar te ondersteunen?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Collega's, op vraag van de Koning Boudewijnstichting voerde het onderzoeksbureau Indiville een onderzoek bij een representatieve groep van meer dan tweeduizend Belgen tussen 60 en 85 jaar oud, die niet of nog niet hulpbehoevend zijn, om hun visie op ouder worden, hun verwachtingen en bezorgdheden te capteren.

Over het algemeen kijkt 68 procent positief of zeer positief tegen het ouder worden aan. Ze verbinden het met kalmer aan doen, maturiteit, tijd voor zichzelf en voor vrienden en naasten, de rol van de grootouder enzovoort.

Maar, een oudere op drie ziet het dus negatief of zeer negatief, 4 procent. De positieve ingesteldheid is broos. Wanneer sociale netwerken verkleinen met het vorderen van de leeftijd en iemands gezondheid plots achteruit gaat, slaat het beeld snel om. Ook blijkt op veel vlakken 75 jaar een kantelpunt.

De ondervraagde senioren zijn behoorlijk gelukkig: als men hen vraagt om hun geluksniveau een cijfer op een schaal van 1 tot 10 te geven, dan bedraagt de gemiddelde score 7,4. Andere studies komen uit op 6,9 als gemiddelde voor het geheel van de Belgische bevolking.

Het onderzoek laat dus zien dat de niet-hulpbehoevende 60-plussers behoorlijk optimistisch aankijken tegen het ouder worden. Maar het legt ook risicofactoren bloot, waardoor de oude dag bij verlies van autonomie problematisch kan worden. Dat is meer bepaald het geval voor mensen die in sociaal isolement leven, laagopgeleid zijn, het risico lopen op gezondheidsproblemen, huurder zijn en in een appartement wonen.

Het onderzoek bevestigt een aantal inzichten die van belang zijn voor het Vlaams beleid inzake ouderen en die ook in de lijn liggen van de acties die we op touw zetten, zoals beschreven staat in de conceptnota 'Vlaams welzijns- en zorgbeleid

voor ouderen. Dichtbij en integraal. Visie en veranderagenda', die we reeds samen uitvoerig hebben besproken in deze commissie.

Er zijn een aantal opvallende resultaten. Een op de drie respondenten heeft wél een negatief beeld van het ouder worden. Bij de mensen die bang zijn dat hun gezondheidsproblemen erger zullen worden of die het gevoel hebben dat ze sociaal maar weinig steun krijgen, bedraagt het cijfer zelfs ongeveer een op twee. Financiële onzekerheid is een negatief facet dat vaak met ouder worden wordt verbonden. 45 procent van de ondervraagden spreekt de vrees uit dat ze over minder inkomsten zullen beschikken.

Een eventueel verlies van autonomie is een behoorlijk belangrijke bron van zorg voor senioren. Als ze afhankelijk worden, dan verkiezen de respondenten verzorgd te worden ofwel dichtbij, door nabije familie, ofwel door een professional of vrijwilliger met wie ze verder geen familieband hebben.

Volgens de respondenten heeft een goede gezondheid meer te maken met geluk dan met een gezonde levensstijl. Bij wie het risico loopt op gezondheidsproblemen, denken nog meer mensen er zo over.

Senioren zijn erg gehecht aan hun huidige woning. Meer dan 80 procent is na hun pensionering niet verhuisd en is van oordeel dat hun woning goed is aangepast om er een comfortabele oude dag te beleven. De zin om te verhuizen vermindert met de leeftijd en is nog kleiner bij mensen die eigenaar zijn van hun woning dan bij huurders.

Als ze afhankelijk worden, geven senioren de voorkeur aan woonvormen waarbij ze zo lang mogelijk thuis kunnen blijven wonen, met professionele of informele hulp. 11 procent verkiest een kamer in een woonzorgcentrum, 23 procent heeft daar naar eigen zeggen nog niet over nagedacht.

Een bijzonder grote meerderheid, vooral bij wie jonger is dan 75, is bereid om alarmsystemen of elektronische hulpmiddelen te gebruiken en op die manier zo lang mogelijk thuis te blijven wonen, ook als dat deels ten koste gaat van hun privacy. 40 procent wil alleen systemen die ze zelf kunnen bedienen, 47 procent wil elk systeem overwegen dat hen in staat stelt zelfstandig te blijven wonen.

Iets meer dan zes op de tien Belgische 60-plussers heeft tot op zekere hoogte weet van wat mantelzorg is. 14 procent is zelf mantelzorger en 8 procent is bereid het te worden. Uit het onderzoek blijkt ook dat er een groot potentieel is voor de ontwikkeling van buurtnetwerken bij de senioren, vooral bij wie jonger is dan 75. Volgens 10 procent van de respondenten bestaat er in hun buurt een netwerk waarin de bewoners elkaar ondersteunen. 60 procent is bereid om een rol te spelen in zo'n netwerk, mocht het er zijn.

De aanbevelingen die de onderzoekers doen, zijn zeer relevant in het kader van het Vlaamse welzijns- en zorgbeleid: het opzetten van buurtnetwerken als een belangrijk instrument om sociaal isolement tegen te gaan; mobiel of outreachend werken, waarbij professionals en vrijwilligers actief zijn buiten de muren van de organisatie waarvoor ze werken, als hefboom om zorg aan te bieden die gericht is op de buurt en om de oudere mensen die thuis wonen te ondersteunen; het sensibiliseren van het brede publiek voor de noodzaak om de oude dag op tijd voor te bereiden.

Het onderzoek toont immers aan dat de Belgen, behalve wat het financiële betreft, daar maar weinig mee bezig zijn. Ze nemen niet veel concrete maatregelen om zich voor die levensfase te wapenen, zoals het veranderen van woning of het aanpassen van de huidige woning.

Ik geef u onze reflecties weer op de resultaten van het onderzoek. Vooreerst is er de vaststelling dat de beeldvorming ten aanzien van ouder worden een belangrijk

weerderend aandachtspunt is. Een op drie respondenten heeft een negatief beeld van het ouder worden. Bij de mensen die bang zijn dat hun gezondheidsproblemen erger zullen worden of die het gevoel hebben dat ze sociaal maar weinig steun krijgen, bedraagt het cijfer zelfs ongeveer een op twee.

Mijns inziens komt maatschappelijk nog te weinig in beeld welke bijdrage oudere personen leveren en kunnen leveren aan een warme, solidaire, zorgzame samenleving, buurt, wijk, familie enzovoort. Ouderen zijn vaak grootleveranciers van vrijwilligerswerk. Elke dag opnieuw bewijzen duizenden ouderen dat oud niet gelijk staat met 'out'. Het is belangrijk dat we in alle beleidscommunicatie hun talenten blijven erkennen, waarderen en inzetten op de diverse domeinen zorg, sociaal, sport, cultuur, politiek.

Met het behoud van talenten van ouderen is niet alleen de maatschappij gebaat, de ouderen ontdekken vaak bij zichzelf ongekende talenten en bronnen van het leggen van nieuwe sociale contacten of het bevestigen van bestaande contacten.

Daarnaast is het erg belangrijk dat wanneer ouderen zorgafhankelijk worden, we blijven inzetten op het behoud of het terugvinden van levenskwaliteit en levenszin. Oudere personen moeten immers kunnen blijven ervaren dat zij, ondanks de toenemende leeftijd en de mogelijke afhankelijkheid van anderen, voor anderen 'zichtbaar' zijn, dat zij niet het gevoel hebben in de steek te zullen worden gelaten en dat zij tot het einde toe respectvol omringd kunnen zijn. Dit kunnen we doen door te blijven inzetten op een kwaliteitsvol, beschikbaar en betaalbaar ouderenzorgbeleid. Als we hen dit perspectief bieden, zullen ze zich niet tot last of overbodig voelen.

De vaststelling dat ouderen van mening zijn dat een goede gezondheid meer te maken heeft met geluk dan met een gezonde levensstijl, overtuigt mij om te blijven inzetten op preventie en om het belang van een gezonde levenswijze te benadrukken in het kader van het gezond ouder worden. Het Vlaams Instituut Gezond Leven voerde van december 2016 tot september 2017 een cocreatief traject met ouderen en intermediairs uit. De doelstelling daarvan was het ontwikkelen van een integraal plan 'gezond ouder worden' om settings, gezondheidsthema-specialisten en andere partners te ondersteunen bij het ontwikkelen van interventies om ouderen te helpen gezond oud te worden.

De eerste inzichten uit dit traject komen overeen met de resultaten van 'Levenskeuzes van 60-plussers', het recent verschenen rapport van de Koning Boudewijnstichting, waarbij gesteld wordt dat ouderen het belang van een gezonde levensstijl onderschatten.

De volledige onderzoeksresultaten worden aan het einde van het jaar verwacht. Het strategisch plan 'De Vlaming leeft gezonder in 2025', stelt de gezondheidsdoelstelling 'Tegen 2025 leven we gezonder op vlak van gezond eten, sedentair gedrag, lichaamsbeweging, tabak en alcohol en drugs' voorop. Om die doelstelling te verwezenlijken, voeren we een beleid in de levensdomeinen gezin, vrije tijd, onderwijs, werk, zorg en welzijn en de buurt, richten we ons rechtstreeks naar de burger en zetten we in op goed bestuur.

Vanuit de vaststelling dat voor bepaalde gezondheidsthema's zoals vallen, veelvuldig gebruik van psychofarmaca, ondervoeding en mondgezondheid ouderen een verhoogd risico hebben, willen we daar specifiek op inzetten. We bereiden, binnen het strategisch plan, een dossier voor om diverse voorzieningen en diensten binnen Zorg en Welzijn procesbegeleiding te kunnen aanbieden om hen te helpen deze en andere preventiethema's op te nemen in hun reguliere beleid. Deze werkwijze zal oog hebben voor de mogelijkheden van de voorzieningen zelf en voor het levensproject dat ouderen voor zichzelf nog hebben uitgetekend. Het gaat dus om een samengaan van eigen keuzes en verantwoordelijkheden en die uit de omgeving.

Ook het gegeven dat ouderen in geval van zorgafhankelijkheid het liefst thuis blijven, is niet nieuw. Interessant is te vernemen dat 24 procent van de ondervraagden antwoorden dat ze in een assistentiewoning zouden willen wonen met professionele zorg op afroep. 11 procent van de ondervraagden antwoorden te kiezen voor het verblijf in een woonzorgcentrum. Deze antwoorden maken inzichtelijk dat we verdergaand een meersporenbeleid moeten voeren: voldoende en kwaliteitsvolle thuiszorgvoorzieningen – gezinszorg, dagopvang, kortverblijf –, woningaanpassing, zorginnovatie, e-Health, personenalarmsystemen, ondersteuning van de mantelzorg, assistentiewoningen – ik verwijs naar onze campagne <http://www.checkassistentiewoning.be/> – en de woonzorgcentra.

Wat betreft de ondersteuning van de mantelzorg, kan ik u mededelen dat het Vlaams mantelzorgplan 2016-2020 in volle uitvoering is en in totaal niet minder dan 110 actiepunten bevat, verdeeld over, zoals bekend, vier actielijnen: maatschappelijke erkenning en waardering van mantelzorgers, ondersteunen van mantelzorgers, samenwerking tussen informele en professionele zorg, jonge mantelzorgers.

Met heel wat actiepunten zijn we al aan de slag. Zo werd onder meer het Vlaams Expertisepunt Mantelzorg opgericht, dat ervoor zorgt dat alle relevante informatie over en voor mantelzorgers gericht wordt gebundeld en ontsloten. Er werd en wordt voorzien in uitbreiding van het basisaanbod aan ondersteunende diensten. Er is een onderzoek opgestart omtrent de samenwerking tussen professionele zorg en mantelzorg. Er is een familieplatform van start gegaan met opleidingen en intervisiemomenten voor jonge mantelzorgers. Ook het komende jaar worden heel wat actiepunten bijkomend aangepakt. In samenwerking met het beleidsdomein onderwijs zullen we nagaan hoe in opleidingen het thema mantelzorgers systematisch geïntegreerd kan worden en hoe in de zorgbenadering op school ook jonge mantelzorgers aandacht en ondersteuning kunnen krijgen. Zorgactoren zullen gestimuleerd worden om proactief de draagkracht van mantelzorgers te bevragen, en hen waar nodig actiever toe te leiden naar ondersteunend aanbod. Lokale besturen zullen we stimuleren om mantelzorg expliciet op te nemen in hun lokaal sociaal beleid.

Het Vlaams Mantelzorgplan stelt als actie om woningaanpassing aan te moedigen. Dit is van belang voor het langer en veilig thuis blijven wonen van ouderen, maar is eveneens noodzakelijk voor een goede zorgverlening en mantelzorg. Het is de opdracht van de thuiszorgactoren, waaronder de regionale dienstencentra en de mantelzorgverenigingen, om te sensibiliseren over woningaanpassingen en het nut en het gebruik van hulpmiddelen.

De lage cijfers inzake het ondernemen van concrete acties om de oude dag voor te bereiden, geven inderdaad aanleiding om nog meer in te zetten op sensibilisering over het belang en de mogelijkheden van woningaanpassing. In dit bestek kunnen we ook wijzen op de multidisciplinaire aanpak van val- en fractuurpreventie bij ouderen, waarvoor de partnerorganisatie Expertisecentrum Valpreventie Vlaanderen praktijkrichtlijnen uitwerkte. Voor de implementatie van deze richtlijnen doen we een beroep op de diverse zorgactoren. Overige acties met betrekking tot het sensibiliseren richting woningaanpassing vragen nog concrete planning.

De grote financiële onzekerheid die speelt bij 60-plussers, is een gekend probleem. Dit wordt de laatste weken wat geaccentueerd door het debat met betrekking tot de pensioenen. De Vlaamse Sociale Bescherming beoogt alvast een maximale automatische toekenning van tegemoetkomingen. Dit zou meer financiële zekerheid moeten geven aan zestigplussers wanneer zij zorgbehoevend worden. Daarnaast zullen we blijvende inspanningen leveren om de toenemende zorgzwaarte in de woonzorgcentra te financieren.

De studie van de Koning Boudewijnstichting bevestigt dat buurtnetwerken eveneens een belangrijke rol kunnen spelen in het tegengaan van het sociaal isolement.

Het is een zeer positief gegeven dat het merendeel van de 60-plussers, 60 procent, betrokken wil worden in zo'n netwerk. De conceptnota Zorg voor de Buurt van LUCAS en de Vlaams Bouwmeester reikt een methodologisch en conceptueel kader aan om een zorgzame buurt te realiseren, zodat buurtbewoners langer in hun huis of vertrouwde buurt kunnen blijven wonen. De Vlaamse Bouwmeester zal zich, naast de Pilotprojecten Onzichtbare Zorg, eveneens richten op de ondersteuning van kleinschalige zorgprojecten binnen een netwerk op schaal van de buurt. De oproep naar kandidaat-opdrachtgevers moet echter nog gebeuren.

Het introduceren van zorgzame buurten is een gedeelde verantwoordelijkheid, waarbij wonen, zorg en welzijn en de krachten en initiatieven van buurtbewoners integraal benaderd worden. Buurtactoren, maar ook het lokale bestuur, moeten in dit veranderingstraject worden betrokken. Ik stel vast dat hieromtrent reeds heel wat spontane initiatieven in Vlaanderen worden gerealiseerd. Zo ambiëert het project 'De Begijnen-passage' in Brussel de realisatie van een buurtzorgnetwerk via een netwerk van informele en formele actoren. Vorige week bezocht ik eveneens het project Park Passionisten, een nagelnieuwe woonzorgwijk in het centrum van Tienen, waar de buurtwerking de rode draad vormt. Ook enkele Zorg Proeftuinen hebben uitdrukkelijk het thema buurtzorg uitgewerkt. Ten slotte heeft een werkgroep bestaande uit diverse actoren uit het werkveld, in voorbereiding van de actualisering van het Woonzorgdecreet, een basisvisietekst uitgeschreven met betrekking tot 'zorgzame buurten'. U weet dat het decreet Lokaal Sociaal Beleid hiervoor ook kijkt naar mogelijkheden binnen het lokale bestuur.

We beogen in het traject van de actualisatie van het Woonzorgdecreet 'buurtgerichte zorg' als algemeen werkingsprincipe van de woonzorgvoorzieningen op te nemen. Zo zullen de woonzorgactoren worden geresponsabiliseerd in het ontwikkelen of ondersteunen van buurtgerichte zorg. Ook het outreachend werken wensen we als een algemeen werkingsprincipe van de woonzorgvoorzieningen te integreren. Er zijn vandaag al mooie praktijkvoorbeelden in diverse voorzieningen en regio's die model kunnen staan voor een effectieve aanpak ter zake.

Het spreekt voor zich dat door hun laagdrempelige functie de lokale dienstencentra een belangrijke rol blijven vervullen op het vlak van preventie van vereenzaming, het vindplaatsgericht werken, het ondersteunen van het vrijwilligerswerk, het betrekken van het verenigingsleven en de buurt, alsook het sensibiliseren en faciliteren van burenhulp. Mijn inziens vervullen zij ook een belangrijke rol in het sensibiliseren en informeren van ouderen om zich tijdig voor te bereiden op de oude dag, zoals over aanpassing van de woning, over tijdig verhuizen naar een aangepaste woning, over de bestaande zorg- en welzijnsvoorzieningen enzovoort. We beogen in de actualisering van het Woonzorgdecreet hierop nog een grotere nadruk te leggen.

Op de vraag welke instrumenten het Vlaamse beleid gebruikt om de levenskwaliteit van ouderen, dus ook niet-zorgbehoevende ouderen, in beeld te brengen, kan ik u antwoorden dat, wat betreft de niet-zorgbehoevende ouderen, het Vlaams beleid niet meteen een specifiek instrument aanwendt. Er is een Vlaams Ouderenbeleidsplan, dat we uiteraard ook opvolgen.

Ik ben dan ook verheugd dat de Koning Boudewijnstichting een bevraging heeft gedaan en ook de intentie heeft om deze nieuwe 'barometer' driejaarlijks uit te voeren, en op te volgen hoe de verwachtingen en behoeften van de oudere generaties evolueren.

In de marge informeer ik u dat voor het meten van de kwaliteit van leven van bewoners van woonzorgcentra en/of hun familieleden er wel reeds een gevalideerd instrument bestaat, met name de 'InterRAI Quality of Life, versie woonzorgcentra'. Dit instrument werd gebruikt bij de Dimarso-bevraging de afgelopen

drie jaar in de woonzorgcentra in Vlaanderen. De resultaten van dit onderzoek worden gepresenteerd in december van dit jaar.

De voorzitter: Mevrouw Coppé heeft het woord.

Griet Coppé (CD&V): Minister, ik dank u voor uw zeer uitgebreid antwoord.

Als ik u hoor, dan kan ik eigenlijk stellen dat op heel veel plaatsen in Vlaanderen initiatieven zijn genomen om vooral met 60-plussers rekening te houden en om met respect de ouderen van nu en vanmorgen te bejegenen en te behartigen.

U zegt zelf dat er nog een aandachtspunt is met betrekking tot de beeldvorming, waarbij het vooral aan de ouderen zelf is om te trachten zo lang als mogelijk een positieve bijdrage aan de maatschappij te leveren, bijvoorbeeld door vrijwilligerswerk en de eigen talenten op verschillende domeinen in te zetten. Ik ben het daar uiteraard volledig mee eens.

Ik heb nog een bijkomende vraag. U hebt het kort aangehaald: we moeten vooral het zorgbeleid en een welzijnsbeleid afstemmen op mensen die er nood aan hebben, bijvoorbeeld mensen die laagopgeleid zijn, huurders, mensen die vertoeven in een sociaal isolement en, misschien zijn ze nog niet overal in Vlaanderen aanwezig, maar ook senioren met een migratie-achtergrond. Dit vond ik ook niet specifiek terug in het onderzoek van de Koning Boudewijnstichting. Misschien vindt u het niet belangrijk dat hulpverleners hiervoor worden opgeleid omdat bepaalde mensen, vooral in het preventief beleid, nog altijd een andere mening hebben. Ik denk maar aan preventie voor borstkanker, aan bepaalde risicogroepen voor diabetes, zoals mensen uit de Maghreb-landen en Turkije, die meer risico zouden lopen dan anderen.

Ik vraag me dan af of dit nog een bijkomend item is dan wel dat u zegt dat het beleid dat u nu heel uitgebreid uitrolt over Vlaanderen, voldoende de senioren met een migratie-achtergrond meeneemt.

De voorzitter: De heer Bertels heeft het woord.

Jan Bertels (sp-a): Minister, ik dank u voor uw antwoord en voornamelijk ook voor de setting die absoluut nodig is, namelijk dat we de ouderen in onze samenleving op verschillende domeinen en op verschillende maatschappelijke terreinen in beeld brengen. Zoals u hebt gezegd: oud is niet per definitie 'out'. Dat is absoluut waar. We moeten daar een positieve ingesteldheid voor hebben.

Ik heb één ding niet goed begrepen met betrekking tot de sensibilisering inzake wonen en huisvesting van ouderen. Ik denk dat u hebt gezegd dat u nog een concrete planning moet uitwerken. Ik ben niet zeker of ik dat goed heb begrepen. Welke planning bedoelt u dan? Hebt u een idee wanneer de oproep van de Vlaams Bouwmeester naar de lokale entiteiten zal worden gelanceerd? We wachten er immers al een tijdje op.

Minister, u hebt er zelf naar verwezen dat een aantal categorieën van ouderen, voornamelijk zij die hun eigen gezondheid minder goed inschatten, zij die minder sociale steun krijgen van familie of de buurt, het minder rooskleurig inzien. Hetzelfde geldt voor huurders en mensen in een sociaal isolement. Bent u er een voorstander van om een categorale of speciale benadering te doen voor die categorieën van ouderen of mensen in de samenleving die het minder rooskleurig inzien? U hebt zelf gezegd dat een op twee een risico heeft op een negatieve perceptie of negatieve ervaring. Zult u daar bijzondere aandacht aan spenderen, los van het afkomstcriterium? Dat laatste vind ik immers minder goed.

De voorzitter: De heer Persyn heeft het woord.

Peter Persyn (N-VA): Collega's, ik wil jullie bedanken voor de interessante vraag en u, minister, voor uw uitvoerig antwoord.

Ik wil me aansluiten bij de laatste bijkomende vraag van mevrouw Coppé omdat het ook voor mijn fractie heel belangrijk is dat onze ouderen in alle aspecten au sérieux worden genomen. We zien hen als actieve participanten in de samenleving en niet als lijdzame patiënten. Waar wij zeker wel beducht voor zijn, is voor een te categorale benadering, in de zin dat voor elke nieuwe groep die zich zou aandienen, er een aparte benadering zou komen. Wij zijn voor zoveel mogelijk generieke benaderingen.

Mijn bijkomende vraag sluit hierbij aan. Minister, denkt u dat er in het diversiteitsbeleid bij de zorgaanbieders en bij de zorgverleners, waar u ook al jaren op inzet met verschillende campagnes, een voldoende antwoord kan worden geboden aan het palet van ouderen dat inderdaad superdivers wordt, zonder dat we vervallen in een hokjesbenadering?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: De Vlaams Bouwmeester gaat een oproep doen rond kleinschalige zorgprojecten. Ik heb de timing niet bij me. We zullen dat eens navragen. De timing ligt blijkbaar nog niet vast. In elk geval is het zijn ambitie om een soort promotiecampagne te doen en kandidaten te zoeken om goede praktijken te tonen.

Collega's, ik ben zeker geen voorstander van een categorale aanpak. Ik denk dat dat niet zo verstandig is. Ik heb meer de indruk en de overtuiging dat we zelfs nog wat breder aan het gaan zijn. Je ziet heel duidelijk – en dat is niet alleen in ons land zo – dat men probeert voor langdurige zorgvragen, of ze nu veroorzaakt zijn door ouderdom, door een handicap of door een chronische ziekte, een meer geïntegreerd beleid te voeren. De grenzen tussen welzijn en zorg moeten daarvoor natuurlijk worden overstegen.

Ik ben er wel van overtuigd dat de cultuursensitiviteit van onze zorg in het algemeen zeker nog een uitdaging is. Ik zie natuurlijk wel goede voorbeelden en inspanningen, maar ik verheer niet dat ik vind dat we onze voorzieningen en zorgactoren op dat vlak nog moeten proberen te versterken. We proberen trouwens daarrond nog een reeks initiatieven te nemen.

De voorzitter: De heer Bertels heeft het woord.

Jan Bertels (sp.a): Minister, om geen misverstand te laten ontstaan: we zitten op dezelfde golflengte. Dat we moeten kijken naar de zorgbehoefte, van waar ze ook komt, is heel belangrijk. Niemand hier pleit voor hokjesdenken of een hokjesmentaliteit. Wel is het belangrijk dat we voor verschillende doelgroepen of verschillende zorgbehoevenden verschillende benaderingen hebben, afhankelijk van – om het met uw woorden te zeggen – de cultuursensitiviteit en de diversiteit van onze zorgbehoevenden, ouderen en niet-ouderen. Maar dat betekent niet dat we moeten terugvallen in een hokjesmentaliteit. Daar is niemand mee gebaat.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Jan Bertels aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de Sensoacampagne 'seksmythes doorprikt'
– 36 (2017-2018)**

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: De heer Bertels heeft het woord.

Jan Bertels (sp-a): Minister, iets meer dan een week geleden vernamen we dat Sensoa, het expertisecentrum over seksualiteit en relaties, een campagne lanceert – en wat mij betreft, terecht – die komaf wil maken met misvattingen over seksualiteit, lust, genot en vruchtbaarheid. Een belangrijk onderdeel ervan, naast het bestrijden van andere ‘taboes’, is het bestrijden van de perceptie dat ouderen geen of minder seksuele contacten hebben of minder behoefte hebben aan seks en intimiteit. In een uitgebreid artikel in het weekblad Knack worden zelfs verschillende senioren aan het woord gelaten over hoe hun seksleven evolueerde, in de positieve zin, met het ouder worden. Het doel is duidelijk om stereotiepe beeldvorming te doorbreken en de eerste indruk is alvast dat Sensoa daarin slaagt. Dat is een positieve zaak.

In het verleden konden we in deze commissie al vaststellen dat er nood was en is aan spreken over seksbeleving van ouderen, zeker in de residentiële ouderenzorg en de professionele thuishulpverlening. We stellen vast dat het personeel niet altijd even goed weet hoe om te gaan met ouderen die nog seksueel actief zijn of wensen te zijn. Het dagelijks ritme in woonzorgcentra is ook niet altijd op hen afgestemd. Ouderen worden nog te vaak gezien als asexuele wezens en bijgevolg ook zo behandeld. Gelukkig evolueren we op dat vlak in een positieve zin.

Minister, ik neem aan dat u achter de campagne van Sensoa staat, in het algemeen en specifiek naar ouderen toe. Hebt u nog specifieke initiatieven gepland om te zorgen dat deze campagne in het bijzonder doordringt tot bij het verzorgend personeel en de brede ouderenzorg?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Ik ondersteun de campagne. De uitvoering ervan valt immers binnen de beheersovereenkomst die met Sensoa werd gesloten, de partnerorganisatie voor seksuele gezondheid. Sensoa heeft mijn diensten gebrieft over de voorbereidingen van de campagne en zo was ik op de hoogte van het concept en van de keuze van de zes mythes die erin aan bod zouden komen. Een van de mythes luidt: ‘Seks is iets voor jonge mensen’. Er is dus zeker specifieke aandacht voor ouderen en seksualiteit.

De campagne is inderdaad niet alleen een mediagebeuren om bij de Vlaming aandacht voor dit thema op te wekken. Sensoa werkt samen met verschillende organisaties om op verschillende terreinen te werken aan een klimaat waarin er ruimte is voor seksualiteit. Specifiek voor de doelgroep ouderen werkt Sensoa samen met de vzw Aditi. Deze samenwerking staat omschreven in de beheersovereenkomst 2016-2020 en getuigt alvast van een bewust accent dat ik in de komende jaren gelegd wil zien.

De samenwerking Aditi-Sensoa heeft tot doel een aanbod te formuleren voor ‘mensen met een beperking en volwassenen die in woonzorgcentra of voorzieningen voor geestelijke gezondheidszorg verblijven of ondersteuning krijgen vanuit thuiszorgdiensten’. Zo staat het in de beheersovereenkomst. Het verzorgend personeel en de brede ouderenzorg vallen daar zeker onder.

De voorzitter: De heer Bertels heeft het woord.

Jan Bertels (sp-a): Minister, ik ben blij te horen dat u vooraf gebrieft was en de campagne dus ook volmondig steunt. Ik hoop dan ook dat de samenwerking met de verschillende partners op het terrein en de vzw Aditi constructief kan worden voortgezet, want ze verdienen een meer dan mentaal steuntje in de rug.

De voorzitter: De heer Persyn heeft het woord.

Peter Persyn (N-VA): Opnieuw wil ik de collega bedanken voor de interessante vraag. Taboes en stereotypes dienen gesloopt te worden. Ik wil ook nog vermelden

dat er blijkbaar een grote film op komst is met twee Hollywoodcoryfeeën, die hopelijk kunnen meehelpen om de verkeerde beeldvorming rond dit onderwerp de wereld uit te helpen.

De voorzitter: De heer Bertels heeft het woord.

Jan Bertels (sp-a): De heer Persyn verwijst terecht naar deze film. Vlaanderen mag daarover ook een beetje trots zijn, want in deze film speelt er zelfs een Vlaming mee.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Vera Jans aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over cyberpesten en de link met zelfdoding

– 38 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (CD&V): Minister, cyberpesten – we hebben het hier al vaker over gehad – is een groeiend probleem met een bijzonder grote impact op steeds meer slachtoffers. Veilig en kritisch leren omgaan met het internet is een absolute noodzaak. Vorige week ondervroeg ik minister Gatz hierover. Ook hij erkende dat en onderneemt op dit vlak heel wat vanuit het Kenniscentrum Mediawijsheid.

Nu is er ook een masterproef van onderzoeker David Hublé, die vijftig dossiers over ernstig cyberpesten bij het parket Halle-Vilvoorde onderzocht. Daaruit blijkt dat het om grove, ernstige schendingen gaat en dat er in bepaalde gevallen echt tot zelfdoding wordt aangezet. De onderzoeker ziet een verband tussen cyberpesten en het stijgend aantal tieners dat de laatste jaren tot zelfdoding overging. Hij vindt dan ook dat het aanzetten tot zelfdoding strafbaar moet worden gemaakt en krijgt daarvoor bijval van het parket Halle-Vilvoorde.

Professor Gwendolyn Portzky van het Vlaams Expertisecentrum voor Suïcidepreventie, (VLESP) erkent dat cyberpesten een zware impact kan hebben op het slachtoffer, maar benadrukt ook de grote complexiteit van processen die aanleiding geven tot zelfdoding. VLESP is dan ook van mening dat er meer werk moet worden gemaakt van sensibilisering rond cyberpesten en de gevolgen ervan.

In het Vlaams actieplan wordt heel adequaat gekozen voor een beleidsdomeinoverschrijdende aanpak en een doelgerichte samenwerking tussen de beleidsdomeinen Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, Onderwijs en Jeugd en Sport. Uit het antwoord op mijn schriftelijke vraag over acties en maatregelen met betrekking tot cyberpesten gaven de betrokken ministers aan dat al heel wat acties zijn opgestart of in voorbereiding zijn.

Gelet op het stijgend aantal gevallen van ernstig cyberpesten deel ik de mening dat er nood is aan meer sensibilisering en preventie, maar ik ben er ook van overtuigd dat suicide een uitermate complex gegeven is en dat het verband tussen cyberpesten en suicide niet eenduidig is of zomaar kan worden gelegd. Anderzijds vraag ik me af of er binnen de suicidepreventie niet meer aandacht moet zijn voor het specifieke gegeven van cyberpesten, zowel voor de slachtoffers als voor de 'daders'. Hierin kunnen justitie en hulpverlening elkaar versterken, door bijvoorbeeld daders te confronteren met de impact van hun daden in een hulpverleningssetting. Dat is niet nieuw. Zo werkt het UZ Leuven sinds enkele jaren samen met het Leuvense Justitiehuis en de politierechtbank van Leuven aan een werkstrafovereenkomst. Heel concreet werken mensen die verkeersovertredingen beginnen, mogelijk met slachtoffers tot gevolg, als straf mee in het revalidatiecentrum

van campus Pellenberg. Daar doen ze een werkstraf van gemiddeld dertig tot vijftig uur en tot nog toe zijn alle betrokken partners er enthousiast over.

Ik heb voor u volgende vragen, minister.

Wat is uw standpunt inzake de mogelijke samenwerking tussen de hulpverlening en justitie in het kader van de aanpak van cyberpesten?

Welke acties kunnen er in het kader van het actieplan suïcidepreventie worden genomen rond cyberpesten zowel naar de slachtoffers als de daders?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Er zijn nog onvoldoende wetenschappelijke studies verricht om degelijk onderbouwde uitspraken te kunnen doen over cyberpesten. Verschillende factoren maken van cyberpesten een zeer complexe en moeilijke problematiek. Dat het zich online afspeelt, dat het vaak anoniem gebeurt en dat het vaak om jongeren gaat, bemoeilijken de interventiemogelijkheden. Door de anonimiteit is het moeilijk daders te identificeren en nog lastiger om hen met hun slachtoffers te confronteren. Voor pesten op school zijn er reeds bestaande, wetenschappelijke ondersteunde methodieken waarbij men slachtoffer en dader met elkaar confronteert, vaak in klasverband, en een gesprek wordt begeleid door iemand van de school. Dat blijkt vaak goed te werken. Als de dader van cyberpesten in de school gekend is, kan dit ook op deze manier worden aangepakt, maar ook hier is nog weinig onderzoek naar verricht.

Het justitiële ligt nog moeilijker. Zoals u weet, is dit een federale bevoegdheid en diverse experten geven aan dat het niet evident is om hier vanuit de overheid grip op te krijgen, omdat de detectie van het fenomeen en de bewijslast zeer moeilijk zijn. Cyberpesten kan op dit ogenblik al onder meerdere andere strafrechtelijke kwalificaties vallen, bijvoorbeeld laster en eerroof, hacking, belediging, verspreiden van naaktfoto's of films zonder toestemming van de betrokkene, enzovoort.

In geval van zelfmoord van het slachtoffer is het vraagstuk van het oorzakelijk verband bijzonder complex. Het gaat dan onder meer over het aandeel in de feiten, voorzienbaarheid van de gevolgen van het pestgedrag, enzovoort. Een justitieel antwoord komt veeleer te laat en brengt meestal niet het verhoopte effect, noch bij de dader, noch bij het slachtoffer. Het is beter in te zetten op vroegdetectie en vroeginterventie. Ik kom hier nog op terug. Wordt er weloverwogen voor een justitieel traject gekozen, dan moet naar een herstelrechtelijke aanpak worden gestreefd. Ik verwijs hiervoor onder meer naar het herstelrechtelijk aanbod, zoals bemiddeling tussen dader en slachtoffer en een herstelgericht groepsoverleg.

In het voorontwerp van decreet betreffende het jeugddelinquentierecht hebben we de keuze voor het herstelrechtelijk aanbod ingeschreven in elke fase van de procedure, zowel op het niveau van het parket, als van de jeugdrechter. Kiezen ze niet voor de herstelrechtelijke aanpak, dan moeten ze dat motiveren.

Op dit moment zijn er wereldwijd nog maar een tiental studies verricht naar de link tussen cyberpesten en suïcidaliteit. Die studies wijzen vooral op de associatie tussen beide en zijn nog weinig gericht op onderzoek naar mogelijke preventieve acties. Wel wordt er momenteel al gewezen op het belang van vroegtijdige detectie van pestgedrag en cyberpestgedrag, zowel bij slachtoffer als dader. Daardoor kan snel worden opgetreden en kan mogelijke suïcidaliteit worden opgemerkt. Onderzoek toont ook aan dat depressie een mediërende rol heeft tussen (cyber)pesten en suïcidaliteit. Daarom kan ook hier vroegdetectie en vroeginterventie van depressieve symptomen een belangrijke rol spelen.

De mate waarin we erin slagen om jongeren aan te moedigen om hierover te spreken en hun bezorgdheden te uiten, zal mee bepalend zijn voor het welslagen van

vroeginterventie. Binnen het Vlaams Actieplan Suïcidepreventie zijn de voorbije jaren verschillende acties betreffende vroegdetectie en vroeginterventie ontwikkeld, onder meer specifiek gericht op jongeren. We denken bijvoorbeeld aan NokNok, de recent gelanceerde campagne signaalherkenning 4 voor 12, de zelfmoordlijn 1813 met zijn chatmogelijkheden en On track again. Daarnaast wordt vanuit Vlaanderen bijkomend ingezet, ook financieel, op vroegdetectie en vroeginterventie bij jongeren door de recent gelanceerde template 'vroegdetectie en vroeginterventie kinderen en jongeren'. In dit programma worden de bestaande netwerken kinderen en jongeren gevraagd om een aantal lopende projecten te integreren en daarnaast specifieke aandacht te hebben voor suïcide. Dat zal in het programma worden omgezet naar specifieke acties en interventies waarbij kan worden gefocust op specifieke leeftijdsgroepen, afhankelijk van bepaalde problematieken.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (CD&V): Dank voor uw antwoord, minister. Het komt inderdaad vaak terug, de moeilijkheid om een directe grip te krijgen op iets zo complex als cyberpesten en alles wat zich op internet afspeelt. Ik begrijp dat vroegdetectie belangrijk is. We zeggen het hier vaak, maar het is ook concreet aangetoond dat we er vroeg bij moeten zijn, als we er iets aan willen doen.

Ik begrijp ook uit uw antwoord dat er een bewezen of aangetoonde link is met depressie, en dat we dus ook kunnen bekijken op welke manier we daar zo vroeg mogelijk bij zijn.

Dit is geen thema waarover je een vraag stelt en dan een antwoord krijgt van 'we gaan het zo doen, A, B en C, en dan lossen we de problemen op'. Alleszins bedankt voor uw antwoord. Ik erken dat het moeilijk is. Ik vind gelukkig in het actieplan van de Vlaamse Regering heel wat handvatten om met betrekking tot dat cyberpesten te werken. Ik geloof ook heel sterk in die beleidsdomeinoverschrijdende aanpak. Het is mijn overtuiging dat we hier echt wel verder op moeten blijven inzetten, want dit is een nieuwe vorm van criminaliteit, die aanzienlijk wat slachtoffers maakt en waarbij ook heel wat mensen onder de waterlijn blijven. Dit gaat over zaken die tot bij het parket geraken, maar er zijn nog heel veel zaken die onder de waterlijn blijven en heel veel mensen die daarmee te maken krijgen. Ik ben dus blij dat daar ook vanuit deze hoek verder op wordt ingezet.

Bart Van Malderen (sp.a): Mevrouw Jans, u weet ongetwijfeld dat mijn fractie reeds anderhalf jaar vragende partij is voor een meer structurele en transversale aanpak van deze problematiek. De vaststelling, die trouwens terecht is, dat het een moeilijk en complex gegeven betreft, waarvan we vandaag nog niet alle aspecten kennen, ontslaat ons niet van de plicht om onze verantwoordelijkheid daarin te nemen. Ik heb met genoegen vastgesteld dat u pleit voor meer sensibilisering en meer gecoördineerde initiatieven. Ik verwijs in dezen toch ook naar de initiatieven die mevrouw Segers hier een tijd geleden heeft genomen. Als ik goed ben ingelicht, zal ze, mee geïnspireerd door uw vraag, dat initiatief ook hernemen, om, wie weet, te komen tot meer concretere handvatten, zoals u die daarnet hebt genoemd, die de minister kunnen steunen in zijn beleid en zijn aanpak. Nogmaals, het feit dat het complex is, mag geen excuus zijn om bij de pakken te blijven neerzitten, integendeel. Ik heb dat in uw vraagstelling gehoord en ik heb menen te mogen vernemen dat anderen u daar zeer binnenkort in zullen bijtreden.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elke Sleurs aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de verdere stand van zaken inzake NMR-erkenningen (nucleaire magnetische resonantie) – 51 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): Voorzitter, minister, twee weken geleden hebben we ook al een gesprek gehad in verband met de NMR-erkenningen en het arrest van de Raad van State. Ik heb u toen gevraagd hoe we zouden omgaan met prestaties komende van toestellen waarvan het door de recente discussie naar aanleiding van de uitspraak van de Raad van State niet zeker is of ze nu wel of niet erkend zijn of zullen zijn. U lichtte toen toe dat op dat ogenblik de planningsvergunningen vernietigd waren, maar dat de erkenningen daar nog niet in waren betrokken. De dienst kon dus worden geëxploiteerd in afwachting van juridisch onderzoek dat zou uitwijzen welke stappen verder moesten worden gezet.

Inmiddels hoor ik echter uit diverse bronnen dat niet-erkende NMR-toestellen blijven exploiteren als onwettig handelen zou worden gezien. Volgens juristen doet het feit dat de erkenningsbeslissing niet is vernietigd, geen afbreuk aan de vigerende wetgeving, waarbij een ziekenhuisdienst over zowel een planningsvergunning als een erkenning moet beschikken vooraleer hij op rechtmatige wijze een NMR-toestel kan opstellen en exploiteren. Ziekenhuizen die niet-erkende toestellen exploiteren, zouden zich dus blootstellen aan strafrechtelijke vervolging en aansprakelijkheid.

Minister, kunt u bevestigen of ontkrachten dat de ziekenhuizen die hun erkenning opnieuw in vraag gesteld zien, dat toestel toch in alle wettigheid kunnen exploiteren? De situatie zal mogelijk leiden tot een vertekend beeld van de NMR-exploitaties in Vlaanderen, wat potentieel een impact zal hebben op de diverse financieringskanalen, meer bepaald op het budget van financiële middelen (BFM). In welke correcties zult u in samenspraak met uw federaal collega voorzien? Hoe zal het onderscheid worden gemaakt tussen 'piraat-NMR's' en niet-erkende NMR's?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Mevrouw Sleurs, in mijn antwoord op uw vraag enige tijd geleden heb ik gesteld dat de ziekenhuizen die naar aanleiding van de procedure een erkenning hebben ontvangen, een bericht hadden gekregen dat de erkenning voor een dienst medische beeldvorming waarin een NMR wordt opgesteld voorlopig ongewijzigd zou blijven. Het is inderdaad correct dat het beschikken over een planningsvergunning een van de criteria is voor het verkrijgen van de erkenning. De planningsvergunning betreft de beslissing van de nood aan een toestel op basis van een bewezen behoefte. Die beslissing tot toewijzing van de NMR werd vernietigd om formele redenen, niet om inhoudelijke redenen. Naar aanleiding van de vernietiging van de planningsbeslissingen zullen de bijkomende programmatiecriteria moeten worden opgenomen in een besluit van de Vlaamse Regering. Dat besluit wordt voorbereid. Daarbij zullen dezelfde criteria worden gebruikt op basis waarvan de initiële aanvragen werden beoordeeld.

Dus, de ziekenhuizen die een NMR exploiteren op dit moment, beantwoorden aan een behoefte, en ze voldoen aan de betreffende erkenningsnormen. Zolang er geen nieuwe beslissingen zijn genomen op basis van een nieuw besluit van de Vlaamse Regering ben ik van mening dat de ziekenhuizen het toestel verder kunnen exploiteren in zoverre zij voldoen aan de overige erkenningscriteria. Het moet me overigens van het hart dat ik er toch altijd over verbaasd over ben welk intellectueel genoeg erin zou kunnen bestaan om ter zake nu rechtsonzekerheid te creëren. *(Opmerkingen van Elke Sleurs)*

Ja, maar ik insinueer dat niet wat u betreft. Het gaat over diegenen die u citeert als "diverse bronnen". Die ziekenhuizen hebben dat immers uiteraard heel legitiem en correct gedaan, dus we moeten die ziekenhuizen absoluut de kans geven om ter zake toch enige rechtszekerheid te behouden. Diegenen die denken dat ze met dit manoeuvre zullen realiseren dat er dan in hun ziekenhuis een NMR kan komen, die creëren meteen de rechtsonzekerheid voor een ander, die dan vrijwel zeker opnieuw naar de Raad van State zal stappen. Die discussie lost het probleem dus totaal niet op, en ik snap het genoeg niet waarmee sommigen voortdurend rechtsonzekerheid insinueren. De oplossing is evident: die situeert zich in het antwoord dat ik u de vorige keer ook heb gegeven. Dat is een standpunt waarvan ik denk dat het breed wordt gedragen.

Ik denk ook niet dat de situatie zal leiden tot een vertekend beeld van de NMR-exploitaties, en ook de financieringskanalen niet zal impacteren. Op het moment dat nieuwe beslissingen worden genomen op basis van het nieuwe besluit van de Vlaamse Regering zullen de huidige erkenningen van die zeven toestellen dan al dan niet moeten worden stopgezet. Daar kunnen we dus absoluut niet op vooruitlopen. Die toestellen zijn geen piraat-NMR's: dat zijn correct erkende NMR's, die op het ogenblik van de erkenning voldeden aan alle criteria, inclusief het planningscriterium, en die onder toezicht staan van de Vlaamse overheid. Piraat-NMR's zijn toestellen waarvoor noch een planningsvergunning, noch een erkenning is verleend. We hebben de afspraak gemaakt dat die exploitatie van die zeven NMR's kan worden voortgezet in afwachting van nieuwe beslissingen. Ik denk niet dat dat op dit moment een impact heeft op het Budget van Financiële Middelen (BFM).

De voorzitter: Mevrouw Sleurs heeft het woord.

Elke Sleurs (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Eerst en vooral, het is niet onze fractie die rechtsonzekerheid wenst. Integendeel, ik denk dat de Vlaamse Regering rechtszekerheid wil, en de best mogelijke zorg voor de patiënten. Ik ben geen jurist. Ik ben arts. *(Opmerkingen)*

U weet dat juristen alles interpreteren. Zet vijf juristen samen en u krijgt vijf meningen. *(Opmerkingen)*

Dat zeggen ze echter ook van artsen. Ik zal meteen de schuld naar mij trekken. Ik ben absoluut niet tegen juristen. Dit was en is echter een bezorgdheid die ik met u wou delen. Ik hoor echter dat u een antwoord hebt ter zake. We kijken dan uit naar de verdere afhandeling, en zeker naar het besluit van de Vlaamse Regering, zodat onze ziekenhuizen kunnen voldoen aan de maximaal kwaliteitsvolle zorg die we hier in Vlaanderen toch altijd beogen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van Peter Persyn aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het sanctiesysteem bij de Vlaamse sociale bescherming
– 54 (2017-2018)**

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: De heer Persyn heeft het woord.

Peter Persyn (N-VA): Voorzitter, minister, zoals we hier allemaal weten, loopt de Vlaming die zijn jaarlijkse zorgpremie niet of te laat betaalt, het risico een boete te krijgen, en ook een opschorting van tegemoetkoming indien hij aan een verhoogde zorgnood wordt blootgesteld. In het voorjaar heb ik daarover in de plenaire vergadering reeds een vraag gesteld, naar aanleiding van enkele schrijvende gevallen in de media, en ook nadat de Vlaamse Ombudsdienst herhaaldelijk had aangegeven dat we

daar in de toekomst iets aan moesten doen om te vermijden dat mensen die worden geconfronteerd met grote zorgnoden, een tijdlang in de kou moeten blijven staan.

U gaf toen aan dat u het sanctiesysteem zou herzien. Heel recent, de jongste dagen, bent u daar in de media ook op teruggekomen. U hebt aangekondigd dat er een nieuw systeem van kracht zou zijn vanaf 1 januari 2018. Het is over dat nieuwe systeem dat ik enkele vragen voor u heb.

Minister, wat zijn de juiste modaliteiten van het nieuwe sanctiesysteem? Valt de tijdelijke opschorting van vier maand per jaar wanbetaling volledig weg wanneer de betrokkene alle verplichtingen ter zake is nagekomen? Werkt de betaling van de boete van 250 euro waarin in het verleden was voorzien als iemand drie keer niet of slecht betaalde, opschortend? Kan die boete eventueel op de uitkeringen worden verhaald? Vanaf wanneer precies treedt het nieuwe systeem in werking? Werkt het systeem ook retroactief, en in welke mate? Als iemand zijn boete heeft vereffend, krijgt hij bijvoorbeeld dan toch nog de zorgtegemoetkoming van het vorige jaar terugbetaald?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Om de zaken duidelijk te stellen: ik heb niet gecommuniceerd over die maatregel, maar als men me vraagt of daarin is voorzien in de begroting voor volgend jaar, dan kan ik niet anders dan zeggen dat er een budgettaire maatregel is genomen om dat mogelijk te maken. Ministers kennen echter hun plaats: dat besluit moet nog naar de regering gaan. Ik zal daarover dus niet tot in alle details kunnen communiceren voor dat aan de regering is voorgelegd. U hebt echter uiteraard goed begrepen dat daar voor 2018 inderdaad budgettaire ruimte voor is gemaakt.

Bij de invoering van de zorgverzekering in 2001 werd een sanctie ingeschreven om ervoor te zorgen dat de jaarlijkse bijdrage voor de zorgverzekering ook daadwerkelijk zou worden betaald. Die sanctie was toen de opschorting met verlies van rechten. Met de opschorting met verlies van rechten wordt een opschorting van de uitbetaling van de tegemoetkoming zorgverzekering van vier maanden opgelegd voor elk jaar dat de persoon zich in een van de volgende situaties bevindt of heeft bevonden: de bijdrage niet hebben betaald, de bijdrage laattijdig hebben betaald of bijdrage slechts gedeeltelijk hebben betaald. De opschorting met verlies van rechten is bij de start van de zorgverzekering ingevoerd om het betalen van de bijdrage afdwingbaar te maken. In 2006 werd bijkomend echter de administratieve geldboete ingevoerd voor wie de bijdrage drie keer niet betaalt. Doordat de opschorting met verlies van rechten niet werd geschrapt, ontstond een dubbel sanctioneringsmechanisme, waarbij men zowel de boete als de opschorting met verlies van rechten kon oplopen voor eenzelfde fout. Het is inderdaad mijn bedoeling om die dubbele sanctionering op te heffen.

In de begroting van 2018 zijn middelen vrijgemaakt om de sanctie van de opschorting met verlies van rechten vanaf 2018 volledig af te schaffen. De bedoeling is die opschortingen dan te laten wegvallen. Ik wil overigens toch nog even in herinnering brengen dat dat gebeurt in uitvoering van het regeerakkoord, dat een heroverweging van die sanctie heeft vooropgesteld. De leden van de zorgverzekering worden immers met de sanctie geconfronteerd op het moment dat ze zorgbehoevend worden en de zorgzekering nodig hebben om alle kosten die gepaard gaan met de zorgbehoefte te kunnen betalen. Soms is er een heel lange tijdsduur tussen de nietbetaling van de bijdrage en de opschorting met verlies van rechten. Dat leidt tot onbegrip bij de mensen. Tegelijk is in het voorontwerp van decreet houdende de Vlaamse sociale bescherming de voorwaarde voor het opleggen van een administratieve geldboete aangepast. Wie twee keer de jaarlijkse bijdrage voor de Vlaamse sociale bescherming niet betaalt, zal een administratieve geldboete krijgen opgelegd.

Momenteel is dat pas het geval na drie keer niet betalen. Het nieuwe decreet met deze nieuwe regeling voor de boete treedt op 1 januari 2019 in werking.

Nogmaals, het besluit wordt nu naar de regering gebracht. Het is mijn bedoeling om die opschorting met verlies van rechten af te schaffen vanaf januari 2018. De nieuwe regeling voor de administratieve geldboete treedt in werking op 1 januari 2019. Die maatregel zal niet retroactief werken. De nieuwe regeling gaat in 2018 in en zal vanaf dan effecten hebben. Dat wil zeggen dat alle lopende opschortingen zullen worden beëindigd met ingang van 2018. Het zou administratief en budgettair niet mogelijk, noch wenselijk zijn om de maatregel van opschorting met verlies van rechten retroactief op te heffen.

De voorzitter: De heer Persyn heeft het woord.

Peter Persyn (N-VA): Minister, ik dank u voor de toelichting. We kijken dus uit naar de details. U hebt ter zake al een tipje van de sluier opgelicht, maar we kijken uit naar de verdere uitvoering van uw voornemen. Ik heb geen bijkomende vragen.

Bart Van Malderen (sp-a): Maar ik moet zeggen, minister, kort maar daarom niet minder krachtig: we hebben al herhaaldelijk gesteld dat we de sanctie in vergelijking tot de tekortkoming van mensen helemaal niet proportioneel vinden. Wij ervaren daarvoor een heel brede steun. Mijn fractie heeft dit probleem al herhaaldelijk aangekaart. We hebben mogen vaststellen dat u ook al herhaaldelijk een oplossing in het vooruitzicht hebt gesteld. We zijn tot nu toe – en dat blijkt ook uit uw antwoord – op onze honger gebleven.

We zagen in de Septembeerklaring, waar best wel wat kritiek op is geformuleerd in haar geheel, ook het lichtpunt dat er een budget naar voren is geschoven om dit pijnlijk punt in de bestaande regeling aan te pakken. Ik zou u eigenlijk vooral willen steunen en u oproepen om zowel de datum als het voornemen hard te maken. U zegt dat ministers hun plek kennen en legt daar een beetje schroom aan de dag. Ik denk dat dat in dezen niet nodig is, tenzij ik moet geloven dat binnen de regering niet iedereen op die lijn zit. Ik ga ervan uit dat, als men een begroting goedkeurt en daar een bedrag voor inschrijft, men dan ook de regeling navenant op een correcte manier uitvoert. Als dat niet zo is, minister, dan moet u dat dringend zeggen. Ik wil u toch oproepen om na herhaalde beloftes in die zin nu toch wel deze maatregel hard te maken. Nogmaals, de sanctie is disproportioneel. Ik denk dat iedereen – van de ombudsman tot heel wat parlementsleden – u daarin zouden steunen. Dat doe ik ook bij dezen. Ik denk dat 1 januari 2018 echt wel een mijlpaal moet zijn waar we niet op terugkomen.

U knikt instemmend.

Minister Jo Vandeurzen: Ik heb even opgezocht wie op het moment dat de regeling in 2006 werd ingevoerd deel uitmaakte van de meerderheid, ik zal daar niet verder op ingaan.

Bart Van Malderen (sp-a): Geen probleem, minister. Als u toch aan het opzoeken bent, zult u merken dat ikzelf en mevrouw Roex en nog anderen van onze fractie sinds 2006 herhaaldelijk op deze nagel hebben geklopt. Maak u vooral geen zorgen over die steun.

De voorzitter: De heer Persyn heeft het woord.

Peter Persyn (N-VA): Ik wil er geen onduidelijkheid over laten bestaan dat voor mijn fractie, en ik denk voor alle verantwoordelijke fracties van het Vlaams Parlement, het solidariteitsprincipe van de Vlaamse zorgverzekering overeind blijft. Ik vind het daarom ook goed dat de minister blijkbaar naar een tussenoplossing, een mildere sanctionering, gaat. Het geeft natuurlijk geen pas om naar

de Vlaming een signaal te geven dat het geen rol speelt als men te laat of niet betaalt. Er mag wel degelijk een stok achter de deur blijven staan. Ik heb dat ook zo in maart in de plenaire vergadering gesteld. Ik ben blij dat er inderdaad naar een mildere oplossing wordt gezocht, en dat mensen inderdaad vele jaren na een wanbetaling, om welke reden dan ook, daar niet te zwaar voor worden gesanctioneerd. Een vrijgeleide geven voor wanbetaling, daar passen we natuurlijk voor.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Freya Van den Bossche aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de gedwongen opname in de kinder- en jeugdpsychiatrie – 67 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (sp-a): Minister, ik stel deze vraag naar aanleiding van een 11-jarig meisje dat in de volwassenenpsychiatrie terecht kwam bij gebrek aan een plaats in een voor haar geschikte instelling. We kennen de cijfers. Ik heb niet echt recente cijfers, maar in 2014 werden maar liefst 47 jongeren gedwongen opgenomen in een instelling waar niet eens een afdeling voor kinderen en jongeren is. Een deel van hen was jonger dan 15. Nochtans kunnen kinderen jonger dan 15 jaar volgens de regelgeving niet naar de volwassenenpsychiatrie.

Het gaat – dat weten we – vaak om kwetsbare kinderen en jongeren, die behoefte hebben aan de beste begeleiding in een voor hen aangepaste omgeving: in de thuisomgeving als het kan, in een voorziening aangepast aan hun noden en behoeften als het moet. Hen plaatsen in een omgeving die voor hen niet geschikt is, is nooit de goede oplossing. Er zijn grote verschillen in de aanpak tussen de diensten voor volwassenen en die voor kinderen. Ze zijn ook beter bestaft, meer dan het dubbele van personeel hebben die k-diensten, en ze hebben meer expertise in huis. Deze expertise is helemaal anders dan die voor volwassenen, los van het feit dat te midden van die volwassenen leven met een specifieke problematiek niet gemakkelijk kan zijn voor die kinderen.

Een deel van de bevoegdheden die betrekking hebben op situaties van gedwongen opname in de volwassenenpsychiatrie zijn een federale aangelegenheid, dat weet ik. Maar ik herinner u graag aan wat in uw Actieplan Jeugdhulp staat: “We organiseren ons zodanig dat kinderen, jongeren en gezinnen terecht kunnen in wat ze als één jeugdhulp ervaren.”

Het is belangrijk dat u maximaal aan de kar trekt op de verschillende mogelijke niveaus.

De cijfers over de jongeren die terechtkomen in de volwassenenpsychiatrie kennen we, tenzij u recentere cijfers hebt dan die van 2014, dat zou fijn zijn. Kunt u een inschatting geven van het aantal kinderen en jongeren dat jaarlijks een plaats nodig heeft? Hoeveel van hen vindt geen aan hun leeftijd aangepaste plaats?

Hoe denkt u op – relatief – korte termijn de problemen te verhelpen waarbij kinderen en jongeren niet de gepaste opvang krijgen? Welk antwoord kunt u daarop bieden? Of kijkt u louter naar de federale overheid?

De directeur van het psychiatrisch centrum Zoete Nood Gods in Lede vindt dat een verwijzing of opname in de volwassen psychiatrie van jongeren onder 16 jaar formeel verboden moet worden. Hij pleit voor een opnameplicht voor gedwongen opname van kinderen en jongeren op kinderpsychiatrische diensten. Hoe denkt u hierover?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: In 2014 werden er 820 minderjarigen opgenomen op een afdeling voor volwassenenpsychiatrie – een A- of T-dienst – van een algemeen of psychiatrisch ziekenhuis. Dit betreft 17,43 procent van het totaal aantal opgenomen minderjarigen. Van deze 820 kinderen en jongeren zijn er 751 van de leeftijdsgroep 15 tot 17 jaar. 3,12 procent van de kinderen jonger dan 15 jaar wordt opgenomen op een afdeling voor volwassenenpsychiatrie. In deze laatste groep zijn ook de baby's opgenomen die samen met hun moeder worden opgenomen op een moeder-babyeenheid van een psychiatrisch ziekenhuis. Er zijn geen cijfers beschikbaar over het aantal minderjarigen die geen plaats vinden in een algemeen of psychiatrisch ziekenhuis.

Ik heb reeds herhaaldelijk aangehaald dat het beleid inzake de geestelijke gezondheidszorg een gedeelde bevoegdheid is. Minister De Block is onder andere verantwoordelijk voor de programmatie en de financiering van de kinderpsychiatrische diensten en is bijgevolg bevoegd voor de organisatie van de residentiële psychiatrische crisisopvang. Dit neemt niet weg dat ook wij een aantal zaken moeten opnemen, mede vanuit de interministeriële conferentie Volksgezondheid. Ik geef graag een korte toelichting.

Het crisiszorgprogramma dat in de implementatie van de 'gids naar een nieuw geestelijk gezondheidsbeleid voor kinderen en jongeren' wordt uitgerold in alle provinciale netwerken geestelijke gezondheid kinderen en jongeren, in gedeelde aansturing door de Vlaamse en de federale overheid, zorgt voor een versterking van het crisisaanbod. Het gaat over mobiele crisisteams en een versterking van het (semi-)residentiële crisisaanbod. De mobiele teams zijn op dit moment in elk netwerk operationeel. In alle regio's van Vlaanderen zijn deze programma's crisiszorg geestelijke gezondheid zo maximaal mogelijk geïntegreerd met het aanbod vanuit de crisisnetwerken van de integrale jeugdhulp. Het is minister De Block die voor die psychiatrische component belangrijke budgetten heeft vrijgemaakt.

De focus ligt daarbij in eerste instantie op het mobiele en ambulante aanbod. Dit maakt combinaties van residentiële crisisopvang in de jeugdhulp met mobiele begeleiding vanuit de netwerken geestelijke gezondheid mogelijk. Deze integratie draagt duidelijk bij tot een snelle, herkenbare toegang van de mobiele en ambulante crisis hulp. Bij de uitwerking van dit crisisprogramma is ook de residentiële capaciteit per netwerk in kaart gebracht waarbij gestreefd werd naar een minimumcrisiscapaciteit van 10 procent van de beschikbare kinderpsychiatrische bedden. Dit aantal is in alle netwerken behaald.

Wanneer er op korte termijn nood is aan een gedwongen opname van een minderjarige, maar er geen crisisbed voor minderjarigen beschikbaar is, zal dit dossier idealiter individueel op casusniveau binnen het netwerk bekeken worden en zullen alle betrokken partijen samen zoeken naar de best mogelijke oplossing voor deze minderjarige. In het kader van de template crisiszorg zijn bijkomende middelen voor casemanagement voorzien. Waar mogelijk kunnen de crisisnetwerken voor kinderen en jongeren in de verschillende provincies ingezet worden om snelle hulp te bieden aan een kind of jongere met een plots verergerd psychisch/psychiatrisch probleem.

We zullen een exploratief onderzoek lanceren naar het voorkomen van gedwongen opnames van minderjarigen in de volwassenenpsychiatrie en de mogelijke aanpak ervan in Vlaanderen. De doelstelling van dit onderzoek is het evalueren van de aard en de omvang van de gedwongen opnames van minderjarigen in de volwassenenpsychiatrie en inzicht krijgen in de wijze waarop de politie-, justitie- en zorgsector te werk gaan om minderjarigen met complexe problemen in crisis-situaties te beschermen.

Men zal onderzoek doen naar de belangrijkste obstakels en uitdagingen en nagaan hoe de samenwerking binnen en tussen deze verschillende actoren kan worden verbeterd. Op basis van dit onderzoek zullen er beleidsaanbevelingen geformuleerd worden op het vlak van bescherming en zorg van minderjarigen met complexe problemen in crisissituaties, preventie, ketensamenwerking en sensibilisering.

Zoals u weet, hebben we onze algemene ziekenhuizen gevraagd en uitgenodigd om in te gaan op de programmatie van kinderdag- of nachtpsychiatrische bedden. Die reconversie-oefening heeft er alleszins toe geleid dat er heel wat erkende ziekenhuizenbedden kunnen worden omgezet naar daghospitalisatieplaatsen in samenwerking met partners uit de jeugdhulp. We hopen natuurlijk dat deze beweging meer dan 120 k-dagplaatsen in Vlaanderen kan realiseren.

Zoals reeds aangegeven begeef ik mij, als ik op de laatste vraag wil antwoorden, weer op de bevoegdheidsdomeinen van andere ministers, namelijk van minister De Block en minister Geens. Het invoeren van een opnameplicht voor gedwongen opname van kinderen en jongeren op kinderpsychiatrische diensten is wat mij betreft zeker een te onderzoeken piste. Op een afdeling voor kinder- en jeugdpsychiatrie komen deze minderjarigen terecht in een aangepast en veilig leefklimaat waar ze de optimale hulpverlening kunnen krijgen. Op een afdeling voor volwassenen kan men deze garanties minder bieden. Deze optie kunnen we inderdaad bespreken met de bevoegde instanties, dat zijn de federale bevoegde administraties. Indien dit een aangewezen piste blijkt, zou er een wetswijziging kunnen worden uitgevoerd om dit mogelijk te maken.

Freya Van den Bossche (sp-a): Minister, ik ben blij dat u bereid bent om dit met uw federale collega's op te nemen. Ik begrijp dat zij bevoegd zijn, maar het is wel goed dat u het wilt bekijken. Er is natuurlijk een opname in de volwassenenpsychiatrie. Dat zorgt voor het perverse effect dat bij gebrek aan plaatsen een kind wordt opgenomen in zo'n plek en niet op een aangepaste plek.

Al is het jammer dat soms opnames via gerechtelijke weg en gedwongen moeten gebeuren, zolang de realiteit is wat ze is en de gedwongen opnames er zijn, lijkt het zinvol dat men niet louter in de volwassenenpsychiatrie die kinderen opneemt. U hebt het over de extra capaciteit van de 120 stoelen, zeg maar, de daghospitalisatie dus. Is dat netto? (*Opmerkingen van minister Jo Vandeurzen*)

De reconversie is netto, één bed wordt omgezet naar X aantal stoelen neem ik aan. Dat is de berekening die u maakt. Ik wou graag weten min hoeveel bedden is plus hoeveel stoelen.

Ik ben verheugd over het onderzoek dat u zult doen. Hoelang zal het in beslag nemen? Wie zal het uitvoeren? Besteedt u dat uit? Of doet u het zelf? Wanneer mag ik u een opvolgvraag stellen?

De voorzitter: De heer Persyn heeft het woord.

Peter Persyn (N-VA): De heer Anseeuw heeft zich laten verontschuldigen, voorzitter. U weet dat hij het dossier van nabij en met de nodige zorg opvolgt. Hij heeft mij gevraagd, minister, om met aandrang te pleiten voor het continu overleg met de federale collega. We weten dat er een soort inhaalbeweging is ingezet, maar ook voor onze fractie moet natuurlijk de uitzondering echt zoveel mogelijk de uitzondering blijven.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Het gaat over meer dan 120 nieuwe dagbehandelingsplaatsen. In ons jargon heet dat 'de kleine k', maar dat jargon heeft al aanleiding gegeven tot een vrij onbegrijpbaar debat in Terzake over die letters.

Het is de bedoeling dat dat extra capaciteit is. We hebben ervoor gepleit om dat ook voldoende in te bedden in de andere aspecten van de jeugdhulp. Dat zijn erkende bedden die ziekenhuizen kunnen omzetten. Er zijn sleutels die daarvoor dienen. Op dit ogenblik zijn er heel wat planningsvergunningen afgeleverd. Het federale moratorium op die erkenningen is opgeheven, maar het is nog een beetje wachten op de vraag of de federale overheid de wijziging van de financiering gaat aanpassen naar aanleiding van een advies dat door collega De Block gevraagd is aan de Federale Raad.

Het onderzoek is toevertrouwd aan het steunpunt WVG. Dat onderzoek gaat ook over die fameuze problematiek van de 'celslapers'. Het is dat onderzoek dat ook zoekt naar de redenen waarom jongeren met complexe problemen niet raken waar ze moeten raken. Die opdracht is gegeven. Ik heb geen zicht op de timing daarvan.

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (sp-a): Minister, vandaag is het vaak zo dat er na een opname van een kind in de kinderpsychiatrie een vrij abrupte stop is en het kind weer naar huis wordt gestuurd. Ik snap dat u zegt dat een ziekenhuis een aantal bedden kan omzetten naar stoelen daghospitalisatie, mits een sleutel. Ik hoop met u dat we meer kunnen evolueren naar het maximaal thuis opvangen van kinderen, maar helaas zijn sommige thuissituaties van dien aard en de problematieken van kinderen zodanig dat dat niet zo gemakkelijk lukt. Toch denk ik dat het zinvol is om het aantal stoelen/plaatsen daghospitalisatie toch uit te breiden, zodat kinderen sneller van die residentiële opvang naar daghospitalisatie kunnen evolueren, zien of het in de thuissituatie ook weer lukt, en langzaam opbouwen naar huis en afbouwen in het ziekenhuis.

Om dat fatsoenlijk te kunnen doen, zullen u en uw collega's wellicht een bepaalde periode die daghospitalisatie moeten financieren in een overgangssituatie, voordat veel bedden definitief kunnen worden afgebouwd. Dat is mijn aanvoelen, omdat die bedden toch vol liggen. Als u voor een sneller 'roulement' wilt zorgen, dan moeten die kinderen gemakkelijker dan vandaag terecht kunnen in daghospitalisatie. Anders blijven ze langer in dat bed en is de overgang naar thuis zeer abrupt. Of ze blijven te lang – langer dan nodig voor hen – of de overgang is te vroeg en ze moeten dan terugkeren naar dezelfde of een andere voorziening, merken wij vaak bij herval.

Minister Jo Vandeurzen: Misschien heb ik u verkeerd begrepen, maar die erkende bedden die worden gereconverteerd naar daghospitalisatie, zijn geen psychiatrische bedden. Een ziekenhuis heeft een erkend aantal bedden – C-bedden en D-bedden in hoofdzaak – en heeft een aantal verantwoorde bedden. Dat zijn bedden waarvoor er ook in de financiering op basis van de activiteiten van het ziekenhuis financiering is. En het gaat over die erkende bedden, waarover in de regelgeving gezegd is – en dat is geen nieuwe regelgeving – dat je die kunt omzetten in een bepaald aantal kenletters. Het zijn dus geen actieve bedden die nu in gebruik zijn, die stopgezet worden. Dat is niet de bedoeling.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elke Van den Brandt aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de continuïteit van bijkomende middelen voor vluchtelingen – 69 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Minister, u hebt zelf al in een eerder debat gezegd dat de asielinstroom nog niet gestopt is en dat de asielcrisis nog niet onder controle is. Er komen nog steeds dagelijks mensen toe in ons land, op zoek naar asiel. De vraag is hoe je omgaat met mensen die hier een verblijfsvergunning krijgen, welke omkadering je die biedt. Het valt ons op dat de Vlaamse Regering verschillende programma's stopt, een beetje onder het motto 'de crisis is voorbij, de instroom is gedaald'. Ik vrees dat daarmee een aantal waardevolle initiatieven verdwijnen en dat vooral de kans verdwijnt om nieuwkomers in ons land, die hier een verblijfsvergunning krijgen, op een goede manier op te vangen en op te nemen in onze samenleving.

Een eerste luik gaat over psychische problemen. Heel veel asielzoekers en vluchtelingen, zowel binnen als buiten de opvangstructuren, hebben psychische moeilijkheden. Dat kan om verschillende redenen zijn. Het gaat over mensen die hun eigen land verlaten hebben, die een heel vluchtverhaal hebben, die een procedure hebben doorlopen, die opnieuw beginnen in een andere cultuur, in een andere taal. Die hebben vaak heel traumatische zaken meegemaakt. Maar voor de zomervakantie is door het Agentschap Integratie en Inburgering beslist om het psycho-educatieprogramma Mind-Spring, dat daar een antwoord op bood en dat ontwikkeld werd om specifiek rond die problematiek te werken, stop te zetten. Dat is vreemd, want er zijn veel positieve reacties geweest van deelnemers en partnerorganisaties. De betaalbaarheid van het project was positief, de laagdrempeligheid, de positieve invloed op langere termijn, kortom, het werd langs alle kanten positief onthaald. En toch wordt het stopgezet.

Het programma was oorspronkelijk ontwikkeld om tegemoet te komen aan een toegenomen vraag die om verschillende redenen niet door het reguliere aanbod kon worden ingevuld. Die toegenomen vraag kan ten dele verklaard worden door de recente vluchtelingencrisis, maar het is wel een noodzaak. Binnen het beleidsdomein Welzijn is daarnaast ook tijdelijk budget vrijgemaakt in het kader van de vluchtelingencrisis. Dat ging om een ruimer takenpakket, en niet enkel om psychosociale begeleiding. Voor de centra algemeen welzijnswerk (CAW's) ging het bijvoorbeeld om een budget van 5,8 miljoen euro om bijkomend in te zetten voor psychosociale begeleiding en woonbegeleiding van erkende vluchtelingen en subsidiair beschermde mensen. Die extra middelen werden vastgelegd tot 31 december 2017. De centra voor geestelijke gezondheidszorg (cgg's) en Solentra kregen in die periode ook een budget van iets meer dan 1 miljoen euro om in te zetten op traumabehandeling en de behandeling van andere ernstige psychische stoornissen en psychiatrische problemen.

Naast het wegvallen van het Mind-Springprogramma zullen ook de middelen binnen het domein Welzijn vanaf 31 december wegvallen. Op zich is dat verontrustend, net omdat de asielcrisis nog niet voorbij is. Als antwoord op mijn vraag om uitleg van vlak voor de zomer hebt u al verklaard dat het eigenlijk de opdracht van de CAW's en de cgg's is om die doelgroep daadwerkelijk te bereiken – 'ze moeten het sowieso al doen', was zo'n beetje het antwoord – en in een aanbod op maat te voorzien.

Dat antwoord is uiteraard ook gelezen in de sector, en er komen heel veel signalen dat daar binnen de reguliere werking gewoon niet de ruimte voor is. Heel wat projecten, bijvoorbeeld rond psychisch welzijn en rond wonen, dienen opgevolgd te worden om het gewenste doel te bereiken. Dan zie je bijvoorbeeld ook dat in Limburg alle lokale besturen een brief hebben gekregen van het CAW die stelt: als jullie willen dat deze projecten voortgaan, dan gaan jullie ze moeten betalen, want wij kunnen dat niet opnemen in onze reguliere middelen. De vraag om financieel te ondersteunen, wordt dus eigenlijk doorgeschoven naar de steden en gemeenten, en het zijn die steden en gemeenten die al zwaar onder druk staan en die al geconfronteerd worden met de uitdagingen van de asielcrisis op het terrein.

Minister, de vluchtelingen crisis is nog niet voorbij. Waarom worden de middelen en de projecten om daarmee om te gaan dan stopgezet? Hoe zult u erover waken dat de stopzetting niet de afbouw van waardevolle projecten betekent? Hoe zult u garanderen dat het reguliere aanbod niet afneemt om die extra taken op te vangen? Hoe zult u vermijden dat de factuur voor die projecten, die hopelijk wel kunnen blijven bestaan, naar de lokale besturen wordt doorgeschoven?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Collega, uit de cijfers, ter beschikking gesteld door het Commissariaat-generaal voor de Vluchtelingen, blijkt dat de toestroom van vluchtelingen weer op het niveau is van voor de crisis. Momenteel vertaalt zich dat slechts beperkt in de monitoringcijfers die we maandelijks van de CAW's krijgen. De monitoringcijfers die we nu ter beschikking hebben, geven informatie tot eind augustus 2017. Het aantal positieve asielbeslissingen is in 2017 hoger dan het aantal aanvragen, wat wijst op een afbouw van de wachttijd voor asielaanvragers.

Dat betekent dat ook de instroom in het aanbod van de CAW's niet onmiddellijk daalt. We gaan er wel van uit dat het effect van de crisis die we kenden in 2015, stelselmatig afneemt. De bijkomende middelen lopen nog tot einde 2017 door. Op basis van de instroomcijfers hebben we binnen de Vlaamse Regering beslist extra middelen voor de begeleiding van deze doelgroep in de CAW's niet meer te verlengen. We willen wel verduidelijken dat de CAW's altijd de opdracht hadden om deze preciaire doelgroep te bereiken en over een recurrent budget beschikken, dat deel uitmaakt van hun reguliere subsidie-enveloppe, voor de begeleiding van ook deze kwetsbare groepen. We beslisten dit jaar dan ook om het reguliere aanbod van de CAW's te versterken. Daarvoor wordt in een recurrente basisbijdrage van 2 miljoen euro extra voorzien.

Wat de stopzetting van de extra middelen in het kader van de vluchtelingen crisis aan Solentra en de cgg's betreft, is het inderdaad belangrijk om deze te continueren. We weten dat trauma's en andere psychische stoornissen soms niet onmiddellijk aan de oppervlakte komen, maar pas op langere termijn duidelijk worden. Wanneer een vluchteling in Vlaanderen arriveert, is in een eerste fase vooral stabilisatie en het voldoen aan primaire levensbehoeften van belang. Ook gaat er veel aandacht naar financiële en andere administratieve zaken die moeten worden geregeld.

Maar integratie in een nieuwe, onbekende samenleving, na het beleven van een zeer traumatiserende ervaring zoals een oorlogssituatie, is geen eenvoudige opdracht. Vluchtelingen die inmiddels een stabiele verblijfplaats hebben gevonden in ons land, kunnen het psychisch nog zeer, zeer, zeer moeilijk hebben. Hoewel de vluchtelingen crisis momenteel wat tempert, ervaren onze diensten geestelijke gezondheidszorg nog steeds een vraag aan psychologische begeleiding en therapie bij deze doelgroep. Het gaat ook om een erg kwetsbare doelgroep, zeker als we denken aan de vluchtelingen gezinnen met kinderen. We willen de ontwikkeling van die kinderen alle kansen geven.

Het budget dat daarvoor werd uitgetrokken, is van dezelfde grootteorde, namelijk 546.000 euro voor één jaar. We moeten duidelijk zijn en zeggen dat de budgetten in het kader van de asielcrisis ingezet zijn wegens uitzonderlijke omstandigheden. Dat is ook duidelijk gecommuniceerd aan de betrokken organisaties. We gaan daar voor continuïteit zorgen.

Zoals u weet, worden de inspanningen voor de niet-begeleide minderjarige vluchtelingen gecontinueerd. Het gaat hierbij over 145 residentiële plaatsen, waarin we voorzien in cofinanciering met Fedasil en specifieke plaatsen begeleid wonen en pleegzorg. Ook hier continueert onze financiering voor 6,6 miljoen euro.

We willen een goede geestelijke gezondheid mogelijk maken voor alle burgers in Vlaanderen. Lopende acties zetten hierop in. Om maar één voorbeeld te noemen:

de uitbreiding van de jeugdhulp met de recurrente budgetten zorgt voor een structurele toename van het aanbod, een capaciteitsverhoging die het verschil kan maken. Bovendien zetten we hiermee ook duidelijk in op een versterkte samenwerking in de jeugdhulp en op het bieden van kortdurende, snel inzetbare hulp, toegankelijk en in de nabije leefomgeving van de gezinnen. Die uitbreiding omvat onder meer de eerstelijnspsychologische begeleiding voor kinderen en jongeren. Het reguliere aanbod zal de komende jaren dus zeker niet afnemen, integendeel.

Ik heb het al gezegd: we hebben de afgelopen jaren verder geïnvesteerd in de CAW's. Zo is het aanbod op vlak van woonbegeleiding uitgebreid. Er werd 822.000 euro uitgetrokken in 2017. Op jaarbasis is er voor 2018 een budget uitgetrokken van 986.691,16 euro. Er zijn verder bijkomende middelen ingezet voor andere opdrachten in het kader van het bestrijden van dak- en thuisloosheid. Dat gaat over een budget van 777.000 euro in 2018, recurrent. Het is mijn bedoeling om deze middelen de komende jaren te continueren. De doelgroep van vluchtelingen kan ook van dit aanbod gebruikmaken.

Daarnaast hebben we aan de sector van de CAW's gevraagd om de waardevolle praktijken die de afgelopen jaren zijn ontwikkeld voor deze specifieke doelgroep, te borgen en in te bedden in de reguliere werking.

Vooreerst willen we duidelijk maken dat de CAW's terecht in overleg treden met de lokale besturen om te bekijken welke prioritaire noden moeten worden aangepakt op lokaal vlak. We hebben er bij de CAW-sector op aangedrongen om, in het kader van de vluchtelingenwerking, een samenwerkingsprotocol af te sluiten met de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG). Dat is ook gebeurd.

Ondertussen hebben beide koepels ook een algemeen samenwerkingsprotocol afgesloten. Het is dan ook logisch dat de situatie op het terrein geëvalueerd wordt en dat er bekeken wordt hoe de krachten gebundeld worden om tegemoet te komen aan deze noden. Dat is geen kwestie van het doorschuiven van de factuur naar lokale besturen, maar het opnemen van een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de verschillende bestuursniveaus.

De lokale besturen hebben een prominente rol wat betreft het welzijns- en gezondheidszorgbeleid op lokaal vlak, zoals ook omschreven in het nieuwe ontwerp-decreet Lokaal Sociaal Beleid. Met het nieuwe decreet Lokaal Sociaal Beleid bieden we een kader aan de lokale besturen om een krachtig sociaal beleid op lokaal vlak te voeren, maximaal ondersteund door de Vlaamse erkende diensten.

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Minister, u zegt wel: 'We zullen die factuur niet doorsturen. Dat is niet de bedoeling. We hebben aan de CAW's gevraagd om te borgen. Er is een samenwerkingsprotocol.' Maar in de praktijk worden er wel brieven gestuurd van CAW's naar de gemeenten, waarin staat: 'Als u wilt dat die projecten worden voortgezet, dan zult u daarvoor een financiële bijdragen moeten betalen.' In de praktijk voel je wel dat er een factuur komt. Je kunt dan zeggen: 'Ja, dat is hun rol in het kader van het decreet Lokaal Sociaal Beleid', maar in de praktijk is het wel het opnemen van een factuur in het kader van een crisis die nog niet voorbij is. En is het niet omdat de instroom van asielzoekers stopt, dat het begeleiden van de mensen die zijn ingestroomd, kan stoppen.

De afgelopen jaren was er een enorme groei van het aantal mensen die zijn toegekomen. Die mensen hebben niet enkel de eerste week onthaal nodig. Zij hebben op langere termijn psychosociale begeleiding nodig, op langere termijn begeleiding bij hun integratie ook. Daar nu niet op inzetten en zeggen: 'Die cijfers dalen, het is oké, we kunnen die middelen schrappen', dat is problemen creëren binnen vijf jaar, zowel op psychosociaal vlak, maar ook als het gaat om huisvesting enzovoort,

als mensen naar huisjesmelkers worden gestuurd in plaats van daarmee aan de slag te gaan.

Ik ben tevreden dat u een aantal zaken versterkt en dat u in een aantal recurren-te middelen extra voorziet. Maar het stopzetten van de middelen, onder meer voor Mind-Spring, het stopzetten van de middelen van de volledige asielcrisis, is volgens mij te vroeg en komt niet overeen met de realiteit en met de signalen vanop het terrein, waar er nog heel hard wordt gewerkt om al die mensen op een zo goed mogelijke manier in onze samenleving op te vangen.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: We continueren het versterken van de CAW's.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bart Van Malderen aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het tekort aan tolkuren voor dove personen – 72 (2017-2018)

Voorzitter: de heer Peter Persyn

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

Bart Van Malderen (sp.a): Minister, in deze commissie is het een open deur in-trappen, omdat het hier wel vaker gaat over de tolkuren.

Het is op basis van een aantal meldingen die we zagen op sociale media dat het ons nuttig leek om hier nog eens het punt te maken. Op jaarbasis beschikken dove personen over een aantal tolkuren – 18 uur, 36 uur – om zich te laten ondersteu-nen en zich te laten bijstaan in tal van situaties, medische situaties – om naar de dokter of het ziekenhuis te gaan –, afspraken inzake kinderopvang, oudercontact op school, contacten als er naar een notaris moet worden gegaan, maar ook begrafenissen enzovoort. Het gaat om een wirwar van sociale aangelegenheden.

Het is maar goed ook dat die tolkenondersteuning er is. Ze draagt in grote mate bij tot hun integratie en het functioneren in de maatschappij. Zoals gezegd, is het aantal uren geplafonneerd op 18 tolkuren. Dat kan worden uitgebreid naar 36, met een motivatie.

Het is echter duidelijk dat het aantal uren dat momenteel ter beschikking staat, niet volstaat om het doel, met name maatschappelijke integratie van dove perso-nen, te halen. 18 of 36 uur om een heel jaar lang afspraken te organiseren, is geen luxe, misschien zelfs gewoon te weinig.

Het gebeurt dan weleens, en frequent, dat mensen individueel hun beschikbare uren ruim voor het einde van het jaar opgebruikt hebben. Wat moet er dan de rest van het jaar gebeuren? In het verleden gebeurde het regelmatig dat er te weinig uren ter besteding waren op het einde van het jaar. We hebben dat ook geregeld aangekaart. Er is toen ingegrepen maar toch stellen we vast dat men-sen zich tot u en de bijzondere bijstandscmissie van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) hebben gericht om deze problematiek aan te kaarten. Klaarblijkelijk werd er nog geen antwoord bezorgd. Via sociale media vernamen we dat zowel de bijzondere bijstandscmissie van het VAPH als uw kabinet vragen ontving met betrekking tot de aangekaarte problematiek. De vragers ontvingen echter nog geen antwoord.

Minister, onderschrijft u de geschetste problematiek, namelijk dat de maatschappe-lijke integratie van dove personen wordt beperkt door het beperkte aantal tolkuren

dat individueel ter beschikking is? Bent u van mening dat het beperkt aantal tolkuren aan de doelstelling van het beleid, met name maatschappelijke integratie? Welke alternatieven acht u mogelijk? Is er een behoeftestudie gemaakt om na te gaan hoeveel uren er werkelijk nodig zijn om maatschappelijke integratie te realiseren? Bent u bereid om dat te doen? Hoe ziet u deze problematiek binnen de transitie naar de persoonsvolgende financiering?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Collega's, een tolk Vlaamse Gebarentaal (VGT) is inderdaad een belangrijk hulpmiddel voor dove personen. Een tolk VGT wordt door hen in heel diverse leef-, werk- en onderwijssituaties ingezet om te communiceren met horenden. Dit draagt in grote mate bij tot hun sociale integratie en functioneren in de maatschappij. De Vlaamse overheid erkent dit en neemt hierin dan ook haar verantwoordelijkheid op.

De 12.900 tolkuren die het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin subsidieert, kunnen enkel ingezet worden bij tolkopdrachten in de leefsituatie (L-uren). Om sociale redenen kunnen L-uren gebruikt worden in ziekenhuizen, rechtbanken en openbare diensten, zijnde instanties die volgens het VN-verdrag voor de Rechten van Personen met een Handicap zelf moeten instaan voor een redelijke aanpassing in de vorm van een tolk VGT. Die instanties bieden die mogelijkheid echter niet altijd aan. Het kan volgens mij niet dat het de verantwoordelijkheid is van de dove persoon om in die situaties zelf voor toegankelijkheid te zorgen. Wat betreft het gebruik van L-uren in medische settings, werd dit eind 2016 aan Unia gesignaleerd.

Het kan gebeuren dat wegens uitzonderlijke situaties dove personen hun beschikbare uren ruim voor het einde van het jaar opgebruikt hebben. We hebben het dan over een kleine minderheid aan rechthebbenden op L-uren die nood hadden aan bijkomende L-uren, ondanks de eerder toegekende verdubbeling. Het huidige besluit van de Vlaamse Regering (BVR) van 15 januari 2016 houdende de vaststelling van overkoepelende regels voor het centraal tolkenbureau voor de beleidsdomeinen Onderwijs en Welzijn, Volksgezondheid en Gezin laat het evenwel niet toe om meer dan de 36 L-uren toe te kennen. In 2016 ging het over 42 personen van 1885 gebruikers met recht op L-uren.

Het huidige L-urencontingent bedraagt 12.900 uren. Op basis van de huidige benuttingsgraad, namelijk stijging van het aantal rechthebbenden, stijging van het aantal rechthebbenden die recht opnemen en stijging van het gemiddeld aantal aangevraagde en getolkte L-uren per maand, mag worden verwacht dat het L-urencontingent zal moeten worden aangepast.

Ik maak me sterk dat het recht op L-uren ook in 2017 gewaarborgd zal blijven. De extra budgetten daartoe nodig voor 2017 kunnen worden gerealiseerd door interne verschuiving van middelen binnen het budget van het Vlaams Communicatie-assistentiebureau voor Doven (CAB) en van middelen binnen het VAPH. Voor 2018 zal, als een aanpassing nodig zal blijken, dit grotendeels worden gerealiseerd door een interne verschuiving van middelen binnen het budget van het CAB zelf.

Daarnaast kan ik u melden dat het maximaal aantal L-uren, L-urencontingent, waarvoor het CAB mag bemiddelen tussen een dove gebarentalige en een tolk, tot eind 2014 bepaald werd door de Vlaamse Regering. Vanaf 2015 is dit de bevoegdheid van de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. In dit besluit ter zake is met name de mogelijkheid opgenomen om het urencontingent aan te passen via ministerieel besluit. Bedoeling hiervan is om snel te kunnen aanpassen wanneer situaties zoals deze dit vereisen.

In 2016 was het gemiddeld jaargebruik 13,39 u. per persoon. Mij geeft dit aan dat het maximum van 36 uren per persoon, zoals opgenomen in het BVR van 15 januari 2016 houdende de vaststelling van overkoepelende regels voor het centraal tolkenbureau voor de beleidsdomeinen Onderwijs en Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, nog steeds toereikend is.

Uit gegevens aangeleverd door het CAB, blijkt dat een groot aantal dove personen met recht op L-uren nooit een verdubbeling vraagt of slechts heel beperkt gebruikmaakt van het recht op L-uren. Het lijkt me aangewezen om na te gaan wat de redenen hiervoor zijn zodat de gepaste maatregelen genomen kunnen worden. Voor personen voor wie het huidig maximum ontoereikend zou zijn, vraag ik het VAPH te onderzoeken of er een procedure kan worden uitgewerkt opdat in zeer uitzonderlijke situaties kan worden afgeweken van het wettelijk maximum.

Echter, zolang er geen procedure is, geldt de huidige regelgeving, en die laat het niet toe om meer dan 36 L-uren toe te kennen.

Binnen het kader van de transitie naar de persoonsvolgende financiering is op dit moment een besluit van toepassing over de besteding van het budget voor niet-rechtstreeks toegankelijke zorg en ondersteuning voor meerderjarige personen met een handicap. Artikel 24, ten twaalfde, van dat besluit stelt het volgende: "De volgende kosten worden in het kader van de verantwoording van de besteding van het budget als cashbudget in aanmerking genomen: (...) kosten voor tolkuren Vlaamse gebarentaal voor zover die niet al gesubsidieerd worden." De personen met een handicap aan wie een persoonsvolgend budget ter beschikking werd gesteld, kunnen dat budget aanwenden voor het betalen van bijkomende tolkuren.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

Bart Van Malderen (sp.a): Ik zal zeer goed in het verslag moeten nalezen wat de juiste reikwijdte is van dat laatste. Minister, ik zie een paar lichtpunten in uw antwoord, maar ik zou u toch willen aanraden om hier wat nader naar te kijken. Ik vind het uiteraard positief dat u zegt met betrekking tot een aantal gevallen waarbij mensen vandaag manifest niet toekomen met dat aantal uren, bereid te zijn om uitzonderlijk te bekijken in hoeverre dat binnen de wetgeving kan worden gewijzigd. U verwijst echter evenzeer naar het besluit van de Vlaamse Regering van 2016, wat toen een grote stap voorwaarts was. Daarvoor was er een vast aantal tolkuren, met een hele procedure, via de Inspectie van Financiën en dergelijke meer, die ertoe leidde dat als je in november vaststelde dat er een tekort was op het aantal tolkuren, het jaar voorbij was eer dat kon worden geredd. Met een betere monitoring en een flexibeler systeem is daar op het collectieve niveau aan tegemoetgekomen, denk ik. Alleen kan ik niet rond de vaststelling heen dat, terwijl men in allerlei beleidsdocumenten en beslissingen de mond vol heeft van vraaggestuurd werken, men dat in dit geval niet doet. U zegt dat men gemiddeld maar 13,39 uur opneemt. Dat kan zijn. Er zijn ook dove die uitdrukkelijk minder gebruikmaken. Dat kan echter ook de uiting zijn van een onderbenutting, waarbij mensen eigenlijk dat recht niet uitputten. Ook kan dat gemiddelde grote verschillen verbergen. Ik raad u dus toch aan en vraag u nadrukkelijk om met het VAPH te gaan onderzoeken wat er eigenlijk nodig is in diverse levensfasen, in diverse ontwikkelingen, om werkelijk tot die maatschappelijke integratie te komen, en eigenlijk weg te gaan van de lineaire benadering zoals die vandaag wordt gevolgd.

Nogmaals, het besluit van 2016 hebben we altijd een stap voorwaarts gevonden, maar de vraag is of we daar kunnen differentiëren in functie van reële noden van mensen. Ik denk dat dat bijkomend onderzoek vraagt. Ik denk, afgaand op reacties die we hebben, dat de groep die vandaag over te weinig uren beschikt, groter is dan die 42 personen, dat mensen de tering naar de nering zetten, maar

dan wel inboeten op sociale contacten en zich ter zake dus op een andere manier gaan organiseren. Het feit dat u dan vraagt naar uitzonderlijke gevallen, kunnen we toejuichen, maar ik zou toch wel gaan bekijken in hoeverre men echt uitgaat van een noodzaak en die paradigmashift die zit ingebakken in de PVF – daarom dat ik de link leg – toch ook hier gaan toepassen. Als dat een wijziging van dat besluit van de Vlaamse Regering vraagt, dan zijn we altijd wel bereid om ter zake de nodige steun te geven, voor zover u die nodig hebt.

Peter Persyn (N-VA): Ik wil even het woord vragen voor mijn fractie, in naam van collega van der Vloet. Zij had het in januari 2015 specifiek over die regeling van het VN-verdrag inzake personen met een beperking, zodat zij bij de begeleiding in rechtbank of ziekenhuis inderdaad geen oneigenlijk gebruik zouden moeten maken van die L-uren. Zij heeft toen gevraagd of het mogelijk was om dat verder door te lichten. Minister, ik heb uit uw antwoord niet begrepen dat men daar nu een beter zicht op heeft. Is dat oneigenlijk gebruik nu teruggedrongen? Dat zijn dan ook vaak verplaatsingen die die mensen maken. Heeft men dat kunnen kwantificeren? De collega vroeg om daar een beter zicht op te krijgen. Dat kan misschien ook schriftelijk worden gemeld. Ondanks de betere vooruitzichten, die ook collega Van Malderen onderstreept – want er is duidelijk een groeipad –, zou men toch ook dat oneigenlijk gebruik moeten kunnen terugdringen.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Wat ik uit het antwoord dat is voorbereid kan opmaken, is dat er toen ook met Unia contact is geweest precies omdat er inzake medische settings duidelijk geen klaarheid was. Om sociale redenen laten we toe dat men dat gebruikt in rechtbanken, openbare diensten en ziekenhuizen, omdat het voor de betrokkene toch echt geen goede zaak is als er daar niks beschikbaar is. Ik zal dat nog wel eens navragen. Wanneer is die vraag gesteld?

Peter Persyn (N-VA): De collega heeft dat gevraagd in de commissievergadering van 13 januari 2015. We begrijpen uiteraard dat het soms nodig is om pragmatisch naar oplossingen te zoeken, maar eigenlijk is het een recurrent structureel probleem, dat natuurlijk ook inteert op het beschikbare contingent van L-uren.

Minister Jo Vandeurzen: Ik zal het navragen.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.